

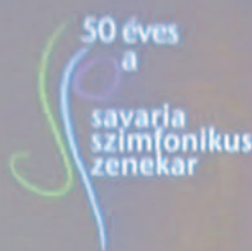
BUDAPEST MUSIC CENTER – MÁRCIUSI NYITÁS „Legfontosabb a zenész”

JUBILÁLÓ ZENEKAROK Elárverezik a „nemzeti” címüket?

KÖZPÉNZEK: NYERTESEK ÉS VESZTESEK Több feladat, kevesebb pénz...

A HATÁRON TÚL IS VAN ZENEI ÉLET „Erdélyben nyomorúságosabb, de tisztességesebb a művészetlet.”

6

KALENDÁRIUM

3

PRÓBAJÁTÉKOK

4

ZENEI KÖZÉLETÜNK

Táblás házakkal ünnepelnek

Fél évszázados fennállását gálakoncerttel ünnepelte november közepén a Savaria Szimfonikus Zenekar. A jubileumi esten négy karmester, s több neves művész mellett az igazgató, Mérei Tamás is pódiumra lépett, a közönség pedig átvehette a születésnapra készült, Szombathelyi szimfónia címet viselő kötetet. A koncertre már hetekkel korábban elfogyott az összes jegy, de ez nem újdonság a Savaria Szimfonikusoknál, ebben a szezonban ugyanis már elővételben elkapkodják fellépéseikre a belépőket. Némi öröm azonban az örömben, hogy hiába a jubileum, a nemzeti cím és a hatalmas érdeklődés, nem tudni, honnan lesz elegendő pénz a szezon befejezésére, hiszen a büdzsájukben nagyon nagyok a lyukak. (R.Zs.)

Évadkezdés a Nemzeti Filharmonikusoknál

Interjú Kovács Gézával, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatójával arról, hogy milyen módon tudták megoldani a Kocsis Zoltán betegség miatt előállt helyzetet. A kategóriarendszer a színházi világban a korábbihoz képest talán kézenfekvőbb megoldás volt, véli a főigazgató. A jelenlegi rendszer kárvallottjai azonban nem valószínű, hogy örömmel veszik továbbra is tudomásul, hogy ez a kategóriarendszer létezik. A korábbi rendszer egzaktabb volt. Abban az esetben el lehetett mondani, hogy létszámtól, költségvetéstől, nézőszámtól függött az, hogy ki melyik kategóriába tartozott, és aki nem az első kategóriába került, az is emelt fővel nézhetett a fenntartója szemébe, a közönsége szemébe, és a potenciális támogatók szemébe. (K.R.)

Karmester két – olykor vitázó – „én”-nel

A Szegedi Szimfonikus Zenekar a takarékoság jegyében hirdette meg az idei szezonját, de az együttes vezető karmestere, Gyüdi Sándor úgy véli, mindez nem vezethet a művészi színvonal eséséhez, és ebből a közönség semmit sem érzékelhet. Az évad vége több változást is tartogat az együttes számára, hiszen ugyanazon a napon jár le Baross Gábor zenekari igazgatói mandátuma, mint Gyüdi Sándor főigazgatói kinevezése. (R.Zs.)

„A legszerencsésebb emberek közé sorolom magam”

Különleges ez az évad a Szegedi Szimfonikusok zenekari igazgatója számára, hiszen ez Baross Gábor utolsó szezonja ebben a pozícióban. A muzsik, aki előzőleg több évtizeden keresztül a győri zenekarnál töltötte be ugyanezt a posztot, úgy véli, szegedi munkája is eredményes volt. Visszatekintve pályafutásra, azt mondja, reméli, hogy valami keveset hozzá tudott tenni a magyar zenei élet fejlődéséhez. (R.Zs.)

Nemzetközi Előadó-művészeti Konferencia – Alma-Ata

Először rendeztek előadó-művészeti témájú konferenciát Kazahsztánban, melynek elsőrendű célja a nyitás volt a nemzetközi előadó-művészeti szervezetek felé. Ennek megfelelően az Egyesült Államoktól Japánig több országból érkeztek a résztvevők. Lendvai György a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségét képviselte. (L.Gy.)

Központi költségvetési támogatások – nyertesek és vesztesek

Összhangban van-e az elosztás az előadó-művészeti törvényben megfogalmazott célokkal, a minősítési kategóriákhoz rendelt elvárásokkal? A központi költségvetési támogatások normatív jellegű elosztásának elvei többször változtak az utóbbi években, ám egyszer sem úgy, hogy vélt, vagy valós indokok alapján elégedetlenkedők ne lettek volna. Eközben alig akadt olyan időszak, amelyben a kormány, vagy a tárca a jogszabá-

ly kereteken felül, a szakmai szervezeteket megkerülve, ne hozott volna kisebb-nagyobb, tűzoltásnak szánt „kompenzációs” intézkedéseket, amelyek többnyire izzó parázsra öntött olajként tovább gerjesztették az indulatokat, egyben azt az érzetet kelte, hogy a „kapcsolati tőke” ereje vetekszik a jogszabályok súlyával. (R.Zs.)

„A vidék kulturális életét kívántuk támogatni”

A Zeneművészeti Bizottságot vezető Devich János a zenekari igazgatók által megfogalmazott problémákra reagált, de többször hangsúlyozta azt is, a következő esztendő átmeneti év, és számos visszasságot, amelyet már ők is látnak, igyekeznek rendezni. Azért ugyancsak harcolnak, hogy a terület 100-150 millió forinttal magasabb összegben részesüljön, akkor ugyanis sokkal igazságosabb elosztás születhetne. (R.Zs.)

Lehet, hogy elárverezzük a „nemzeti” címet...

Rolla János nem tudja még, hogyan éli túl együttese az idei, jubileumi szezont. Az állami támogatásuk ismét csökkent húsz százalékkal, s szerződéses önkormányzatuk sem tudja nagyobb összeggel támogatni a Liszt Ferenc Zenekart. A külföldi fellépések köre ugyancsak jelentősen szűkült, s bár azt tervezték, hogy 2013 márciusában a Budapest Kongresszusi Központban ünneplik az együttes fennállásának ötvenedik évfordulóját, lehet, hogy a gálaestről is le kell mondaniuk. Az együttesvezető végső elkéséredésében már azon gondolkodik, elárverezi „nemzeti” címüket... (R.Zs.)

„Erdélyben nyomorúságosabb, de tisztességesebb a művészet”

Selmecei György magyar specialitásnak tartja a rossz, cinikus hangulatot, ami abból is fakad, hogy sokan csupán tisztán megélhetési muzsikusként. A karmester-zeneszerző úgy vélekedik, bár az erdélyi zenekarok anyagilag sokkal kedvezőtlenebb helyzetben vannak, az ottani morális helyzet mégis sokkal jobb. (R.Zs.)

„Másképp játszanak Mozartot Bécsben, Kolozsvárott és Budapesten is”

Érdekes nézőpontból látja a magyarországi zenei életet Jankó Zsolt. A fiatal karmester Kolozsvárott született, ott tanult hegedülni a Zeneliceumban, majd elvégezte a Gheorghe Dima Zeneakadémia karmesteri szakát. Jelenleg a kolozsvári opera mellett a Nagyváradai Filharmonianál is dolgozik, s rendszeresen vendégszerepel Magyarországon is, hiszen a Budapesti Fesztiválzenekar asszisztens karmestere, és több együttesrel is dogozott már. (R.Zs.)

KRITIKA

Hangversenykritika a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Savaria Szimfonikus Zenekar, a Kodály Filharmonikusok – Debrecen, a Zuglói Filharmonia, a Budapesti Filharmoniai Társaság, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Duna Szimfonikus Zenekar, a Pannon Filharmonikusok és a Nemzeti Filharmonikusok őszi hangversenyeiről.

MŰHELY

BMC – márciusi nyitás

Magyarországon egyedülálló módon, magánérszerű beruházásként hangversenyterem épül Budapest belvárosában, melynek megálmodója egy harsonaművész, Gőz László. A márciusi nyitátság még sok a munka, de az alap gondolat, az intézmény ars poetica-ja, a Budapest Music Center 1996-os megalapítása óta készen van: a legfontosabb a zenész. (W.J.)

HANGVERSENYNAPTÁR

44

A BRÜSSZELI FILHARMONIKUSOK az első hivatásos zenekar, amely a hagyományos kottafüzetről elektronikus táblagépre váltott, egészen pontosan Samsung Galaxy Note 10.1 készülékekre. A Samsung becslése szerint a táblagépek mintegy 25 ezer euró értékű papírt és ragasztót takarítanak meg. A zenészek körében egyre elterjedtebb, hogy a kottát okos telefonról vagy táblagépről olvassák. Most történt meg azonban az első alkalommal, hogy egy egész zenekar állt át az elektronikus megoldásra. Egy speciális toll segítségével a karmester megjegyzésekkel láthatja el a kottát, amelyet közvetlenül el tud küldeni a zenészeknek, akik szintén hozzátehetik megjegyzéseiket, illetve kiemelhetnek a kottában részeket, tehát személyre szabhatják kottájukat. A 16 GB-os táblagép súlya mintegy 60 dkg, és körülbelül ezer kotta tárolására képes. A Samsungnak köszönhetően mostantól a brüsszeli zenekar minden tagja saját táblagéppel rendelkezik.

BEFEJEZETLEN UTAZÁS – Életem emlékei címmel jelentetett meg egy több mint félezer oldalas Menuhin-memoárt a Typotex Kiadó. A kötet érdekessége, hogy a mű fordítója Gáti István operaénekes, korábban a Magyar Állami Operaház, majd a Wiener Staatsoper magánéneke.

SZERVEZETILEG ÉS HELYILEG is a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) Igazgatóságához került november 6-ai hatállyal az eddig a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalon (KÖH) belül működő Előadó-művészeti Iroda. A rendelet értelmében az Igazgatóság az Előadó-művészeti törvény, valamint a végrehajtására kiadott rendeletekben meghatározott hatósági feladatok ellátása során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályai szerint jár el. Az Igazgatóság által hozott elsőfokú döntések ellen továbbra is az emberi erőforrások miniszteréhez lehet fellebbezni. Az Előadó-művészeti Iroda elérhetősége a jövőben: Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága, 1085 Budapest, Gyulai Pál utca 13, levelezési címe: NKA Igazgatósága Előadó-művészeti Iroda, 1388 Budapest, Pf. 82. Az Iroda munkatársainak elérhetőségei megtalálhatók a www.nka.hu portálon.

A KORMÁNY október 8-án döntött az idei költségvetési egyenleg tartását biztosító intézkedésekről. Véglegessé vált, hogy a Kultúráért Felelős Államtitkárságra 2427 millió forint esik.

KÉTMILLIÁRD FORINTTAL megemelte a kormány a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem felújítására szánt összeget, így az intézmény a beruházás keretében hangszerparkját is tudja fejleszteni. A Magyar Közlönyben megjelent határozat értelmében a 11 milliárd forintot meghaladó értékű, 90 százalékos európai uniós támogatást élvező projekt magyar társfinanszírozása emelkedik meg 2 milliárd forinttal, ezzel a beruházás teljes értéke 13 milliárd forint fölé nő.

A NEW YORK-I METROPOLITAN operában folytatta diadalútját Thomas Ades operája, a Vihar, amely a Meredith Oakes által Shakespeare darabjából írt librettót kelti életre. Az eredetileg a londoni Covent Gardenben 2004-ben bemutatott alkotást azóta négy más operaház is műsorára tűzte, ami – mint a The New York Times írja – szinte példátlan siker egy kortárs opera esetében. Akárcsak az ősbemutatót, a Met-premiert is személyesen a brit szerző vezényelte.

L. SIMON LÁSZLÓ, az EMMI kultúráért felelős államtitkára szerint a tárca nem szervezi ki a művészetek, a kultúra finanszírozását a Magyar Művészeti Akadémiába.

KIRÁLY ÉVÁNAK, a magyar Richard Wagner Társaság elnökének ítelték idén a Richard Wagner Társaságok Nemzetközi Szövetsége legmagasabb rangú kitüntetését, az Arany-W elnevezésű díjat. Ezt a rangos elismerést azon kevesek kapják, akik kimagasló érdemeket szereznek Richard Wagner zenéjének és eszmeiségének népszerűsítése terén.

A JÖVŐ ÉVI KÖLTSÉGVETÉSBEN 8,3 milliárd forintot irányoztak elő a Magyar Állami Operaház támogatására – jelentette be L. Simon László, az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) kultúráért felelős államtitkára a dalszínház évadnyitó társulati ülésén.

PÁLYÁZATOT HIRDETETT a Magyar Állami Operaház (MÁO) főigazgatói posztjának betöltésére az emberi erőforrások minisztere. A főigazgatónak ki kell dolgoznia részletesen az intézmény szakmai tervét, az operaház és az Erkel Színház szervezeti felépítését, jövőbeli arculatát és a 2013. szeptember 1-től 2018. december 31-ig terjedő időszakra az intézmény évenkénti költségvetési javaslatát. A MÁO 2012. évi költségvetési támogatása 5 milliárd 629,9 millió forint, amelyhez 1 milliárd 950 millió forint tervezett saját bevétel kapcsolódik (ez együtt 7 milliárd 579,9 millió forint).

OVÁCIÓVAL ünnepelte a párizsi közönség a Bastille Operában Molnár Leventét, aki a Figaro házassága című Mozart-opera Almaviva grófjának szerepében debütált a világ egyik legjelentősebb dalszínházában. A szerepet a Magyar Állami Operaházban régóta rendszeresen éneklő fiatal erdélyi bariton október 19. és 25. között három alkalommal lépett színpadra az 1997-ben elhunyt Giorgio Strehlernek, a milánói Piccolo Teatro egykori igazgatójának 1973-as legendás rendezésében bemutatott produkcióban, amelyet 21. alkalommal újított fel a párizsi opera az idei évadnyitásra.

A MAGYAR ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE A CSILLAGGAL kitüntetés adományozta Orbán Viktor miniszterelnök Lady Valerie Solti-nak néhai férje, Solti György világhírű karmester szellemi hagyatékának ápolásáért, a magyar kultúra és a magyar tehetségek támogatásáért.

ACSAI TÍMEA nyerte meg az 5. Pekingi Nemzetközi Zenei Versenyt, amelyet idén fuvolára írtak ki. A fiatal magyar fuvalás a 25 ezer dolláros első díjat a verseny gálaestjén vehette át.

IDŐS ZENÉSZEK számára hoztak létre otthon Varsó mellett, ez Európa második ilyen típusú létesítménye. A két év alatt megvalósított 3,8 millió euró (1,07 milliárd forint) értékű beruházást 85 százalékban az Európai Unió finanszírozta. A tervek szerint az épületbe 50 lakó költözhet be egy- és kétszemélyes szobákba. Az alapítvány már 2013 januárjában várja a koncerttermekből távozó nyugdíjazott zenészeket, akik új otthonukban egyebek között teljes orvosi ellátásra számíthatnak. Ezen kívül szakmailag aktív időtöltésre is lesz lehetőségük: komponálhatnak, de zenét is taníthatnak és koncerteket adhatnak a környékbeli lakosságnak. Európa első idős zenészek otthona a milánói Casa Verdi, melyet maga a világhírű zeneszerző alapított.

PRO CULTURA HUNGARICA díjat vett át Mijako Furija karnagy Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes államtitkártól a Kodály Zoltán Emlékmúzeumban. Mijako Furiját a magyar zenekultúra népszerűsítése érdekében végzett több évtizedes munkájáért Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter tüntette ki a Pro Cultura Hungarica díjjal.

FEHÉR LÁSZLÓ KARNAGY a Magyar Érdemrend lovagkereszt kitüntetését (polgári tagozat) vehette át Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől. Fehér László több mint 50 éve szolgálja kiemelkedő színvonalon a magyar egyházi zene ügyét, és 50 éve vezeti a Szent István-bazilika énekkarát.

OKTÓBER 6. ÉS 15. KÖZÖTT rendezték meg a Szegedi Nemzeti Színházban az idén öt éves Armel Operaverseny és Fesztivál döntőit. Az énekverseny és seregszemle operaprodukciónak 2014-től az Avignoni Nemzetközi Fesztivál, 2015-től pedig az Európa Kulturális Fővárosa címet akkor betöltő Pilzen is be kívánja mutatni.

FRANCESCA ZAMBELLO rendező váltja Plácido Domingót a Washingtoni Nemzeti Opera (WNO) művészeti igazgatói posztján 2013. január elsejével. Zambello 2011 júniusától művészeti tanácsadóként tevékenykedik az intézményben – olvasható a WNO honlapján. Művészeti igazgatóként Francesca Zambello felelős lesz a művészi látásmódért, a repertoárért, a fellépő és meghívott művészekért. Szorosan együtt kell működnie az operának otthont adó Kennedy Center elnökével, Michael M. Kaiserrel, valamint elődjével, Plácido Domingóval, aki továbbra is vezeti a Domingo-Cafritz Fiatal Művészek Programot.

PALLAGI JÁNOS 90 ÉVES. A világhírű magyar hegedűiskola két reprezentáns személyiségénél, Zipernovszki Máriánál és Zathureczky Edénél végzett hegedűművész a Győri Zeneművészeti Szakiskolában kezdett tanítani, majd a Ferencsik János vezette Állami Hangversenyzenekar koncertmestere lett. Ezt a pozíciót 22 éven keresztül töltötte be, miközben kiváló növendékek sorát nevelte ki, mint Zeneakadémiai professzor.

OSMO VÄNSKÄ, A MINNESOTA ORCHESTRA zenei igazgatója megtörte hallgatóságát a zenekari tagok kizárásával kapcsolatosan. Az igazgatósnak és a zenészeknek címzett levelében a tárgyalásokhoz való visszatérést sürgette, és kérte, tegyenek meg mindent a helyzet megoldása érdekében. A csökkenő támogatások következtében a zenekar vezetősége úgy döntött, hogy minimum 30 százalékkal csökkenti az alapfizetéseket, amit a zenészek visszautasítottak. Kizárásukra azért került sor, mert szerződésük szeptember 30-án lejárt, a feleknek azonban ezt megelőzően nem sikerült megállapodásra jutniuk. Doug Wright, a tárgyalások során a zenészeket képviselő harsonás, bátor nyilatkozatnak nevezte Vänskä levelét, és kiemelte a zenei igazgató kérését, hogy a zenekar mihamarabb újra játszhasson. Jon Campbell elnök elmondta, megéri Vänskä aggodalmait, és méltányolja a tárgyalások újrafelvételére irányuló törekvéseket. Hozzáfűzte, nem áll szándékukban csökkenteni létszámú zenekarral a nézők elé állni. Elmondta azt is, nem érte meglepetésként, hogy az egyre inkább a nyilvánosság előtt folyó szakmai vita során Vänskä levele nyilvánosságra került, de nagyon csalódott, hogy nem sikerült a feleknek a közös megoldás elérése érdekében asztalhoz ülni. Wright, aki reméli, hogy a levél a tárgyalásokhoz történő visszatérést ösztönzi majd, hangot adott aggodalmának, mely szerint a vezetőség javaslata annyira romboló hatású a zenekar tagjaira nézve, hogy nehéz lesz bármerre is elmozdítani a jelenlegi helyzetet, ha a vezetőség nem hajlandó álláspontjáról elmozdulni.

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

HEGEDŰ PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

TUTTI I. HEGEDŰ álláshelyre

Időpontja: 2012. december 13. (csütörtök) 10 óra
Helye: a zenekar próbaterme (1088 Budapest, Múzeum u. 11).

A próbajáték anyaga:

- Mozart: A-dúr K. 219 vagy D-dúr K. 218 hegedűverseny I. tétel + kadencia
- Bach tétel a szólószonátákból vagy partitákból
- szabadon választott romantikus, vagy XX. századi mű (legalább 10 perc)
- zenekari anyag

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (1088 Budapest, Múzeum u. 11.) vagy e-mailben (office@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni **2012. november 26-ig**.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető 2012. október 29-től.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ a zenekar titkárságán.

Budapest, 2012. október 18.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

HARSONA PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

I. HARSONA FÉLÁLLÁSRA

II. kötelezettséggel határozott időre 2013. július 31-ig

Időpontja: 2012. december 14. (péntek) 10 óra
Helye: a zenekar próbaterme (1088 Budapest, Múzeum u. 11).

A próbajáték anyaga:

- Dávid: Harsonaverseny I. tétel
- Pergolesi: Sinfonia – III.-IV. tétel
- zenekari anyag

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a zenekar titkárságára (1088 Budapest, Múzeum u. 11.) vagy e-mailben (office@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni **2012. november 26-ig**.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető 2012. október 29-től.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ a zenekar titkárságán.

Budapest, 2012. október 18.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

Táblás házakkal ünnepelnek

Ötvenéves jubileum, hatalmas érdeklődés és anyagi gondok Szombathelyen

Fél évszázados fennállását gálakoncerttel ünnepelte november közepén a Savaria Szimfonikus Zenekar. A jubileumi esten négy karmester, s több neves művész mellett az igazgató, Mérei Tamás is pódiumra lépett, a közönség pedig átvehette a születésnapra készült, Szombathelyi szimfónia címet viselő kötetet. A koncertre már hetekkel korábban elfogyott az összes jegy, de ez nem újdonság a Savaria Szimfonikusoknál, ebben a szezonban ugyanis már elővételben elkapkodják fellépéseikre a belépőket. Némi örömben, hogy hiába a jubileum, a nemzeti cím és a hatalmas érdeklődés, nem tudni, honnan lesz elegendő pénz a szezon befejezésére, hiszen a büdzsésükben nagyon nagyok a lyukak.

I Éppen az ünnepi koncert napjára készült el a kötet, ami a fél évszázados jubileumról szól...

– A könyv címe Szombathelyi szimfónia, s nem csupán ötven esztendő ölel fel. Az első tétele 1777-től egészen az 1962-es alapításig tartó évszázadok zenei történelmét tekintti át Szombathelyen. A második tétel maga a fél évszázad, 1962-től egészen napjainkig. A kötet harmadik fejezetében olyan zenekari igazgatóké, karmestereké, művészeti igazgatóké a főszerep, akik jelentős szerepet vállaltak az együttes mindennapjaiban, s emellett szó esik még a zenekari munkáról, lemezfelvételekről, kitüntetésekéről, az év zenekari művészeiről, s helyet kaptak itt a zenekari vendégkönyvünk bejegyzései is. A negyedik tétel könnyedebb területekre kalauzol, az Iseumi Szabadtéri Játékok történetébe kínál betekintést, valamint a Bartók Szemináriumról tudhatnak meg többet az olvasók. Szó esik a Bartók Terem kialakításáról, a zenekari alapítványról is. A muzsikusi ember című fejezetben pedig a zenészek között rendezett főzőversenyekről, egyéb, próbatermen kívüli programokról számolunk be. A kedvencem az a rész, ahol a próba hevében a karmesterek szájából elhangzott félmondatok, különleges szóösszetételek kaptak helyet. Remélem, mindenki jól fog szórakozni olvasásakor.

I Megvásárolható a kötet?

– Mindenki kapott belőle, aki eljött meghallgatni a jubileumi hangversenyt, de természetesen árulni is fogjuk. Egyébként a november 15-i hangversenyre meghívtuk az egykori muzsikusainkat, a fenntartóinkat, igazán különleges hangulatúvá vált így az ünnepés.

I Mibez kötik a fél évszázados jubileumot?

– Magyarországon nincsenek egységes szempontok arról, hogy mi alapján állapítjuk meg, hány esztendő egy zenekar. Az egyik álláspont a hivatásossá válástól számolja, a másik a zenekar vagy jogelődjeinek az alapításától, a harmadik a legkorábbi, első hangversenyekhez köti a dátumot. Én úgy gondoltam, a mi esetünkben akkor járunk el a legmefelelőbbben, ha az 1962-es

dátumot vesszük alapul. Igaz ugyan, hogy előtte is volt bőven zenekari koncertélet Szombathelyen, viszont 1962 előtt a működés nem volt folyamatos. Nagy volt a fluktuáció, állandó névvel sem rendelkezett az együttes. 1962-ben azonban döntés született arról, hogy az addigi zeneiskolai együttest és a város zenekarát összeolvasztják, s ebből a társulathból Petró János vezetésével megalapítják a Szombathelyi Szimfonikus Zenekart. Ettől kezdve a működés folyamatosá vált, és megtartották az első bérletes hangversenyt. Az együttesnél 44 muzsikusi került állásba, aztán ez a szám egyre gyarapodott.

I Különleges volt a jubileumi koncert, hiszen egyetlen este négy dirigens is pódiumra lépett.

– Azokat kértük fel, akik legalább három évig vezették az együttest, s így valóban nagy hatással voltak a társulatra. Sajnos nem tudta elvállalni a fellépést Alpaslan Ertünger, mert ő jelenleg a Musikvereinben dolgozik. Izaki Masahiro pedig Tokióban adott éppen ebben az időpontban hangversenyt, de majd később, decemberben fellép az együttesrel. Itt volt azonban velünk Vásáry Tamás, Pál Tamás, Robert Houlihan és természetesen Petró János.

I Még Ön is fellépett a hangversenyen, Massenet: Thais-meditációt játszotta, ami különleges esemény.

– Nagyon örülök annak, hogy sok zenész és karmester kapacitál, koncertezzem velük, hiszen mégiscsak csellóművészként ismertek meg, s a korábbi években, mielőtt elvállaltam volna a zenekar igazgatói posztját, évente több alkalommal léptem fel Szombathelyen. Mivel ezt a két dolgot nem szeretném keverni, ezért általában ellen-

Petró János, az alapító karmester dirigálja a zenekart

Vásáry Tamás az együttes élén

állók a felkéréseknek, a mostani azonban olyan különleges alkalom volt, amikor kivétel tettem.

■ *Mindenki a személyes kedvenceit választotta a programban vagy inkább a jubileum köré rendezték a műsort?*

– Véletlenül nincsenek, azért kapott a programban helyet Wagner Rienzi nyitánya, mert az egyik első hangverseny műsorán szerepelt, meghatározó jelentőségűvé válva a zenekar életében. Ebben a darabban azok a régi, nyugdíjas tagjaink is muzsikáltak, akik még aktívak, így remekül idéztük meg az 1962-es hangulatot. Houlihan azért dirigálta A végzet hatalma nyitányát, mert amikor életében először, 1983-ban Magyarországon járt, ezt a számot vezényelte a Magyar Televízió Karmesterversenyén, a szombathelyi elődöntőben. Akkor a produkció olyan jól sikerült neki, hogy a harmadik hely mellett a közönségdíjat is elnyerte. Tokody Ilona életében az első zenekar, amellyel fellépett, a szombathelyi volt. A gálán szintén fellépő Kovács Kolos évtizedeken keresztül ünnepelt Sarastróként vált ismertté a városban. Az est zárószáma pedig azért lett Strauss: Perpetuum mobile-ja, mert ezzel is jelezzük, habár most visszatekintünk a múltunkra, de ettől függetlenül a történet halad tovább. A jubileumi koncerten teljes teltház volt, hetekkel korábban elfogytak a jegyek. Egyébként ebben a szezonban, bár felemeltük a helyárakat, mégis minden este elővételben elfogy az összes jegy. Mióta igazgató vagyok, ilyen nem történt.

■ *Minek köszönhető ez a fokozott érdeklődés?*

– Összetett a válasz, nyilván az ötven év miatt is kíváncsiak az itt élők az együttesre, másrészt azokat a korábbi dirigenseket hívtuk meg koncertezni, akik nagy népszerűségnek örvendenek a városban még ma is. A Hollywood Classics – előadásai szintén mindig telt házakat vonzanak. Nagyon jó érzés ez nemcsak nekem, hanem a zenészeknek is.

■ *Ráadásul izgalmasak, különlegesek az összeállítások.*

– Nyilván a műsorpolitikának, a meghívott művészeknek is köszönhető mindez. Arról nem is beszélve, hogy az Iseumi Szabadtéri Játékok nyáron komoly eseménnyé vált, ami a zenekarra irányította a figyelmet. Ezen a helyszínen nem hangzott el még musical, akkora sikere volt, hogy egy extra előadásra is megtelt a nézőtér. Biztos vagyok benne, hogy ennek a fesztiválnak is köszönhetünk néhány új nézőt. Három és fél évvel ezelőtt, a legelső nyilatkozatomban és pályázatomban is megjelöltem, azt szeretném elérni, hogyha az emberek meghallják a Savaria Szimfonikus Zenekar nevét, az jusson eszükbe, rájuk érdemes kíváncsinak lenni. El kell olvasni a plakátjait és el kell menni a koncertjeikre, mert olyan események, amelyek nem csak illik jelen lenni, hanem kifejezetten pozitív élményekkel gazdagodnak. Talán ez a folyamat mostanra kezd beérni.

■ *Mit emelne még ki a jubileumi szezon kínálatából?*

– Nagyon várjuk a Pannon Filharmonikusokat, akik a Bogányi testvérekkel, Gergellyel és Tiborral érkeznek hozzánk. Kocsis Zoltán fellépését egy évvel el kellett halasztanunk,

fellép viszont Perényi Miklós, az operaszínházban nagy érdeklődés kíséri a Bohéméletet, Kovács János dirigálásával, valamint a Hári Jánost is, Vásáry Tamással.

■ *A jubileumi szezonban mennyire ünnepi a költségvetésük?*

– Az sajnos egyáltalán nem az... A megyei önkormányzattól, amely 43 év óta a város mellett a zenekar fenntartója volt, elkerültünk, s így Szombathely önkormányzata vállalta egyedül a Savaria Szimfonikusok fenntartását. Ez azonban sajnos nem jelentette azt, hogy a város gazdagabbá vált... Habár elfogadott költségvetésünk volt, ezt szeptemberben drasztikusan csökkentették, olyannyira, hogy végre sem hajtható. Remélem, hogy a novemberi ülés ezt is korrigálja, hiszen komoly elmaradásaink vannak a teljesítésben.

■ *Némi biztatást kapott azért a városvezetéstől a fél évszázados együttes?*

– Az mindenképpen jó, hogy nemzeti lett a zenekar. A képviselőknek is el szoktam mondani, nézzék meg, hogy a nemzeti zenekarok mennyiből gazdálkodnak. Figylenek az elvégzett munka mennyiségére, arra, hogy ki hány koncertet ad, mekkora a nézőszáma vagy a saját bevételeinek aránya a költségvetéséhez képest. Ebben a mi együttesünk magasan vezet, ami azt is jelzi, hogy mind a művészi színvonal, mind a gazdálkodás terén a maximumot nyújtjuk. Remélem, találunk megoldást!

■ *Mi a helyzet a külföldi turnékkal?*

– Mindent megteszünk azért, hogy erősítsük a kapcsolatokat, van például állandó osztrák karmesterünk is. Nemrég Bécsben jártunk, rangos koncertet adtunk, ennek a turnénak szerencsére az anyagi vonzata is jelentős. Van olyan osztrák professzor, aki huszonhét esztendeje rendszeresen, évente többször kéri fel vendégszereplésre a szombathelyi zenekart. Természetesen szeretnénk, ha ez a kör a jövőben bővülne, nagyon örülünk, hogy Olaszországban is évente több alkalommal muzsikálhatunk. Boldoggá tesznek a felkérések, bár eleget tenni sem könnyű nekik, hiszen így is hónapról hónapra a túlszolgálat határán vagyunk. Továbbra sem mondtunk le arról sem, hogy Burgenland zenekarává is váljunk, hiszen ez az egyetlen osztrák tartomány, amely nem rendelkezik saját együttesrel. Nem könnyű a megvalósítása, de bízom benne, hamarosan sikerülni fog.

R. Zs.

Évadkezdés a Nemzeti Filharmonikusoknál

Interjú Kovács Gézával, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatójával arról, hogy milyen módon tudták megoldani a Kocsis Zoltán betegsége miatt előállt helyzetet. „A kategóriarendszer a színházi világban a korábbihoz képest talán kézenfekvőbb megoldás volt”, véli a főigazgató. „A jelenlegi besorolás kárvallottjai azonban nem valószínű, hogy örömmel veszik továbbra is tudomásul, hogy ez a fajta kategóriarendszer létezik. A korábbi törvény egzaktabb volt. Abban az esetben el lehetett mondani, hogy létszámtól, költségvetéstől, nézőszámtól függött az, hogy ki melyik kategóriába tartozott, és aki nem az első kategóriába került, az is emelt fővel nézhetett a fenntartója szemébe, a közönsége szemébe, és a potenciális támogatók szemébe.”

■ *A 2012–2013-as hangversenyévad kezdetén váratlan helyzet elé állította a Nemzeti Filharmonikusokat főzeneigazgatója, Kocsis Zoltán betegsége. Milyen módosításokra volt emiatt szükség az új évad programjában?*

– Kocsis Zoltán hirtelen megbetegedése az egész magyar zenei életet megrendítette, s bár az interjú készítésekor minden okunk megvan reménykedni maradéktalan gyógyulásában, egyelőre még nem lehet megmondani, hogy mikor léphet fel karmesterként, és mikor adhat zongoraművészként szólóestet, lévén ez utóbbi nagyobb fizikai megterhelést jelent.

■ *Hogyan fogadta a műsorváltozást a közönség?*

– Az első két hangverseny beugró vendégkarmesterei nemhogy nem keltettek csalódást, hanem produkciójukat a kritika és a szakma egyaránt a legnagyobb elismeréssel fogadta. El kell mondanom, hogy amikor a nagyvilág és a szakma Kocsis Zoltán betegségéről értesült, akkor azonnal egy emberként nyújtott segítő kezet, sőt azok is, akikről a nagyközönség talán azt gondolhatta, hogy nem ápolnak felhőtlen viszonyt Kocsis Zoltánnal, személyesen vagy levélben érdeklődtek, és kívántak – érezhetően őszintén – mielőbbi teljes felépülést.

■ *Hogyan tervezik a folytatást?*

– Természetesen nemcsak a további beugró művészek estjei elé tekintünk nagy várakozással, hanem a már korábban meghívott

vendégek produkcióját is érdeklődéssel várjuk. Eredetileg a jövő évadban lépett volna fel Thomas Sanderling, aki végül november végén fog vezényelni Prokofjevet és Sztravinszkijt. Személyében az elevenen élő orosz tradíció érkezik a koncertterembe, hiszen édesapja a Leningrádi Filharmonikusok és a Berlini Szimfonikusok főzeneigazgatójaként korszakos életművet hagyott hátra. Ezért úgy gondolom, hogy esetében nagyon szerencsésen találkozott a beugrást vállaló vendégkarmester személye a már meghirdetett műsorral.

■ *Ki lesz a karmestere a karácsonyi, már hagyományosnak számító Diótörő-előadásoknak?*

– Változatlanul nagyon szeretnénk, ha Kocsis Zoltán vezényelné a karácsonyra tervezett Diótörő-produkciót, de ennek valószínűségét természetesen nagyon nehéz megjósolni. Főzeneigazgató úr mindenesetre nagyon készül rá, és mi is nagyon boldogok lennénk, ha már ő ülne a karmesteri pulpituson elhelyezett széken a zenekar előtt. Januárban szintén vele terveztük a Lajtha programot, A négy isten ligetének ősbemutatóját, aminek dirigálására most a Németországban élő, de Magyarországon is gyakran fellépő kiváló karmestert, Dénes Istvánt kértük fel.

■ *A Lajtha-ősbemutató mellett milyen különlegességeket tartogat még az évad?*

– A téli időszakról beszélve feltétlenül meg kell említeni a maga idején hatalmas bot-

rányt kavart, azóta viszont a modern szimfonikus repertoár egyik legkedveltebb darabjává vált Tavaszi áldozatot Sztravinszkijtől, amit két várhatóan nagyon izgalmas előadásban is hallhat majd a közönség Michael Stern, illetve Hamar Zsolt vezényletével. Ez olyan csemege az igazi ínycsemege számára, amit kár lenne kihagyni.

■ *Vidéken hol fordulnak majd meg a Nemzeti Filharmonikusok együttesei?*

– A zenekar legközelebb Kaposváron, illetve Zalaegerszegen lép fel, az énekkar pedig havonta átlagosan három-négy vidéki városban hallható önálló hangversenyeken, vagy a helyi együttesekkel közösen.

■ *Milyen külföldi turnékat terveznek ebben az évadban?*

– Nagyon nagy izgalommal nézünk a márciusi kolumbiai turné elé, ahol a zenekar egy rangos Beethoven-fesztiválra kapott meghívást Bogotába. Ezen még bizonytalan Kocsis Zoltán részvétele, de ha orvosai engedik, akkor természetesen az ő vezényletével lép fel a zenekar. Nem tartozik szorosan az évadhoz, de Kocsis Zoltán betegsége miatt mindenképpen említést kell tenni a Bartók Új Sorozat további lemezeiről. Megjelenés előtt áll a Hegedűszonátákat tartalmazó CD. A még nem rögzített, de már eltervezett további művek közül pedig a zongorakíséretes Magyar parasztdalok, illetve a kórusművek felvételére Kocsis Zoltán egészségi állapotától függően kerül majd sor.

■ Hogyan élték meg a Filharmonikusok együttese az évad birtelen és kényszerű változásait?

– A zenekar és az énekkar meglehetősen stabil körülmények között dolgozik, amit nagyon fontos hangsúlyozni a jelenlegi válságos időkben. Ez természetesen nem független a nemrégiben egyéni képviselői indítvánnyal módosított Előadó-művészeti törvénytől, amelynek újonnan bevezetett kategóriái a zenekarok körében nem arattak osztatlan sikert. Elképzelhető, hogy ez a kategóriarendszer a színházi világban – melyet nem tisztem megítélni – a korábbihoz képest talán kézenfekvőbb megoldás volt. A jelenlegi rendszer kárvallottjai azonban nem valószínű, hogy örömmel veszik továbbra is tudomásul, hogy ez a kategória-rendszer létezik. A Nemzeti Filharmonikusok főigazgatójaként annyit viszont nyugodtan elmondhatok, hogy mi továbbra is partnerek vagyunk ennek a törvénynek a tökéletesítésében.

■ Mi az oka az elégedetlenségnek?

– A kárvallottokról szólva van egy olyan vélekedés, amit nehéz cáfolni, hogy azok a zenei együttesek, amelyek nem kerültek a nemzeti kategóriába, most jó szándékú fenntartóik és szponzoraiak előtt egy picit restelkednek. Nem beszélve azokról, akik a két nagyobb kategória egyikébe sem kerültek, míg elmondható, hogy a korábbi rendszer egzaktabb volt. Abban az esetben el lehetett mondani, hogy létszámtól, költségvetéstől, nézőszámtól függött az, hogy ki melyik kategóriába tartozott, és aki nem az első kategóriába került, az is emelt fővel nézhetett a fenntartója szemébe, a közönsége szemébe, és a potenciális támogatók szemébe.

■ Ezek szerint a korábbi kategorizálás inkább „méretgazdasági” alapon történt.

– Igen. Ez talán a legjobban működő mintához, a német zenekari és előadó-művészeti finanszírozási rendszerhez közelít, miután a holland minta gyakorlatilag eltűnt a politika

süllyesztőjében, a francia pedig túl változatos a mi szisztémánkhoz képest.

■ A nemzeti kategóriák a francia rendszerben is megvannak...

– A francia finanszírozási rendszer azonban lényegesen árnyaltabb a miénknél, és nemcsak a központi, hanem a helyi elosztás is jelentős szerephez jut benne. Ráadásul az, hogy mi nemzeti, vagy mi állami, országonként szabályozva van. Németországban nincs igazából nemzeti intézmény, ott a tartományok közvetlenül osztják szét a központi kollektív szerződés és megállapodás alapján a szövetségi kormánytól e célra juttatott forrásokat. Nálunk ez nem így van: Magyarország egy átlagos németországi tartomány méreteinek felel meg. Mindenesetre csak azt tudom mondani, hogy a Magyar Zenekarok Szövetsége, amennyiben módja lesz rá, akkor javasolni fogja a jelenlegi zenekari kategorizálás árnyaltabbá tételét.

Katizinger Rita

Karmester két, olykor vitázó „én”-nel

Gyüdi Sándor évadról, takarékoságról, megbecsültségről, nemzeti címről

A Szegedi Szimfonikus Zenekar a takarékoság jegyében hirdette meg az idei szezonját, de az együttes vezető karmestere, Gyüdi Sándor úgy véli, mindez nem vezethet a művészi színvonal eséséhez, és ebből a közönség semmit sem érzékelhet. A nemzeti címet elnyert zenekar programja még évad közben is egyre bővül, ma különösen fontosnak tartják, hogy minél szélesebb réteghez jusson, sokaknak adjon élményt a komolyzene. Az évad vége pedig több változást is tartogat az együttes számára, hiszen ugyanazon a napon jár le Baross Gábor zenekari igazgatói mandátuma, mint Gyüdi Sándor főigazgatói kinevezése. A dirigens még nem tudja, hogy marad-e a színházban és folytatja zenei működését a zenekarnál, vagy igazgató-karmesterként visszatér az együtteshez.

■ Ez már a szegedi zenekar negyvenharmadik szezonja. Hogyan tovább, milyen új célok, kihívások felé balad az együttes?

– Ha a célok nem is, a kihívások részben folyamatosan változnak. A mai világban kulcskérdés, hogy megszólítsuk a közönséget, minél szélesebb réteghez jussunk el a társadalomban, sok embernek adjon élményt a komolyzene, minél többen fedezék fel benne a számukra fontos értéket. Ennek eszközei, módszerei állandóan változnak, egyetlen kivétellel: a zenei megvalósítás színvonalának emelésére, a művészi tökéletességre kell törekednünk minden határon túl, és hinnünk kell abban, hogy reklámokon, közönségcsalogató akciókon túl a legfőbb vonzerőnk az, ha jól játszunk.

■ Milyen koncerteket, turnékat emelne ki az idei szezonból?

– Programunk még évad közben is bővül. Szegedi szimfonikus bérleteinken, ifjúsági sorozatainkon, hagyományos koncertjeinken kívül folyamatosan kapunk felkéréseket alkalmi hangversenyekre. Az említett állandó programjainkon túl felléptünk a

Szent Gellért Fesztiválon, egy 75 éve rendezett koncertet megidézve tisztelgünk Szent-Györgyi Albert Nobel-díjának jubileumán, februárban a MÜPA-ban – a jubileum aktualitásából – többek között Lajtha-darabot játszunk, tárgyalásban vagyunk a Budapesti Tavasz Fesztivállal, májusban Ausztriában, júniusban Franciaországban vendégszerepelünk és cd-felvételt készítünk.

■ *Változott a színházigazgató viszonya a karmesterrel, hiszen a tavalyi interjúban azt említette, időnként két énje vitatkozik...*

– Ezen „termékeny vitákat” értettem. A lehető legjobbat és legtöbbet szeretném az operajátszás és a koncertezés terén, miközben a színház létesítményeit, személyi és anyagi erőforrásait más művészeti ágak szolgálatába is kell állítani – a helyes arányok megtalálása kompromisszumokon keresztül valósul meg. Ez viszont már magában a karmesteri munkában is meglévő, állandó egyeztetési kényszer: a zenei szempontok a maximális munkamennyiséget, végső soron a muzikusok kíméletlen kizsigerelését indokolnák, de természetesen a karmester egyben vezető, akinek a társulata érdekeire is tekintettel kell lennie, továbbá ember, akinek a kollégái igényeit és személyes problémáit is méltányolnia kell.

■ *A szegedi zenekar is elnyerte a nemzeti címet. Mindez milyen új feladatokkal jár, mennyiben változtatja meg az együttes eddigi életét?*

– Mint minden nemzeti előadó-művészeti szervezet, kötöttünk egy közszolgáltatási szerződést az állammal. Ez nem tartalmaz olyan feladatot, ami ne lett volna része eddigi működésünknek. A korábbiakhoz képest talán kissé jobban előtérbe kerül a határon túli magyar területekkel való törődés és környezetünk kulturálisan kevésbé ellátott településeinek bekapcsolása a zenei életbe, továbbá új pedagógiai programjaink indulnak, valamint ezentúl minden évben rendelünk és bemutatunk új magyar zeneművet.

■ *Emellett az évadnyitójukon elbanguzott, takarékoság jegyében tervezték a szegedi koncerteket. Miben jelentkezik mindez?*

– A takarékoságnak olyan téren kell megnyilvánulnia, ami nem vezet a művészi színvonal eséséhez, a koncert- és operaélet kínálatának szűküléséhez. Az intézmény működtetése terén (beleértve a rezsiköltségek csökkentését és sok egyebet) kell elsősorban takarékoskodni, és mivel a hangszerparkunk jó minőségű és állapotú, megtehetjük, hogy vásárlásra – természetesen a sürgős beszerzéseken túl – most kevesebbet költünk; hasonló módon biztosan nem most készül új formaruha a zenekarnak. Ezek a tételek együttesen már előállítják a források szűkülésének megfelelő kiadáscsökkentést – közönségünk pedig nem fog semmi negatívumot észlelni.

■ *Zenekari igazgatójuk, Baross Gábor utolsó szezonját tölti az együttesnél, hiszen júliusban lejár a megbízatása. Keresik már az utódját? Milyen új igazgatót szeretne?*

– Tudtuk előre, hogy Baross Gábor több évtizedes, sikeres győri zenekari igazgatói munkája után, pályája befejezésének szánja szegedi megbízatását, hiszen néhány nappal a kinevezése után töltötte be a nyugdíjkorhatárt. Személyében nagy tapasztalatú vezetőt kaptunk, aki fiatalos lendülettel és kedvvel vetette bele magát a szegedi feladatokba. Korábbi állomáshelyéről importálva számos korábbi ötletét honosította meg nálunk. Igazgatói megbízása az én színházi főigazgatói kinevezésemmel egy napon jár le, így utódlása bonyolultabb kérdés; még magam sem tudom, mit szeretnék a jövőben, maradni a színházban és folytatni zenei működésemet a zenekarnál, vagy igazgató-karmesterként visszatérni a zenekarhoz, hagyva a színház ezer nyűgét másra... Mindenesetre hiszek abban, és az elmúlt évek tapasztalata is arról győzött meg, hogy a két művészeti műhely szoroson egymásra utalt, és együttműködésük hatékony eszköze (így volt Vaszy Viktor, Pál Tamás és Oberfrank Géza idején is) a vezetés valamilyen személyi összefüggése.

■ *Ismét felteszem a kérdést, hogy mennyire jut ideje a színház mellett az együttesre?*

– Szerencsés ember vagyok, mert a színházi és a zenekari munkám adminisztratív része között sok az átfedés: az operaelőadások egyben zenekari ügyek, a szegedi koncertek egyeztetése pedig elsősorban a leggyakoribb helyszínt adó színházzal történik. Így tehát a színházi munkám jelentékeny részét is a zenekar tölti ki. A munkám másik része, a zenélés nem is igazi munka – akkor is végezném, ha nem ez lenne a kenyérkeresetem. Úgy érzem, az időbeosztásom szempontjából sem történt sok változás, mióta a színház főigazgatója lettem: amikor ébren vagyok, gyakorlatilag mindig valamilyen értelemben dolgozom. Vezettem és vezetek egy szegedi művészeti intézményt, dirigáltam és dirigálok koncerteket, operaelőadásokat.

■ *„Szeretném, ha a gazdasági krízis nem veszélyeztetné a kulturális értékeket, ellenkezőleg, a művészet felértékelődne a válság közepette” – mondta a tavalyi év elején. Sajnos azonban a helyzet egyre rosszabbnak mondható... Hogyan vélekedik minderről ma?*

– Változatlanul fontosnak tartanám – megvalósulását nem látom... Nem bővül a társadalomnak az a rétege, amelynek a számára a művészet érték, erőforrás, többek között a krízisek feldolgozásának is eszköze, sőt, egy általános rosszkedv és türelmetlenség a mi szféránk ellen is irányul. Ha az állam tudatos tevékenysége és hathatós támogatása nem fordít ezen a folyamaton, annak az egész magyar társadalom kárát fogja látni, azaz lesüllyedünk olyan országok szintjére, amelyek kulturálatlansága a gazdasági krízis megoldását is hátráltatja.

■ *„Szeretné, ha kollégái – mindkét művészeti műhelyben – megbecsült embernek éreznék magukat, hogy munkájukra koncentrálhassanak.” – erről is beszélt tavaly. Sikerült ezt megvalósítani?*

– Illúzióim nem voltak, nincsenek ezen a téren. A mai magyar társadalomban a gazdasági helyzet nem kedvez annak, hogy bármilyen foglalkozási csoport anyagi megbecsülése és elismertsége számottevően javuljon. Ez hosszú távú folyamat lehet, aminek nagyon az elején járunk. Ami a helyi megbecsülést illeti, vannak eredmények. A színház és a zenekar sokat tesz azért, hogy rengeteg munkával, az intézmények konszolidált működésével és a közönség sokirányú megszólításán keresztül megbecsülést szerezzen, ezzel méltó helyre kerüljön a fenntartó önkormányzat érték-tudatában és a szegediek szívében.

■ *Úgy látom, több pozícióra is hirdettek próbajátékokat. Mennyiben és miért most cserélődik a zenekar?*

– Bizonyos mértékű cserélődés természetes folyamat minden zenekarban. Egyesek megkezdik nyugdíjas éveiket, mások – fiatal hölgytagjaink – gyermekvállalással összefüggésben esnek ki egy-két esztendőre. Néhányan családi okokból máshová költöznek, megint másokat szakmai ambícióik vezetnek új állomáshelyre. Minden mostanában kiírt próbajátékunk indítéka ilyen természetű, tehát nem álláshelyeink bővülése, vagy kollégáink egy részével való elégedetlenség, valamiféle minőségi csere. Nyilvánvaló érdekünk, hogy a természetes módon kieső zenekari művészeket a lehető legkiválóbbakkal pótoljuk, ez a tagság minőségi fejlesztésének egyik eszköze, ezért igyekszünk a lehető legszélesebb nyilvánosság számára meghirdetni a próbajátékokat, szeretnénk ide vonzani a legjobb jelentkezőket.

R. Zs.

„A legszerencsésebb emberek közé sorolom magam”

Baross Gábor Gyórról, Szegedről, muzsikálásról, igazgatásról

Különleges ez az évad a Szegedi Szimfonikusok zenekari igazgatója számára, hiszen ez Baross Gábor utolsó szezonja ebben a pozícióban. A muzsikás, aki előzőleg több évtizeden keresztül a győri zenekarnál töltötte be ugyanezt a posztot, úgy véli, szegedi munkája is eredményes volt. Visszatekintve pályafutásra, azt mondja, reméli, hogy valami keveset hozzá tudott tenni a magyar zenei élet fejlődéséhez.

I Amikor szegedi kinevezése kapcsán néhány évvel ezelőtt beszélgettünk, megkérdeztem, hogy bová szeretne eljutni a következő öt esztendeje alatt, s mi az, amivel Ön is szeretné rátenni a kézjegyet a szegedi zenei életre...

– Amikor értesültem arról, hogy elnyerem az igazgatói állást, izgalommal tanulmányoztam a város zenei múltját. Lenyűgözött az a gazdagság, ami Szeged zenei, kulturális életét jelenti. A Szegedi Szimfonikusok tevékenységét is meg kellett ismernem, hiszen biztos voltam abban, konkrét elvárásoknak kell megfelelnem. A pályázatomban felvázoltam közeli és távolabbi terveimet, de azoknak megvalósításához az akaraton kívül sok minden más is kell...

Akkor azt éreztem, nagy megtiszteltetés a sorstól, hogy Szegeden öt esztendőn keresztül dolgozhatok egy ilyen kiváló zenekarral. Elődöm, Gyüdi Sándor nagyszerűen karbantartott, profi együttest hagyott rám. Szegedi tevékenységem idejére legfőbb célom az eddig elért, művészi, szakmai színvonal fenntartása, a zenekar akadálytalan működésének segítése, a muzsikások egzisztenciájának megőrzése volt, hiszen több mint száz családot jelent a szimfonikusok közössége. Ez pedig nagy felelősség!

I Hogyan látja az utóbbi évek eredményeit? Mi az ami megvalósult, s min kell még dolgoznia az utódnak? Megvan az az anyagi biztonság a Tisza-parti városban is, amelynek tudatában hagyta ott öt évvel ezelőtt a győrieket?

– Ha optimistán gondolok vissza az eltelt időre, általában kijelenthető, hogy eredményes volt a munkám. Természetesen, ha nagyító alatt szemlélek dolgokat, néha akadt nekem, vagy másnak nem tetsző. De ez nem vette el a kedvemet. Különösen az elmúlt néhány esztendő gazdasági változásai „eredményeztek” időnként veszélyes

helyzeteket. Szomorúan szemléltem egy „önkormányzati” zenekar biztonságos fedezékéből sok művészeti együttes harcát az életért, a fennmaradásért. Napi, filléres gondokkal kell küzdeni a zenekaroknak.

Hogy ne legyek túlzottan pesszimista, itt Szegeden a helyzetünk – az országos átlagtól eltérően – lényegesen biztonságosabb. Az éves költségvetésünk biztosítva, mindenki kap fizetést, ki tudjuk fizetni a villanyszámlát, tehát az élethez szükséges „oxigén” rendelkezésünkre áll. A hangversenyek számát nem csökkentettük, a hangversenybérletek árát nem emeltük! Az igaz, hogy 2008-hoz képest, 2012-ben jobban meg kell néznünk minden forint helyét, mert kevesebb áll a rendelkezésünkre. Ez a jelenség sajnos országos, de élünk! Kevesebb pénzünk van új hangszeres beszerzésére, de eddig szépen vásároltunk instrumentumokat. Márkás meszterhegedűket, csellókat, vonókat sikerült így beszerezni. Ennek különösen örülök, mert ezeknek a hangszereknek a felkutatása sem egyszerű. Természetesen a fa- és rézfúvós, valamint ütőhangszerek területén is jól állunk. De amire a legbüszkébb vagyok, 2010-ben vásároltunk egy Bösendorfer Imperial hangversenyzongorát. Amit utódomnak hátrahagyok, az az, hogy harcoljon továbbra is egy jó akusztikájú hangversenyteremért. Nagyon hiányzik a városból, és ha belegondolok, azokat a településeket számítva, ahol hivatásos szimfonikus zenekar működik, csak Szegeden nincs hangversenyterem. Pedig ebben a városban annyi csodálatos dolog történt már, Fricsay Ferenc, Vaszy Viktor munkássága kapcsán. Több mint 100 esztendeje rendszeresen működik szimfonikus zenekar, amelynek a II. világháborút megelőző években mindig a hivatalban lévő polgármester volt az elnöke, alelnöke pedig egy időben Szent-Györgyi Albert, a Nobel-díjas tudós volt. 1919-ben jegyezték be a Szegedi Ének és Zeneegyletet és 1969 óta hivatásos zenekar a Szegedi Szimfonikus Zenekar.

■ *Ne csak a szegedi, hanem a győri évekről is beszéljünk, hiszen zenélt, s emberöltőnyi időt, 26 évet töltött ott zenekari igazgatóként.*

– Győr és a győri Filharmonikus Zenekar az egész életemet jelenti. 1965 szeptemberében játszottam először a zenekarral. Még a műsorra is pontosan emlékszem: Beethoven: D-dúr hegedűversenyét (Metzker Károly, akkori koncertmester volt a szólísta), s a VII. szimfóniát játszottuk. Fejér György, az Állami Hangversenyzenekar kitűnő művésze dirigált.

A legszerencsésebb emberek közé soroltam magamat, hiszen azzal foglalkozhatam, amit a legjobban szerettem. A 60-as, 70-es évekre jellemzően gyakran fordultak meg Győrött is világhírű szólísta és karmesterek. Gidon Kremer és Jurij Bashmet még pályakezdőknek számítottak. Schiff Andrásal együtt ültünk a csornai kultúrház nézőterén, várva, hogy ifjúsági hangversenyen eljátszhassa Mozart: A-dúr zongoraversenyének első tételét. Nagy élmény volt a Bolsoj vagy a Royal Balettel együtt fellépni. Mindenkit nem tudok felsorolni, de Lamberto Gardelli, Erdélyi Miklós, Jurij Szimonov, Ferencsik János, Arvid Jansons is megfordult Győrött. Meghatározó volt számomra, hogy a Győri Filharmonikusok karmestere 1968-ban Sándor János lett. Az ő legnagyobb feyverténye, a zenekar hivatásosságának elősegítése. Sokat tanultam tőle és később is jó barátságban, munkatársi kapcsolatban voltam vele. Kanadában élt, de előfordult, hogy tanácsért fordultam hozzá, kíváncsi voltam a véleményére. Már sajnos meghalt. Örülök, hogy utódom, Fúke Géza bérleti sorozatot nevezett el az alapító Sándor Jánosról. Ezekben az évtizedekben teljesedett ki az életem. A családom, feleségem és gyermekeim nagymértékben segítették a munkámat. Izgulnak a koncerteken, amikor még én is trombitáltam a zenekarban. 1982 után, 2008-ig a zenekar vezetőjeként tevékenykedtem. Ez sem lehetett volna eredményes a nagyszerű kollégák és a családom támogatása nélkül.

■ *Milyen koncertek, turnék a legkedvesebbek szívének ezekből az évekből?*

– Sokat jártunk Németországba, Ausztriába. Voltak időszakok, amikor többször léptünk fel Bécsben, mint Budapesten. Több éven keresztül rendszeresen játszottuk kortárs zeneszerzők operáit Bécsben,

a Jugendstiel Theater-ben. A teljesség igénye nélkül: Ligeti György: Grand Macabre, Britten: Halál Velencében, Reimann: A második Mrs. Kong, Bertwistl: Nixon Kínában. Ezek az operák nagyon nehéz játszanivalót tartogattak a muzsikuskok számára. De, hogy jól oldottuk meg a feladatot, azt semmi sem igazolja jobban, minthogy 5-6 évig rendszeresen visszahívtak bennünket. Aztán bekövetkezett a szomorú dolog, ami minden szervező rémálma, elfogyott a pénz. A világ leghíresebb koncerttermének elismert bécsi Musikverein több koncertünknek adott otthont. Győri igazgatóságom alatt hét alkalommal szerepeltünk ott. Az utolsó hangverseny éppen 2008 őszére esett, amikor én már Szegeden voltam, de az előkészítő munkák már egy esztendővel a koncert előtt megkezdődtek. Örültem, hogy a győriek sikert arattak Bécsben. A szakmában van egy mondás és nagyon igaz. Ha az embernek szerencséje van, jó kapcsolatokkal rendelkezik, jókor van jó helyen, meg lehet szerezni jó felkéréseket. Amikor a későbbiekben többször visszahívják, az azt jelenti, hogy elégedettek a zenekar teljesítményével. Na, ez már nehezebb dolog! Pályafutásom során sok ilyen ismétlődő meghívásnak tettünk eleget.

■ *Mennyire fogadták be a Tisza-parti városban?*

– 2008 július 1-től dolgozom Szegeden. Örültem a lehetőségnek, bár nem voltam könnyű helyzetben, hiszen 99 muzsikusból áll a zenekar. El kellett telni egy kis időnek, hogy megismerjem az együttes tagjait. Csupán egy-két muzsikusként ismerősöm volt, a korábbi időkből.

Nagyon jó képességű művészek. Munkájuk sokrétű, hiszen a színházban a zenés tagozat munkáját is ellátják. Rendszeresen játszunk operát, évadonként két bemutatóval, előző évadból áthozott operákkal, operett és musical kísérése is a feladatunk. Ritkán adódik közös munka a Szegedi Kortárs Balettel. Számomra a legnehezebb dolog a város zenei életébe való beilleszkedés volt. Meg kellett ismernem a társintézmények működését, az intézményekben dolgozó munkatársakat. Kapcsolatot kellett teremteni a sajtó munkatársaival. A zenekar fenntartója Szeged város Önkormányzata. Az első pillanattól éreztem, hogy a fenntartó milyen felelősséget érez a zenekarért. Biztosítja a megbízható működéshez szükséges anyagi erőforrásokat. Mi

a gondoskodást azzal háláljuk meg, hogy rendszeresen részt veszünk a város különböző fesztiváljain, fontos társadalmi eseményein, ünnepein. Úgy érzem, sikerült gyorsan beilleszkedni a város művészeti életébe. A zenekar tagjaival a kapcsolatom jó. Mivel én is több, mint negyven esztendőt töltöttem el muzsikusként, később vezetőként, pontosan ismerem bánatukat, örömeiket. Igyekszem segíteni munkájukat.

■ *Ez az utolsó esztendeje egy együttes zenei igazgatójaként. Milyennek látja az ezen a területen eltöltött, több mint három évtizedét, hogyan változtak meg a feladatok az elmúlt évtizedek során? Mitől, mennyiben vált nehezebbé ez a munkakör?*

– Ahogy az interjú korábbi szakaszában céloztam a harminc évre, amit mint vezető töltöttem el, egy mondattal válaszolva, nem volt könnyű! Részletesebben kifejtve, 1982 a kezdet, és a mai napok között, rettenetes nagy a különbség. Régebben lényegesen egyszerűbb volt a munka. Kiszámítható folyamatok működtek. A sok pénzben dúskálás soha nem volt jellemző a zenekarok világára, de az együttesek léte mindig biztosítva volt. A művészet és kultúra volt az a „árucikk”, amit a kádári rendszerben ki lehetett tenni a kirakatba. Csak érdekességképpen jegyzem meg, az állam már akkor is támogatta az egyébként városi vagy megyei fenntartású zenekarokat. 80 millió forint volt ennek a központi támogatásnak az összege évente. Ezért a pénzért sorakoztunk mi, szimfonikus zenekarok. 2012-ben ennek a központi támogatásnak az összege, amihez különböző feltételrendszerek teljesítése után lehet hozzájutni, több mint egymilliárd forint. Az elmúlt 20 esztendőben sokkal bonyolultabbá vált az élet. Szokatlan feladatokkal találta magát szembe egy zenekari igazgató. Pénzt, támogatást kellett szerezni, lobbizni, pályázatokat írni, hogy bizonyos tervekkel valóra lehessen váltani. Ma egy jól működő igazgatónak egyszerre kell közigazdának, jogásznak, muzsikusként, varázslónak lennie. Azért ez nem egyszerű ügy? Szavam nem lehet, hiszen ha jól számolok, 47 esztendőt töltöttem összesen a győri és a szegedi zenekarban.

■ *Miért döntött úgy, hogy most már befejezi a ténykedést?*

– Azt gondolom, az előző mondatom a válasz. 2013-ban már 67 éves leszek, tehát

PORTRÉ

semmiképpen nem dolgozhatok tovább, mint közalkalmazott. Különben is, át kell adni a helyet a tehetséges fiataloknak. Bizonyítsanak, harcoljanak. A sok évtized aktív munka után végre több időm lesz a családommal lenni. Van hat csodálatos unokám, akik már nagyon várnak haza. Több időt tölthetek a Balatonon, Zánkán, ahol van egy házam. Horgászhatok, lógathatom a lábamat a vízbe.

■ *Számos kitüntetést kapott az eltelt évtizedek során, köztük van a Prima, az Artisjus-díj és a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje is. Melyikre a legbüszkébb?*

– Jó, hogy említi, mert ez nekem eszembe sem jutott volna. Természetesen nagyon örültem minden elismerésnek, hiszen kemény munka volt mögöttük. Nemcsak az enyém, hanem a munkatársaim és családomé. Én egyedül csak szép lehettem volna, okos nem, ahogy pestiesen mondják. Viccet félretéve, ezekre az elismerésekre büszke vagyok. Csupán egy kis felhő homályosítja boldogságomat, hogy egyik sem volt győri kezdeményezésű, noha én a Győri Filharmonikus Zenekar tagja, később igazgatója voltam és a tevékenységemet nagy részben a városban végeztem. Viszont úgy is szemlélhetem a dolgot, hogy a Győri Filharmonikus Zenekar tevékenysége országos viszonylatokban is mennyire elismert volt.

■ *Milyen jó tanácsokat adna az utódjának? Mi az, amit a leghamarabb meg kell oldani, s hogyan lehet még jobbat tenni a szegedi zenekar működését?*

– Két tanácsot mindenképpen átadok az utódoknak. Az egyik tanács: Ne gondold, hogy aki rád mosolyog, az komolyan gondolja! Én sajnos mindig azt gondoltam és az életben néha furcsa meglepetések, csalódások értek. De megváltozni nem tudtam, nem is akartam. Aki velem tárgyalt és én rámosolyogtam, az biztosra is vehette, hogy a legnagyobb empátiával viseltetek irányában. Második tanács: mint igazgató a legnagyobb jóindulattal és segítőkészséggel fordultam a zenekar tagjai felé. Az én irodám ajtaja mindig nyitva állt a zeneszerek előtt, bármikor jöhettek hozzám ügyes-bajos dolgaikkal. Ha lehetőségem adódott, mindig a segítségükre voltam. Muzsikuspárti igazgatónak tartom magamat. Nos, utódoknak is ezt tanácsolnám. A zenekar működése rendben van. Persze

ez nem azt jelenti, hogy nem lehetne dolgokon változtatni. De csak akkor, ha az előre viszi az ügyet és fejlődik az együttes. Gyüdi Sándor kollégám, a zenekar művészeti vezetője, vezető karmestere határozott elképzelésekkel, következetes, jól megtervezett programmal szintén azon dolgozik, hogy zenekarunk fejlődése biztosítva legyen. A legnagyobb harmóniában, egyetértésben közösen gondolkodunk az együttes feladatairól.

■ *Részt vesz a kiválasztási folyamatban, együtt dolgozik majd utódjával a júliussig tartó időszakban?*

– Az önkormányzati törvény értelmében 2012 őszén a Polgármesteri Hivatal kiírja a pályázatot a zenekar igazgatói helyére. Most még sok az ismeretlen tényező. Emlekszem, hogy 2008 júliusában, mikor eljöttem Győrből, teljesen kész 2008–2009-es évadot hagytam hátra utódomnak, és Szegeden is kész évad várt. Csak végre kellett hajtani. Egy vicc jut eszembe a színházi világból: az új igazgató első évadja az előző direktor bosszúja. Szerencsére ez a zenekarok világában nem így működik! De a kérdésre válaszolva, amikor ismert lesz az a személy, aki 2013. július 1-től betölti a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatói állását, mindenképpen felveszem vele a kapcsolatot és konzultálunk.

■ *Milyennek találja az előadó-művészeti törvény változását, mennyiben jelent ez előrelépést a korábbiakhoz képest? Eleget ez az összeg, amelyet a nemzeti cím mellé kapott az együttes?*

– Én még abban a korban kezdtem el az igazgatói munkát, amikor nem volt törvény! A szimfonikus zenekarok, tradíciókon, szokásjogokon alapuló írott és íratlan szabályok szerinti helyi szabályozások voltak. Központilag szinte semmi nem volt szabályozva. Ahhoz képest ma már a zenekari élet is nagyon jól szervezett formában működik. Van törvényünk, szövetségünk, erős érdekképviselettel rendelkezünk. A „Nemzeti” kategória mindenképpen megtiszteltetés, hiszen akik döntöttek erről, azokat a szimfonikus zenekarokat sorolták ebbe, a legmagasabb kategóriába, amelyek a hátukon viszik a zenét a magyar vidéken. Győr, Szombathely, Pécs, Szeged, Debrecen, Miskolc zenekarairól van szó. Missziót látnak el. A MŰPA-tól a kis falvakig húzódik a „jászóterület”. Ezt a munkát nem lehet eléggé szem előtt tartani és

megbecsülni. Az anyagiak terén, ami előrelépés, az az, hogy már most látszik, 2013-ban melyik együttes, milyen összeget kap. Átlátható a dolog. Sajnos az elosztásnál néha kerül egy kis homokszemcse olykor a gépezetben és az erősebb fővárosi lobbis hatásosabb tevékenységet tud folytatni. Ezeket a soron kívüli döntéseket a vidéken működő zenekarok elég rosszul élik meg. Ez nem irigység és féltékenység, hanem ragaszkodás az igazságos elosztáshoz!

■ *Nyugdíjazását követően milyen kapcsolatban marad a szegedi és a győri zenei élettel? Hasznosítja valahogyan ezen a területen szerzett tapasztalatait?*

– Biztos vagyok abban, hogy a szegedi zenekarral a kapcsolatom sokáig megmarad. Terveim szerint is, ha nem is gyakran, hiszen Győr és Szeged között majdnem 300 kilométer a távolság, a későbbiekben, mint látogató, visszatérek. Az az igazság, hogy megszerettem a várost, a zenekart. Sok baráttra tettem szert, akikkel szívesen találkozom a jövőben is.

A Győri Filharmonikusokkal ezalatt, a több mint négy esztendő alatt, sok kapcsolatomban nem volt, hiszen minden időmet Szegeden töltöttem. Ez nem azt jelenti, hogy érdektelen volt számomra a működésük. Amennyire időm engedte, főleg televízió keresztlátogatás hallgattam koncertjeiket. Éppen néhány napja, az M1-en volt egy koncert. Nagyon tetszett, hogy sok fiatal muzsikál a zenekarban. Remekül szólt az együttes, ami azt feltételezi, hogy magas színvonalú munka folyik Fűke Géza igazgatása alatt. Amit nagyon irigylek, mint szegedi, az a Richter-terem. Most, hogy nemsokára visszaköltözöm Győrbe, remélem gyakrabban lesz módomban a zenekart élőben is hallani, ha a zenekar vezetősége segít ebben, hiszen a Győri Filharmonikus Zenekar a szívem csücske, ahol eltöltöttem szakmai életemből 37 esztendőt, ezen belül 26-ot, mint vezető. Befejezésül, összegzésképpen azt szeretném leírni:

Itt áll Önök előtt egy muzsikás, aki életét a zenének szentelhette. Megadatott számomra, hogy sok kollégával muzsikálhattam, irányíthattam munkájukat. Talán valami keveset hozzá tudtam tenni a magyar zenei élet fejlődéséhez. Ha ez így van, akkor már nem életem hiába!

R. Zs.

1. Nemzetközi Előadó-művészeti Konferencia Alma-Ata

A Kazak Köztársaság mindössze 11 éve létezik önálló államként. Területét tekintve a világ kilencedik legnagyobb országa, lakóinak száma 17 millió. Hivatalos nyelve a kazak és az orosz. Tekintettel arra, hogy a be- és kitelepítések miatt több mint száz különböző nemzetiség él az országban, a vegyes lakosságú településeken elsősorban az oroszzt használják. Fordítónk tatár-kazak családból származik, de otthon ők is oroszul beszélnek. Az iskolák többsége is orosz nyelvű. Az ország észak-keleti részén található a magyar törzs, mintegy 2000 család. Saját legendáik szerint ezeröttszáz éve élnek ezen a területen. A legújabb kutatások szerint a magyar alföldi népességgel állnak szoros gőncapcsolatban.

Itt említem meg hivatalból, hogy Kazahsztán 13 601 km hosszú vasúti hálózattal rendelkezik.

1997-ig volt az ország fővárosa a közel 1,3 milliós Alma-Ata, vagy mai nevén Almati, de az ottaniak állítják, hogy rövidesen visszazakapja eredeti nevét, melynek jelentése egyesek szerint alma=alma és ata=atya. Magyar testvérvárosa: Budapest. A városban 11 hivatásos zenekar működik (ide értve a népzenei és fúvós együtteseket is), és hét koncertterem áll rendelkezésre.

Megérkezésükor kissé meglepett, hogy a szállodai szobában a szokásos felszerelés mellé a gázlárc is oda volt készítve (hála a letöltött sorkatonai szolgálatnak, megismertem e műszerszámot), de egy rövid séta tapasztalata alapján kifejezetten kellemes és élhető városnak véltem Alma-Atát. Rengeteg ugyanis a fa (sokszor az volt az érzésem, hogy egy erdőben járok, ahol egyébként vannak lakóházak is), és úton útfélen szökőkutakba és köztéri szobrokba botlik az ember.

2012. a kultúra éve Alma Atában

Ennek keretein belül került sor az 1. Nemzetközi Előadó-művészeti Konferenciára a városban.

Mivel először rendeztek ilyen témájú konferenciát, elsődrendű célja a nyitás volt a nemzetközi előadó-művészeti szervezetek felé. Ennek megfelelően az Egyesült Államoktól Japánig több országból érkeztek a résztvevők

(Nagy Britannia, Franciaország, Olaszország, Svájc, Belgium, Magyarország, Oroszország, India, Kína, Tajvan, Kolumbia, Dél-Afrika és a házigazdák). Összesen 21 szervezet képviselői voltak jelen több területről: zenekarok, zenekari szövetségek, filmproducerek, lemezkiadók, fesztiváligazgatók, zenei ügynökségek, nemzetközi zenei szervezetek, oktatási intézmények és hangversenytermek vezetői. Az előadó-művészet kategóriában valami oknál fogva a filmművészet és a show business is szerepelt.

Az egész rendezvény főszervezője Marat Bisengaliev (www.maratbisengaliev.com) hegédűművész volt, aki jól ismert a nemzetközi zenei életben, és kiterjedt kapcsolatait mozgatta meg a konferencia sikere érdekében.

Mivel a közel harminc delegált viszonylag kis létszámot jelentett, a rövid előadások után hosszabb kerekasztal beszélgetések során cserélhettek tapasztalatot a résztvevők.

A hazai zenei tradíciókat bemutató előadásból megtudhattuk, hogy a hagyományok szerint egy kazak vagy költőnek, vagy muzsikusnak születik. Történelmük során mindennapjaikat is áthatotta a zene. Az oktatás dalok segítségével folyt, úgynevezett kérdező- és válaszoló énekek segítségével. Mivel a különböző törzsek nagyobb távolságban éltek egymástól, minden régióknak jól elkülöníthető stílusa alakult ki. Intenzíven ápolják hagyományait, nem csak a szimfonikus zenekari darabjaiknak, de a könnyűzenéjüknek is része a hagyományos hangszerekből álló kiségyüttes.

ASZKOR: ez a szervezet az orosz zenekarok vezetőit tömöríti magába. A szervezet tevékenységéről és az Állammal való viszonyáról Silvan Lolita elnök tartott előadást. Minden évben „zenekari körképet” rendeznek (merthogy ami nincs Moszkvában, az nem létezik) vidéki zenekarok részvételével (Ekaterinburg Omszk, Jaroslavlzsk...) Ezzel párhuzamosan folyik a Szimfonikus Fórum.

Emellett év közben kurzusokat szerveznek zenekari muzsikusoknak, versenyeket fiatal

tehetségeknek fellépési lehetőséggel, műveket rendelnek és mutatnak be a fesztiválon. Hangszerészekkel és hangszergyárakkal egyeztetve lehetőséget adnak a tagzenekaroknak hangszerek ki próbálására, tesztelésére.

Létrehozták az Összorosz Szimfonikus Zenekart, amelybe az ország 32 városának zenekaraiból hívtak meg muzsikusokat. Ezt az együttest mindig valamelyik nagynevű orosz dirigens vezényli, és igazi, országos eseménnyé válik a média jóvoltából. Nemrég bővítették nemzetközivé a körképet, szerényen a Világ Szimfonikus Zenekaraiknak Fesztiválja címet adva a sorozatnak. Végignézve a meghívottakat, tényleg a legnagyobb karmesterek és zenekarok a résztvevők, de minden évben van olyan együttes, amelyik nincs a nemzetközi zenei élet körforgásában, és fellépésük kuriózumnak számít. Így került sor az idén a Kubai Nemzeti Szimfonikus Zenekar, illetve a Bogotai Filharmonikusok vendégszereplésére. Jövőre az opera irányába kívánnak nyitni.

Az előadás alcíme alapján (Együttműködés az állammal) azt vártam, hogy a szokásos nehézségekről lesz szó. Kiderült azonban, hogy a fesztiválon rendszeresen részt vesz Putyin elnök is. Így aztán - jóllehet a sorozat méreg drága - pénzügyi gondok nincsenek, minden évben állami támogatással valósul meg.

A kínai Jiatong Wu beszélt az ország fantasztikus lehetőségeiről és az ellentmondásokról is:

Az utóbbi évtizedben közel ötven hipermodern koncertterem épült, függetlenül attól, hogy van-e potenciális közönségbázis az adott területen vagy sem. Átadás után viszont nincs biztosítva a működési költség. Szintén hiányzik a professzionális menedzsment.

Nagy probléma például, hogy nem tudnak előre tervezni (ezt magam is megtapasztaltam a kínaiakkal való együttműködés során, még a turné alatt is változott a még hátra levő program). Példának hozta fel azt, hogy Budapestre azért jött a Pekingi Opera jú-

KONFERENCIA

liusban, mert előre képtelenek a teremfoglalásra, viszont nyáron az operaházak szabadok.

Az egy-gyerekek politika miatt a szülők nagy gondot fordítanak az oktatásra és a nevelésre. Ez, valamint a feltörekvő erős középosztály jelenti az új közönségbázist Kínában.

Az állam évente mintegy 20%-kal (!) növeli a kultúrára fordított támogatást. Sajnálatos azonban, hogy nagy része az állami ünnepek programjain kerül felhasználásra. Ugyanakkor kevés a fesztivál és az egyéb kreatív kezdeményezés.

A zeneoktatás hatalmas méretekben fejlődik. Amellett, hogy a zeneiskolákban több mint 200 000 gyerek tanul valamilyen hangszeren, a világ elismert művészei között is egyre több a kínai származású. Ezen művészek legtöbbszörében azonban nincs professzionális ügynöksége.

Az előadó művészeti intézményekben szintén hiányzik a szakképzett munkaerő, hiányzik a self-management, és épp hogy megkezdődött a nyitás a nemzetközi piacok felé. Műsorválasztás és repertoár építés terén pedig teljesen tájékozatlanok, a szolisták és karmesterek közül csak a legnagyobb neveket ismerik. A kortárs és régi zene szintje teljesen ismeretlen.

Legnagyobb feladatuknak most a megfelelő művészeti menedzserképzést tartják.

Szó volt még a lemezpiac helyzetéről, az Egyesült Államokban építendő játszóházakról, amelyek zeneoktatással is foglalkoznak, az operaházak helyzetéről világszerte, és az indiai filmgyártásról. Az indiai filmipar központjában Bollywoodban (ez egy Bombay mellett épült hatalmas filmgyártó központ) évente közel ezer (!) film készül, melynek legnagyobb megrendelője az a 623 TV csatorna, amely Indiában fogható. A filmgyártás teljes költségvetésének 1%-át fordítják a filmzenék előállítására. Érdekes volt, hogy többen beszéltek az „El Sistema”-ról is, mint

A Köztársasági Palota épülete bizonyítandó, hogy egy modern rendezvényközpont és koncertterem lehet kívülről is esztétikus

olyan programról, amely értelmet adhat a fiatal nemzedékek életének, és kiránthatja a morális válságból ezt a generációt. Nem állhattam meg, hogy ne fűzzem hozzá, hogy véleményem szerint az „El Sistema” csodálatos dolog, és, hogy ennél csak egy egyszerűbb és hatékonyabb módszer van, ezt úgy hívják: Kodály-módszer. Véleményem szerint ugyanis az éneklés sokkal könnyebben és szélesebb rétegekhez jut el, mint a hangszeres zene, ugyanakkor nevelő hatása hasonló.

Nagy érdeklődéssel hallgatták Szövetségünk eredményeit. Az az illúzió viszont, hogy valami hasonló ott is létrejön hamar szertefoszlott. Amikor ugyanis elmeséltem, hogy három évvel ezelőtt zenekarunk egy koncertet szervezett a Kazak Nemzeti Akadémia Szimfonikus Zenekarának, azonnal tiltakoztak, hogy az nem igazi kazak együttes. Egyelőre folyik a helyezkedés és a rivalizálás, melyik a vezető zenekar, ki képviselheti joggal az országot, melyik együttes reprezentálja leginkább a kazak kultúrát. Szövetségről még csak nem is gondolkodnak. Mindegyik együttes egyéni partizán akció során közelít meg egy-egy befolyásos politikust és csapolja meg közvetítésével az állami költségvetést. (Ez azért nálunk sem teljesen ismeretlen.)

Négy koncertet hallgathattunk meg két nap alatt. Bemutakoztak neves szolisták, különböző együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós zenekar, népzenei együttes, könnyűzenei formációk, kórusok stb.), versenygyőztes fiatalok, még a helyi zeneiskolások is szerepeltek, mégpedig nagyon magas színvonalon.

A konferencia helyszíne a két éve épült Köztársasági Palota volt, de a koncertek alkalmával még három, hangversenyek rendezésére kiválóan alkalmas nagytermet ismerhettünk meg.

Összességében elmondható, a cél, hogy Alma-Ata is rákerüljön a zenei világ térképére, ha nem is valósult meg, de a folyamat elindult. Csak drukkolni tudok ennek a nagyon szimpatikus országnak, hogy jól gazdálkodjon azzal a rengeteg kincessel (kőolaj, gáz, ércek, nemes fémek stb.), amivel rendelkezik, fordítson abból minél többet a köz javára, és ápolja kultúráját – aminek szerves része a szimfonikus zenekari élet –, legalább úgy, ahogy azt eddig tette.

Párhuzamosan zajlott egy másik konferencia is, melynek témája a „Kazak nemzetiségiek repatriotizációja” volt. Óriási összegeket fordítanak ugyanis arra, hogy visszatelepítsék az egykori Szovjetunió területére szétszóródott honfitársaikat, és anyagilag komolyan ösztönzik az orosz nemzetiségűeket arra, hogy visszatérjenek Oroszországba.

Végül egy személyes megjegyzés. Nagyon jól esett az, hogy a világ különböző szegleteiből érkezett szakmabeliek, mikor megtudták, hogy Magyarországról érkeztem, első kérdésként azt tették fel: mi van Kocsis Zoltánnal, milyen az állapota, hogy van. Őszinte érdeklődésük és aggodalmuk azt sugallta, hogy nemcsak itthon, hanem világszerte elismert és megbecsült művész.

(Lendvai György)

Egy másik kép a Közt. Palotáról

Központi költségvetési támogatások – nyertesek és vesztesek

Jó-e a színházi jelmez a zenekarokra? Összhangban van-e az elosztás az előadó-művészeti törvényben megfogalmazott célokkal, a minősítési kategóriákhoz rendelt elvárásokkal?

A központi költségvetési támogatások normatív jellegű elosztásának elvei többször változtak az utóbbi években, ám egyszer sem úgy, hogy vélt, vagy valós indokok alapján elégedetlenkedők ne lettek volna. Eközben alig akadt olyan időszak, amelyben a kormány, vagy a tárca a jogszabályi kereteken felül, a szakmai szervezeteket megkerülve, ne hozott volna kisebb-nagyobb, túlzottnak szánt „kompenzációs” intézkedéseket, amelyek többnyire izzó parázsra öntött olajként tovább gerjesztették az indulatokat, egyben azt az érzetet keltve, hogy a „kapcsolati tőke” ereje vetekszik a jogszabályok súlyával. Lapunk, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének adatbázisára támaszkodva megpróbálja láthatóvá tenni a folyamatokat, egyben – a vélemények összevetésével – érzékeltetni azokat az álláspontokat, amelyek egybecsengésük okán a szakma egészének véleményét tükrözhetik, szemben az egyéni, esetenként elfogult, téves önértékelésen alapuló álláspontokkal. Ha a 2009-től a 2013-as évig tekintjük át a számokat, azt látjuk, hogy a jelenlegi nemzeti, valamint kiemelt kategóriába sorolt zenekarok és énekkarok között szétesztott összeg a 2009. évi 1 303 500 000 forintról 1 175 900 000 forintra csökkent. Ezt az időszakot vizsgálva azt figyelhetjük meg, hogy a szimfonikus zenekarok terén a legnagyobb támogatási növekedésről a Zuglói Szent István Király Szimfonikus Zenekar számolhat be, hiszen az ő támogatásuk a 2011-ben elnyert „Nemzeti Ifjúsági Zenekar” címmel 2012-ben 30 millió forinttal nőtt, a 2013. évi normatív jellegű támogatásuk pedig 3,8 millió forintról 40 millió forintra fog emelkedni. A legnagyobb vesztes viszont az Óbudai Danubia Zenekar, ahol a 2009. évi 90 millióról 2013-ra 12 millió forintra csökken a normatív támogatás. A nemzeti kategóriába sorolt hat vidéki zenekar mindegyikénél kevesebb a támogatás 2009-hez képest, de a 2012-es adatok összehasonlítása a 2013-ra megítélt összegekkel is borús képet mutat, hiszen a csoport, összességében 8,7 millió forinttal csökkenő támogatása a győri, a miskolci és a pécsi együtteseknél 5-9%-os csökkenést eredményezett, miközben a címmel járó többletfeladatok éppen hogy többletforrást feltételeznének.

Megkérdeztük a zenekarok vezetőit, mi a véleményük az Előadó-művészeti törvény és az elosztási szempontrendszer változásairól, illetve annak várható hatásairól.

„A SZAKMA BIZONYOS KÉRDÉSEKRE NEM AKAR REAGÁLNI”

A Budafoki Dohnányi Zenekar vezetője, Hollerung Gábor a következőket mondta:

„Zenei szempontból a 2009-es volt az utolsó békeév, akkor még nem az előadó-művészeti törvény szerint osztották el a támogatásokat, hanem kuratórium döntött az összegekről. Az akkori erőviszonyok és teljesítmények figyelembe vételével abban az esztendőben a legmagasabb támogatást a pécsi együttes kapta, 160 millió forintot – mint legjobbnak ítélt együttes –, s náluk a Dohnányi 30 millióval kapott kevesebbet. Ez akkor, a teljesítményeket tekintve, nagyjából reális is volt. Jött aztán a törvény, ami a szakma számára ismét lehetőséget kínált arra, hogy az elmúlt időszakban kialakult, új status quo-kat kicsit visszazorítsák, s visszatérjenek a régebbi állapotokhoz. Így megpróbálták olyan együtteseket, mint a Dohnányi vagy a Danubia, kiszorítani abból a körből, amit ko-

molyan finanszíroznak. Most nem kormányokról beszélek, kizárólag a szövetségről, a zenei testületekről, hiszen ők tettek javaslatokat a szabályozásra. Számos olyan dolgot próbáltak előírni – például hangszerpark megléte –, ami láthatóan és személyre szabottan bizonyos együtteseknek kedvezett, s mások ellehetetlenítését szolgálta. Mégis, ezek az együttesek ezt is túléltek, tehát értelmetlen volt a játék. Amikor az új pénzosztási mechanizmusról volt szó, akkor megint a szakma találta ki, hogy az önkormányzati támogatás mértékéhez igazodjon a támogatás összege. Óriási vita alakult ki erről, mert mindez többünk számára kedvezőtlen helyzetet teremtett, azok azonban védték, akiknek kedvezett. Ennek eredményeként hatvan millióval kevesebbet kaptunk, mint korábban, miközben a többiek támogatása nemigen változott. Ez az elvonás egy 300 milliós költségvetésű együttes esetében katasztrofális helyzetet teremtett, miközben számainkkal jócskán leköröztük a többiek nagy részét. Tavaly ismét változott a törvény, ettől az esztendőől megint másként osztódik a pénz. Az állásban lévők száma jelenti a fő elosztási szempontot, ami elég logikus, én magam is ezért küzdöttem. Minden követ megmozgattam, hogy azok az együttesek kapjanak

A tényyszerűség kedvéért: a Budafoki Dohnányi Zenekar, mint kerületi, tényleges saját hangszerpark nélküli ifjúsági zenekar, 2006-ban 77 millió forintot kapott a központi költségvetési támogatásokból, az ún. BM-keretből, miközben a regionális feladatokat ellátó nagy, vidéki együttesek 102–119 milliós támogatást kaptak. Utólag „nehezen nyomon követhető okok miatt” a Dohnányi Zenekar 2007-es támogatása 32%-kal 102 millió forintra emelkedett, akkor, amikor minden más nagyzenekar csupán a 2006-os támogatási szinten maradt, illetve a MÁV Szimfonikusok 50%-os (azaz 36 millió forint) visszaesést voltak kénytelenek tudomásul venni.

Az Előadó-művészeti törvény által a nyilvántartásba vételhez szükséges feltételrendszer, vagyis – többek között – a saját hangszerpark, hiányzott a Dohnányi Zenekarnál. Muzsikusai jó esetben saját, rosszabb esetben más szimfonikus zenekarok tulajdonát képező hangszerekkel öregbítették a budafoki zenekar érdemeit. E hiányzó feltétel megteremthetősége érdekében, az akkori kuratórium (a BDZ által sokat támadott szakma, benne a Szövetség képviselője) egyszeri alkalommal, különlegesen kiugró mértékben tovább növelte 2009-ben a BDZ támogatását, 100-ról 130 millió forintra, amely így magasabb lett akár a Savaria Szimfonikus Zenekarénál, akár a Debreceni Filharmonikus Zenekarénál. Mindezt pedig azért, hogy ez a zenekar is képes legyen megfelelni a nemzetközi gyakorlatban (is) elfogadott szimfonikus zenekar

több pénzt, amelyek rendes állásban foglalkoztatják a muzsikusokat. Az új szabályozásból pedig sajnos egy új előadó-művészeti bizottság is társult, amelynek ismét zseniális ötletet támadt: hogy az új besorolási lehetőségbe kapaszkodva igyekezzenek megbontani azt, ami összetartozik... Kiemelik a vidéki, önkormányzati zenekarokat nemzeti együttesekké, s két együttes marad a másik kategóriában, a MÁV és mi... Ez ismét nézeteltéréseket váltott ki. Most azonban óvatosabbak voltak, adatokat kértek és lázasan számoltak. A bizottság igyekezett az általuk igazságosnak vélt pénzosztásból igazítani a felosztási arányokat. De ennek a következménye az is, hogy a nemzeti vényilvánított együttesek egy része kevesebb pénzt kap 2013-ban, mint tavaly. A mi esetünkben – bár az összeg nem csökkent – még így is 40 milliós hátrányban vagyunk a 2009-es állapothoz képest, annak ellenére, hogy az egyik legnagyobb állományi létszámmal rendelkező együttes vagyunk. Ha az ember reálisan nézi, már az egyik piacvezető zenekar vagyunk a BFZ után, tavaly 110 millió forint volt csak a jegybevételeink, az utánunk következő együttes pedig tudomásunk szerint mintegy 45 millió forintos jegybevételel büszkélkedhet. Az egészben az a rettenetes, hogy rángatjuk ide-oda a dolgokat, és az alapkérdésekre továbbra sem válaszolunk. Van, akinek tényleg 190 koncertje van? Valóban ugyanúgy kell számolni az operakíséretet, mint egy hangversenyt? Munkában úgy vélem, nem összehasonlítható a kettő... Ezekről a dolgokról nem vagyunk hajlandóak gondolkodni, mint ahogy bizonyos zenekarok feladatrendszeréről sem. Szerencsére a finanszírozási különbségek kikerültek a rendszerből, de láthatóan mániákusan igyekeznek a zenész szakma valami nosztalgikus okból a rendszerváltás utáni évek idilljét visszabozni. Eközben a magyar zenekari élet átrendeződésben van, akadnak,

fogalmának, azaz, ne más zenekarok hangszereit (beleértve azok beszerzésének, javításának másokat terhelő költségeit) használja (el)... Ez a támogatási többlet a normatív jellegű támogatás által figyelembe vett „teljesítményeket” tekintve, egyáltalán nem volt reális, erre hivatkozni, mint etalonra, enyhén szólva is több mint tévedés!

2010-ben a törvény szempontrendszere már objektív alapon osztotta el a forrásokat, a feltételek egyenlőek voltak az érintett zenekarok körében, de – egyébként sajnálatos módon – a felosztható összeg kb. 20%-kal csökkent. Éppen ezért az az állítás sem állja meg a helyét, amely szerint „megpróbáltak olyan együtteseket, mint a Dohnányi... kizsorítani abból a körből, amit komolyan finanszíroznak.”

Hollerung Gábor álláspontjából azt lehet megállapítani, hogy minden olyan döntés, amely a Dohnányi Zenekart a többi zenekar hátrányára előnyösen támogatta az helyes döntés volt, míg azok a döntések, amelyek nem biztosítottak ilyen előnyöket, azok diszkriminatívak és tudatosan a Dohnányi Zenekar ellen irányuló bővebben nem kifejtett összeesküvés részei voltak.

Csupán tájékoztatásul: a 2006, 2007, 2008, 2009. évi felosztásra teljesen azonos, a 2010. évre módosi-

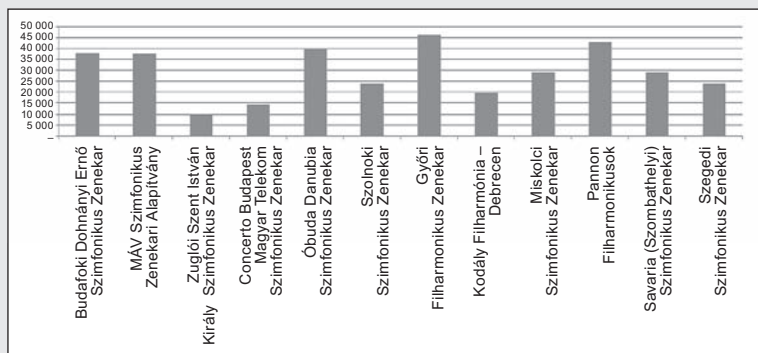
tott, de többségében a korábbi összetételű testület tett javaslatot.

Ami pedig Hollerung Gábor azon kijelentését illeti, amely szerint „az egyik legnagyobb állományi létszámmal rendelkező együttes vagyunk”, becséljenek a számok:

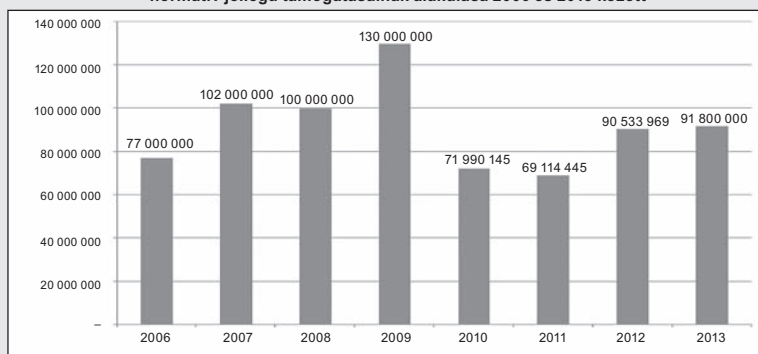
A 2013. évi központi költségvetési támogatás adataiból

	2013-as központi költségvetési támogatás tervezet, ezer Ft	Létszám	Támogatási intenzitás a főállásban fogl. számának függvényében
Debrecen	106,000	93	114%
Győr	112,700	85	133%
Miskolc	123,000	114,5	107%
Pécs	147,700	108	137%
Savaria	97,200	75,5	129%
Szeged	129,500	105,5	123%
Budafok	91,800	69	133%
MÁV	74,000	76	97%
Zuglói	40,000	49	82%
Danubia	12,000	0	nem értékelhető
Concerto	18,900	0	nem értékelhető
Szolnok	38,500	11,75	328%

A fizetődézsám alakulása a 2010–11-es évadban

A Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar központi költségvetésből származó normatív jellegű támogatásainak alakulása 2006 és 2013 között

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének Elnöksége

akik erősebbek lettek, míg mások gyengültek. Egyre nagyobb probléma a közönség kérdése, hiszen egyre gyakrabban fél házak előtt adnak hangversenyt az együttesek, eközben a koncertrendezők száma nő... A szakma bizonyos kérdésekre nem akar reagálni. Pedig az állásban lévők számánál is lényegesebb, hogy mekkora a közönség. Számomra mindez nagyon elkeserítő. Miközben szüntelenül a létért küzdünk, másból számunkra legszebb álmainkban sem elképzelhető nagyságú hangszerbeszerzés folyik, és mi egy bőgőt nem tudunk megja-

víttatni... A lényegét, a végterméket nem vizsgáljuk, nincs viszonyunk a hangversenyek minőségéhez, és abhoz, hogy ezeket a produkciókat bányan hallgatják meg. A jelenlegi, 2013-as elosztással olyan helyzet állt elő, amelyben senki sem boldog. Az elmúlt négy évben olyan helyzetet teremtettünk, ami igazságtalanná és végiggondolatlanlanná tette a finanszírozást. Lehet, hogy a mostani egy kevésbé rossz megoldás, a számok alapján azonban a Dohnányi Zenekarnak a legmagasabban finanszírozott zenekarok közé kellene tartoznia...

„PROBLÉMA A SZOLGÁLTATOTT ADATOK KÖZPONTI ELLENŐRZÉSÉNEK HIÁNYA. KIZÁRT, HOGY A TÖRVÉNYALKOTÓI SZÁNDÉKKAL ÖSSZHANGBAN VAN AZ A HATALMAS IPARÁG, AMI RÁÉPÜLT A TAO-T ADÓ ÉS A BEFOGADÓ KÖZTI KÖZVETÍTÉSRE.”

A debreceni Kodály Filharmonikusokról és a Kodály Kórusról Somogyi-Tóth Dániel igazgató-művészeti vezető nyilatkozott:

„Együttesünk, a Kodály Filharmonikusok és a Kodály Kórus nemzeti kategóriába sorolása örömmel tölt el bennünket. Nyilvánvaló, hogy a vezető vidéki zenekarok meg-

különböztetett besorolásának és működési területeik bővítésének elsősorban kultúrpolitikai célja van, és úgy gondolom, ez a vidéki Magyarország felzárkóztatása szempontjából nagyon indokolt és időszerű.

A magyar zenei élet egésze, így a vidéki zenekarok számára is azonban a legtöbb hozadéka annak lenne, ha az együttesek működtetésében a mostaninál erősebben lenne számon kérve és anyagilag is kontrollálva és kifejezve az elvárt, magas színvonal. A minőség azonban az egyetlen paraméter, ami közvetlen módon nem jelenik meg a finanszírozásban, nagyon nehezen mérhető, és (legalábbis Debrecenben) semmilyen forrás sincs a motiválásra. Közvetett módon is csak a nézőszámunk növekedésében jelenik meg, ami azért a marketing sikere is lehet, minőségtől függetlenül. Sajnálatos tehát, hogy a nemzetivé vált zenekarok számára a plusz feladatokhoz nem társultak pluszforrások. Különösen nehéz ez az olyan együtteseknek, mint a mieink, ahol a központi költségvetési támogatásnak csaknem felét bérre vagyunk kénytelenek fordítani, abelyett, hogy hangversenyek megvalósítására, hangszeres karbantartására vagy vásárlására, munkakörülményeik javítására, és mindenekelőtt a minőségi munka elismerésére, a művészek motiválására és elkötelezettségük javítására használnánk fel. Ugyanakkor bizakodásra adhat okot, hogy idén 16%-kal sikerül többet lebívnunk a tavalyi évhez képest, jövőre pedig 7%-kal számíthatunk többre. Sajnos ez még mindig 11%-kal elmarad a 2009. évhez képest, de a tendencia öröndetes. Problémának látjuk továbbá a szolgáltatott adatok (hangversenyszám, létszám, stb.)

központi ellenőrzésének hiányát, mivel egy-egy félreértelmezés az adatszolgáltatásban milliós eltéréseket eredményezhet a finanszírozásban. Vajon a zenekarok a koncertjeik számába valóban csak azokat a hangversenyeket fogják-e beszámítani, amelyek megfelelnek az Emtv. szerinti hangverseny definíciónak (különös tekintettel az ifjúsági hangversenyekre)? Ezzel kapcsolatos kényes kérdés a magyar zene-művek kérdése is: ha egy szimfonikus zenekar közreműködik egy könnyűzenei produkcióban, ahol egy magyar zeneszerző több tucat, háromperces zeneszáma hangzik el, az valóban emelheti a lebívató központi támogatás mértékét?

A működési terület izgalmas kérdés: a hat zenekarnak hatalmas területet kell lefednie. A Kodály Filharmonikusok évi szolgáltatásának felét a Csokonai Színházban tölti. Nagyon szép és inspiráló feladat lenne, ha például Hajdú, Szabolcs, Békés, Szolnok megye egyes területeit, kisebb településeit is el kellene látnunk koncertekkel, de hogyan fog ez beleférni a szolgáltatásunkba? Ez ügyben véleményem szerint érdemes lenne központilag szabályozott együttműködést létrehozni a területeken illetékes, felhívatóssal zenekarokkal, viszont ehhez az ő finanszírozásukat is rendezni kellene.

Végül pedig egy egyre aggasztóbbá váló terület: a Tao. Úgy látom, kizárt, hogy a törvényalkotói szándékkal összhangban van az a hatalmas iparág, ami ráépült a Tao-t adó és a befogadó közti közvetítésre. Sajnos eljutottunk oda, hogy sokszor 30–60%-os jutalékokat szeretnének kérni a közvetítők, sőt nem ritka, hogy mindezt készpénzben gondolják megvalósítani. Mivel a látvány-sportok a piac nagy részét elviszik, nem egyszerű partnert találni, de még nehezebb úgy, hogy nyilvánvalóan vállalatatlan megoldások is rombolják annak a lehetőségét, hogy a Tao támogatás valóban a jogosulthoz jusson el. Ennél bonyolultabb viszont az a helyzet, amikor a közvetítő egyben egy nagybevételű koncert szervezője is. Egyre gyakoribbak a szimfonikus zenekarok popzenei fellépései, ahol a producer hozza a többeszes rajongó közönséget és ezáltal olyan bevételt, amennyi klasszikus koncertekből egy évtized alatt lenne a zenekarnak különben – de természetesen ekkor már a producert is érdekli a jelentősen megnövekedett Tao-bevétel. Ezek olyan megoldatlan jelenségek, amikre véleményem szerint kizárólag a Tao-elosztás központosítása és a tapasztalatokat figyelembevevő egyértelmű szabályozása nyújthatna megoldást.

„NEM A FELADAT TELJESÍTÉSÉHEZ RENDELIK A TÁMOGATÁST”

Lendvai György igazgató, a MÁV Szimfonikus Zenekar vezetője a következőképp látja a helyzetet:

„Mindannyian nagy várakozással néztünk a törvénymódosítás elé, alig szívárgott ki valamilyen információ. Többször kértem, hívjuk meg a Zeneművészeti Bizottság elnökét, hogy tájékoztatást

kapjunk a készülő változásokról és elmondhassuk a véleményünket. Mindig elutasító választ kaptam azzal, hogy a folyamat titkos és nincs rá mód, hogy megvitassuk. Ezért ért nagy meglepetésként a május 24-én megtartott közgyűlésen az a bejelentés, hogy a Bizottság kiküldte Szövetségünknek a tervezetet előzetes véleményezésre. Se a közgyűlés, se az elnökség nem lett összehívva, se egy körlevél nem ment a tagzenekaroknak. Ezzel – érthetetlen módon – elszalasztottunk egy esélyt. Véleményem szerint ez nagyon súlyos hiba volt.

A törvénymódosítás legnagyobb problémája az, hogy alanyi jogon emel ki néhány együttest nemzeti zenekarként, és nem a feladat teljesítéséhez rendeli a támogatást. Ez visszalépés az előző változathoz képest. Mindannyian emlékszünk arra, milyen bosszas vita és egyeztetés során jutottunk konszenzusra abban a kérdésben, hogy a tényleges teljesítmény legyen a támogatás alapja. Világos, hogy a cél a vidéki zenekari életfenntartása, azt is megértettük – és egyet is értünk vele –, hogy egyfajta missziót látunk el ezek a zenekarok, mint minden zenekar. De akkor batározzuk meg ezeket a missziós feladatokat, és azokhoz rendeljük a prioritást. Ha például a pécsi vagy a szegedi zenekar koncertet ad mondjuk Siklóson vagy Makón, ez legyen kiemelten támogatva. De ha a Dohnányi vagy a MÁV zenekar ad koncertet ugyanott, az nem ugyanaz a küldetés? Az sem egészen világos, hogy amikor a MÁV Zenekar közszolgálati megállapodás keretében koncertet ad Rákospalotán, Újpesten vagy Monoron, ahol sokszor – alkalmanként – több mint ezer ember megjelenik, olyanok, akik egyébként egész életükben máskor nem hallanak szimfonikus zenekart, az miért nem ugyanolyan misszió? Mondhatnánk, hogy ezek az emberek könnyen koncerthez juthatnak, ha bejönnek a Müpába vagy a Zeneakadémiára, de ugyanez igaz a vidékiekre is, be-

tudnak menni a legközelebbi nagyvárosba. Minden zenekar régiós feladatokat lát el, van, amelyik délen, van, amelyik keleten és vannak zenekarok, amelyek Budapesten és környékén.

Annak külön örülök, hogy a kezdetben még hangoztatott minőség kikerült a besorolási kritériumok közül. Nem azért, mintha ezt nem tartanám nagyon fontosnak, hanem azért, mert teljesen kidolgozatlan ennek a rendszere. Az, hogy a bizottság kimegy és meghallgatja a zenekarokat, nagyon helyes. De el tudjuk képzelni azt a besorolást, melynek az az alapja, hogy a bizottság x tagja meghallgatja y zenekart októberben, egy másik tag egy másik zenekart decemberben, egy harmadik tag egy harmadik koncertet márciusban, majd júniusban összeülnek és megállapítják, melyik volt a legszínvonalasabb hangverseny? Azt hiszem nagyon alaposan körüljártuk ezt a kérdést az elmúlt évek során a Szövetségen belül, jó lenne megosztani ennek tapasztalatait a Bizottság tagjaival.

A mostani elosztásnak egyik nagy nyertese a MÁV Zenekar, legalábbis a Zenekar újságban közzétett táblázat ezt sugallja. Itt az összehasonlítási alap az előző évek támogatási összege. 2009-bez képest valóban többet kaptunk mintegy 30 MFT-tal, de 2004 és 2005-höz (91 MFT) képest közel 17 MFT-tal 2003-hoz (97 MFT) képest pedig 23 MFT-tal kevesebbet. Így a mostani 74 MFT már nem tűnik olyan nagy előrelépésnek. Azért tartom csúsztatásnak ezt a fajta kimutatást, mert az előző években az önkormányzati fenntartású zenekarok eleve előnyt élveztek, hiszen a keretösszeg 50%-a az önkormányzati támogatás mértéke szerint került felosztásra. Ez a hajdani BM-keret öröksége volt. A mostani elosztásban ez a faktor viszont nem szerepel. Ellenben, ha a támogatás mértékét a tényleges teljesítményhez viszonyítjuk, akkor érdekes eredményt kapunk. Úgyanis azok a vidéki zenekarok, amelyek durván másfél-, kétszer annyi támogatást kaptak, mint mi, nyilván nem adnak másfél-, kétszer annyi koncertet, nem áll alkalmazásukban másfél-, kétszer annyi muzsikussal stb. A teljesítményhez képest tehát nagyon aránytalan a támogatás elosztása. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy minden egyes koncert, minden munkahely, minden eljátszott kortárs darab és ifjúsági koncert lényegesen kevesebbet ér Budapesten, mint a hat vidéki, nemzeti zenekarral rendelkező városban.

Zárójelben jegyzem meg, hogy ezeket az ellentmondásokat az sem oldaná fel, ha az elosztható keretösszeg lényegesen megemel-

kedne. Egyébként rendkívül pozitív üzenetnek fogom fel azt, hogy a kormányzat nem csökkentette ennek mértékét. Mint ahogy annak is nagyon örülök, hogy 2013-ra vonatkozólag megemelkedett a támogatásunk mértéke. Erre nagyon nagy szükségünk van, akár életmentő is lehet.

Ismerve a Bizottság összeállítását, egy pillanatig sem kétséges számomra, hogy munkájuk során a magyar zenekarok ügye és a legnagyobb jóindulat vezérelte őket. Sajnálatos azonban, hogy az a fajta szakmai egyeztetés, amely megelőzte az előadó-művészeti törvény létrejöttét, nem történt meg a módosítás előkészítése során. Akkor talán ezek az ellentmondások feloldhatóak lettek volna, s most lényegesen több elégedett zenekar-igazgató nyilatkozna e lap hasábjain.

„A RÉGIÓBAN VALÓ JELENLÉT TÁMOGATÁSÁT KELLENE ERŐSÍTENI ”

A Miskolci Szimfonikus Zenekarnál az együttes helyzetéről, a támogatásról még a nemrég leköszönt zenekari igazgató, Szabó Péter beszélt:

„Az elmúlt éveket tekintve nagy előrelépést jelentett az együttesünknek 2009, hiszen előtte 114 millió forintot kaptunk, abban az esztendőben viszont 150 milliót. Attól kezdve azonban ez az ösz-

szeg folyamatosan csökkent... Most 130 milliónál tartunk, jövőre a támogatás mértéke 126 millió forinttra csökken. Mindez azért jelent gondot, mert amikor létrejött az előadó-művészeti törvény, s első és második kategóriás zenekarokká regisztráltak az együttesek, akkor az első kategóriás zenekarok támogatása valóban több lett. Odafigyeltek arra, hogy ezeknek az együtteseknek a támogatási összege jelentősen emelkedjen. Most ismét azt gondoltuk, jelent valami többlettámogatást, ha nemzeti kategóriába kerülünk, valamiben előreléptünk. Ehhez képest kisebb a jövő évi támogatása a zenekarnak, mint az idei, miközben kötelező pluszfeladatokat kell el látnia. Ezek közé tartozik például a fesztiválszervezés, a legalább öt vidéki városban való jelenlét minden évadban, a zenekari tagok 80%-nak továbbképzése minden évben, a határon túli vendégjárás. Van, amit eddig is megtett az együttes – lehetőségeiből mérten –, így nem jelent pluszkiadást, de van, ami valóban újdonság és többletteher. Sokszor a

vezető éppen abhoz kötötte az ilyen típusú kiadásait, hogy abban az évben mekkora a büdzséje, mindez belefér-e... Ezek most kötelező jellegű feladatokká nőttek, miközben a támogatás nemhogy nőtt volna, hanem csökkent. Ráadásul azzal is tisztában vagyunk, hogy az önkormányzatok is egyre nehezebb helyzetben vannak. Így nem tartom rendben levőnek, hogy a magasabb kategóriába sorolás a plusz feladatokkal nem jár magasabb összeggel. A nemzeti kategóriába tartozást, a kötelező feladatok el látását nem honorálja külön az állam. Azt szerettem volna, minden lehetséges fórumon el is mondtam, hogy a támogatások elosztásánál jó lenne figyelembe venni, hogy a vidéki zenekaroknak milyen regionális szerepük van. A vidéki fellépések megteremtésének lehetőségét erősíteni. Sokfelé van feszítvél, lehet újabbakat szervezni, de attól nem gondolnám, hogy jobb lesz egy együttes. Inkább célként és feladatként azt erősítettem volna, hogy legyen még erősebb a régióban való jelenlét, hiszen a kistéleplések nem tudják megengedni maguknak, hogy szimfonikus zenekart hívjanak meg. Ehhez kellene olyan célzott támogatást hozzárendelni, amit csak ilyen feladatokra lehet felhasználni. Azt sem tartom igazán jónak, hogy miközben a támogatások csökkennek, idén öt zenekar kapott olyan nagyságú, rendkívüli állami támogatást, ami összegben akkora, mint az összes többi együttesé egész évre. A kép így elég ellentmondásos...”

„NEM ADJUK FEL”

Az Óbudai Danubia Zenekar ügyvezetője, Ács Péter így nyilatkozott:

„Azt gondolom, hogy felelőtlenség egy zenekarnak 12 millió forintot megítélni éves állami támogatásként. Mindenki, aki kicsit is belelát ebbe a szakmába, tudja, hogy ekkora állami szerepvállalással lehetetlen olyan zenei programot összeállítani, amivel meg lehet felelni a saját, a közönség és a szakma elvárásainak, továbbá az előadó-művészeti törvény által előírt koncertszámoknak, nézőszámoknak. Méltatlan támogatás ez egy olyan társulatnak, ahol értékes produkciók születnek, és sértő arra az 50-60 muzsikusra nézve, akik napi munkájukkal tartják fenn a zenekart a jelen színvonalon. Tisztességesebb lenne végre egy, a zenekarokra vonatkozó kultúrpolitikai koncepció kidolgozása, amelyből egyértelműen kiderül, mely zenekarokra számítanak hosszú távon, és melyekre nincs szükség a magyar komolyzenei

palettán, a döntéshozók szerint. Jelen helyzetben csak annyit tudunk mondani, hogy nem tudjuk, mi lesz az együttessel. Bár volt már számos nehez évünk, ennyire még sosem volt kritikus a helyzet. De nem adjuk fel, amíg tudunk, zenélünk.”

„HELYREÁLLT A REND”

A Savaria Szimfonikus Zenekar igazgatójának, Mérei Tamásnak a következő a véleménye:

„Igazából a többéves folyamatot kell látni. Korábban 100-105 millió forint közötti összeget kapott állami támogatásként a Savaria Szimfonikus Zenekar, s ebből lett a

2010-es esztendőben 130 millió forint, aztán 2011-ben ez lecsökkent 81 millióra. Ez óriási érvágást jelentett számunkra, amelyet idén 89 millióra visszatornáztuk. Ebhez képest a következő, 2013-as esztendőben ismét 100 millió forintot kapunk. Azt is mondhatnám, hogy helyreállt a rend, de ezt csak számtani szempontból mondhatjuk el, hiszen az infláció miatt ez az összeg kevesebbet ér, mint évekkel ezelőtt. Arról nem is beszélve, hogy az eltelt évek alatt a gázsik, a számlák, mind-mind csak nőttek... Ráadásul ettől az esztendőből nemzeti zenekar lettünk, és ez többletfeladatokat is jelent. Szombathely a legkisebb város az összes nemzeti együttes települése közül, s anyagi ereje is kisebb, mint a többi településé. Az első előadó-művészeti törvény rendelete az állami támogatás 50%-át a nominális támogatáshoz kötötte, mi ebben is a legutolsók voltunk. A változás azonban kedvező lehet a számunkra is, hiszen a támogatás nagyságát a zenekar létszámához köti. Jelenleg ebben is a legutolsók közé tartozunk, a 65 főállású zenésszel, miközben ugyanannyi hangversenyt adunk, ugyanakkora repertoárral dolgozunk, mint a többi együttes. Rengeteg kiegészítőt kell alkalmaznunk, ami sem anyagilag, sem szakmai szempontból nem jó. Azért örülök ennek a változásnak – amellet, hogy visszatértünk a 100 milliós összeghez – mert bízom abban, hogy a fenntartónk mindezt mérlegeli közgazdasági szempontból is, és legalább 12 fős zenekarbővítést jóvá fog hagyni, rövid időn belül. Különben – a törvénytől függetlenül – szerettem volna előrelépni, hogy a zenekarnál ismét legalább 75 zenész legyen. Nem célunk akkorrá válni, mint a miskolci vagy a pécsi zenekar, de lényeges a növekedés, hiszen a

repertoárt, a művészi szintet is meghatározza a létszám.

Nekünk egyébként a nemzeti címmel nem bővült különösen a feladatkörünk, hiszen ami máshol talán újdonság, a fesztiválrendezés, az nálunk megszokott. Sok éve rendezzük meg a Bartók Szemináriumot, tavaly óta pedig az Iseumi Szabadtéri Játékokat. Ez utóbbi rendezvény az Iseum felújításához köthető, s a hatvanas évek óta működő hagyományt egyértelműen folytatni kellett. A zenekar költségvetésében teljesen külön alszámlán van az erre szánt összeg, és erre a forrást is külön kell megtalálnunk, s nem az önkormányzat által adott pénzből rendezzük.

Ettől függetlenül nem egyszerű a helyzetünk, hiszen két fenntartó helyett ma már csak egy gondoskodik a városról, amikor mindez kiderült, addigra Szombathely költségvetése már elkészült. Nem volt kérdés, hogy a zenekart átveszi a város, hiszen óriási értéket jelent, csak ennek az anyagi fedezete nem látszódott a büdzsében. Szerencsére született ezekre az intézményekre, amelyekből kilenc van, külön pályázat, csak az a gond, hogy a tavalyi 98 millió forint helyet csupán 38 milliót nyert a város... Még nem tisztázott, hogy a különbséget miből teremtik elő. Bízom benne, hogy minderre találnak megoldást.

„PANNON FILHARMONIKUSOK ELÉGEDETLEN ÉS CSALÓDOTT”

A Pannon Filharmonikusoknál Horváth Zsolt igazgató így vélekedett:

„Röviden összefoglalva az egyik szemem sír, a másik nevet. A regionális szerepkörű zenekarok egységes nemzeti minősítése véleményem szerint azt a kultúrpolitikai célt

szolgálja, amely szerint a kulturális döntéshozás alkotmányos kötelezettsége, hogy biztosítsa bárki számára a kulturális javakhoz való hozzáférést. A minősítés mintegy a létbiztonságát alapozta meg ezeknek a társulatoknak, amely nagyon fontos alap, melyet a végrehajtási rendelet súlyozása is megerősít, amely a foglalkoztatottak számában jelöli meg a legfontosabb prioritást.

A problémát a másik kultúrpolitikai cél figyelmen kívül hagyása jelenti, mely szerint az is a döntéshozók alkotmányos kötelezettsége, hogy az alkotó értelmiség számára biztosítsa a szabad alkotás felté-

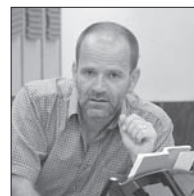
telrendszerét. A végrehajtási rendelet ezt a szempontot tökéletesen figyelmen kívül hagyja, amennyiben a zenekarok tevékenységének minőségi és hatékonysági mutatóit olyan alacsony súlyozással veszi figyelembe, amely gyakorlatilag lényegtelené teszi.

Egyetérttek tehát a nemzeti minősítéssel, azonban a végrehajtási rendelet alapján történő finansziális „összemosással” nem. Ez tökéletesen ellenében hat az alkotó munkának, mintegy „szolgáltatóvá” kényszerítve a zenekarokat, ahol a tevékenység paraméterei a közszolgáltatási szerződésben deklaráltak, annak minőség és közönség elérési hatékonysága nem releváns szempont. A Pannon Filharmonikusok elégedetlen és csalódott, és bízom abban, hogy a döntéshozás felülbírálja a számokat. A PFZ az egyetlen együttes az országban, amelynek munkáját a Kodály Központ rezidens zenekaraként három olyan szerződési kötelelem – a város, az állam, és az Európai Unió felé – rögzíti, amely egyedülálló mind mennyiségi, mind minőségi tekintetben, hiszen a Kodály Központ szakmai felelőseként jogos elvárás a minőségi színvonal megtartása. Ezzel szemben a korábbi állami támogatásunk tervezetten 10%-kal csökken, miközben a Kodály Központban levő kötelezettségünkért sem kap az együttes támogatást (az állam a hangversenyterem üzemeltetőjét támogatja).

Veszélyes a következménye annak, ha a végrehajtási rendelet így marad. A művészet lényegét, az alkotói motiváció lebetősgét veszi el az együttesektől.”

KEVESEBB PÉNZ, TÖBB FELADAT

A Szegedi Szimfonikus Zenekar vezető karmesterének, Gyüdi Sándornak véleménye a következő:

„Bár a Szegedi Szimfonikus Zenekar látszólag a nyertes oldalon van, a zenekaroknak abban a felében, melynek támogatása 2013-ban emelkedik az

ideihez képest, mégis nagyon csalódott vagyok. Ez a bizonyos emelkedés mindössze 2%, azaz reálértékben csökkenést jelent, miközben a nemzeti minősítéssel összefüggésben az állammal kötött közszolgáltatási szerződés több olyan többletfeladatot ró az intézményre, aminek komoly költségei vannak – ilyen többek között a fesztiválrendezése, fesztiválon való részvétel, a batáron túli magyarlakta területeken való koncerte-

zés, zenekari mű íratása. A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége által készített numerikus elemzésből leolvasható, hogy az állam a négy évvel korábbi összehozott nominálisan 10%-kal kevesebb támogatást nyújt a zenekaroknak-énekaroknak, és ez egyre több együttes között oszlik meg, illetve a korábban néhány millió forinttal támogatott, aktivitásukat tekintve a fővárosi nagy zenekarokhoz és a vidéki önkormányzati zenekarokhoz nem mérhető együttesek – okos stratégiai döntéseket hozva – szervezetenként előállították azt a helyzetet, hogy ők is ugyanolyan nagyságrendben jutnak támogatáshoz, miközben a működésük lényegében nem változott.

A kiemelt és a nemzeti kategória ugyan különbséget tett a zenekarok között a magyar zenei életben betöltött szerepük szerint, de a támogatás mértékében ez alig mutatkozik meg. Hozzáteszem, hogy a nemzeti kategórián belül is nyilvánvaló, hogy a támogatás mértékének megállapításában szereplő szubjektív tényezőkkel az egalizálás irányába tolták el az eredményeket. A Szegedi Szimfonikus Zenekar 25 millió forinttal kap kevesebb támogatást, mint két éve, miközben feladatai – ezzel együtt kiadásai – növekedtek; ez a helyzet csak jelentős kompromisszumokkal oldható meg. Nyilván nem remélhetjük, hogy a mi szféránkat nem érinti az ország gazdasági helyzete, de a támogatások átrendeződése kapcsán feltehetjük a kérdést: összehangban van-e az elosztás az előadó-művészeti törvényben megfogalmazott célokkal, a minősítési kategóriákhoz rendelt elvárásokkal?

A támogatási rendszer anomáliái természetesen megoldhatók külön források bevonásával... Jó lenne abban bízni, hogy pl. a nemzeti kategóriában levők a fővárosi zenekaroknak 2012 tavaszán juttatott külön támogatáshoz hasonló mértékű – az egész zenekari-énekkari terület éves támogatásának negyedét kitevő – további támogatást kapnak a megnövekedett és elismerten magas színvonalú feladatellátásért cserébe...”

A körkérdésre a Győri Szimfonikus Zenekartól Fűke Géza igazgató az alábbi nyilatkozatot adta válaszként:

„A Győri Filharmonikus Zenekar továbbra is szeretettel vár mindenkit hangversenyre. A Zeneművészeti Bizottság körültekintő, elbízott munkájához jó egészséget és sok sikert kívánunk.”

„1, 4 MILLIÁRD FORINT A BAJBAJUTOTT, VIDÉKI ZENEKAROK MEGSEGÍTÉSÉRE”

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója, Ignácz Ervin a következőképp vélekedett:

„Arra a kérdésre, hogy általánosságban véve az új és a régi előadó művészeti törvény elérte-e a célját, a válasz nagyon egyszerű. Keves a törvény szerint

osztható pénz, és csak az irányultságok, tendenciák határozódhattak meg. A törvény sajnos csak akkor fogja korrektül elérni célját, ha több pénz lesz elosztható az együttesek között. Így ugyanis csakis mennyiségi különbségek alakultak ki, s mindebben a zenei élet egyik legmeghatározóbb tétele, a minőség – úgy egyéni, mint közösségi minőség – nem játszik szerepet. Ez szegény a szakmára nézve, és a pénzosztás helyzetére is.

– Minden zenekar önálló, különböző költségvetéssel és más identitással. Az egyik 600 millióval, a másik 100-zal gazdálkodik. Megítélésem szerint kötelező körforgás kellene az országban a zenekarok között, és akkor legalább valamilyen szakmai körkép kialakulhat, amiből kiderül, hogy melyik a kompetensebb vagy hatékonyabban működő együttes. Az, aki 600 millióból gazdálkodik, vagy az, aki 100-ból képes előállítani ugyanazt a zenekari és szakmai minőséget? E körben így vizsgálnia kellene a karmestereknek és a zenekaroknak is. Ez valóban mindannyiunk számára irányvonalat adhatna.

– A mennyiségi és a státusz szerinti pénzosztás szétszakította az országot. Jól látszik a lobbierdeke, valamint a budapesti irányultság szerinti eltolódás. Ez az átrendeződés és ennek további hatásai a Szolnoki Szimfonikus Zenekart igen hátrányosan érintették, hiszen nem volt akkora fedezet-támogatottsága, hogy alkalmazotti struktúrában működjön. A Szolnoki Szimfonikus Zenekar ebben a pénzosztási szisztémában alul fog maradni, függetlenül az együttes, a zenekari tagok – és a zenekari működés – minőségétől, s függetlenül a térségben betöltött kulturális szerepvállalásától.

– Az országban különböző térségek nem is juthatnak e magasabb kultúrához. Vannak tehát ellátott és ellátatlan területek, de ha ez így marad, akkor Szolnok és térsége is ez utóbbihoz fog tartozni. Hiába mondjuk azt, hogy nagyszerűek a koncertjeink, leg-

alább 80%-os létszámmal és látogatottsággal teljesítjük, mégsem ez a fontos.

– Persze mi is tudnánk alkalmazotti zenekar lenni fedezet nélkül – és lehet, hogy meg is fogjuk tenni úgy, ahogy a bajba jutott, budapesti zenekarok megtették – és majd várni fogjuk az előadó-művészeti törvényen kívül kiosztott 1,4 milliárd forintot a bajbajutott, vidéki zenekarok megsegítésére.

MAGASABB KATEGÓRIÁBA LÉPVE

A Szent István Király Szimfonikus Zenekarnál a körkérdésre a következő választ kaptuk:

„A megjelent központi költségvetési támogatások táblázatban szereplő adatok a Zuglói Filharmonia vonatkozásában helytállóak.

A Zuglói Filharmonia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar 2013-ban nemzeti kategóriába került, ezzel egy kategóriával magasabb pozícióba lépve, mint abova korábban sorolták. A támogatottsági összeg emelkedése a kategóriaváltásnak köszönhető. (A Zuglói Filharmonia a „kiemelt” kategóriába sorolták. E besorolástól függetlenül 2011-ben elnyerték a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet, amely a normatív jellegű támogatáson felül más költségvetési forrásból is biztosít többlettámogatást – szerk.). A Zuglói Filharmonia értékteremtő munkájának köszönhető az előrelépés. Bértelen előadásainak magas színvonalát megtartva, egyedülálló szerepet vállal a felnövekvő ifjúság kulturális nevelésében Komplex programsorozatával, valamint felelősséggel gondoskodik az idős korosztályról Tea koncertjeivel.

A Zuglói Filharmonia szívesen vállalna állami felkéréseket. A Nemzeti Ifjúsági Zenekari cím kitüntetéseként, méltóképpen működne közre az állami rendezvényeken. A Zuglói Filharmonia működését segítené, ha a Nemzeti Ifjúsági Zenekari címért járó támogatáshoz illetve a megnyert pályázati pénzekhez időben hozzájutna, nem lenne ezek utalásában folyamatos csúszás. Mivel a zenekarok költségei mindig nagyon magasak, ezért a zenekarok gyakran érzik úgy, hogy alulfinanszírozottak. Erre a problémára megoldást jelentene, ha a pályázatoknál megvalósulna az előfinanszírozás rendszere. A Zuglói Filharmonia törekszik arra, hogy kategóriáján belül a legmagasabb szinten tudjon teljesíteni, bízva abban, hogy állami támogatási összege basonlóan alakul majd, mint más nagyzenekaroknak ugyanabban a kategóriában.”

R. Sz.

„Szívesen vennék részt mi is egy igazságosabb versenyben”

Bár a Duna Szimfonikus Zenekar nem részesül támogatásban ebből a keretből, náluk is súlyos kérdés, mire elég az államtól kapott büdzsé.

Szklénár Ferenc művészeti igazgató a következőket mondta el a következő szezonzukról, s a zenekarok jelenlegi helyzetéről:

„A Duna Szimfonikus Zenekar (Duna Palota Nonprofit Kft.), költségvetési támogatása a 2013-as évben várhatóan változatlan lesz. Ezt a tényt a mai nehéz körülmények között akár jó hírnek is értékelhetnénk. Tulajdonképpen a 100%-ban államilag finanszírozott „kiemelt” kategória besorolásunk alapján nyugodtan hátradőlve figyelhetnénk a társegyüttesek, osztozkodását a rendelkezésre álló kereteken, de ennyire nem vagyunk jól elerestve. A jelenlegi, és várható kb. 250 millió forintos állami támogatásunk erre messze nem elég.

Ezért úgy gondolom, szívesebben vennék részt mi is egy igazságosabb versenyben, amelyben az évad során elvégzett munkánkat is figyelembe veszik, és honorálják.

Néhány háttérinformációra azért szükség van, hogy valamennyire meg lehessen érteni struktúránkat. A mindenkori támogatásunk nemcsak a Duna Szimfonikus Zenekar, hanem a Duna Művészegyüttes fenntartására is szól, ami a két együttesnél közel 90 munkatársat jelent.

Ez a jelenlegi összeg nem fedezi még a művészek bérét sem, pedig több mint 10 éve nem volt béremelés.

Fenntartónk, a Duna Palota nemcsak művészeti dolgozókat foglalkoztat, hanem a Palota fenntartásához nélkülözhetetlen kollégákat, akiknek a fizetését is ki kell termelni. Ezek a munkatársak nagyrészt az együtteseket is kiszolgálják.

Nem mellékesen megjegyzem, a Duna Táncegyüttes Nemzeti kategória besorolást kapott, (amire természetesen büszkéek vagyunk) ezért illő lenne erre a rangra plusz támogatást is kapniuk!

Nem elhanyagolható tétel az épület fenntartása sem, ezek a költségek koncertbevételeink jelentős részét felemésztik. Az objektivitásához hozzátartozik a TAO törvényből adódó plusz bevétel lehetősége, enélkül szinte reménytelen lenne a koncertszervezés.

Mivel a kedvezményezettek köre a sportvilágon megnőtt, ezzel a helyzettel is meg kell küzdenünk a jövőben.

A pályázatokon elnyerhető pénzek is folyamatosan csökkennek, ez nem jelent kiutat egyetlen együttes számára sem.

Véleményem szerint, minden zenekart fenntartó szervezetet (amely munkabélyet ad, törvényesen fizeti dolgozói utána a béreket és ennek a járulékait) megilletne egy létszám, és elvégzett munka alapján megítélt, arányos támogatás.

A jelenleg érvényes kategória-besorolás sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, inkább csak megosztotta a szövetség együtteseit.

Ezek a problémák nem enyhülnek addig, amíg nem vonatkoznak minden bivatásos zenekarra egyforma játékszabályok.

Miután megjelentek a központi költségvetési támogatás számai, az adatok a legtöbb együttest elégedetlenné tették. A keret összege a tavalyihoz viszonyítva két százalékkal lett kisebb, a nemzeti címmel kitüntetett együttesek körében pedig főként az okozott nagy csalódást, hogy sokak támogatása csökkent, vagy alig érzékelhetően nőtt, miközben feladataik száma jelentősen sokasodott. A Zeneművészeti Bizottságot vezető Devich János a zenekari igazgatók által megfogalmazott problémákra reagált, de többször hangsúlyozta azt is, a következő esztendő átmene-ti év, és számos visszasságot, amelyet már ők is látnak, igyekeznek rendezni. Azért ugyancsak harcolnak, hogy a terület 100-150 millió forinttal magasabb összegben részesüljön, akkor ugyanis sokkal igazságosabb elosztás születhetne.

„A vidék kulturális életét kívántuk támogatni”

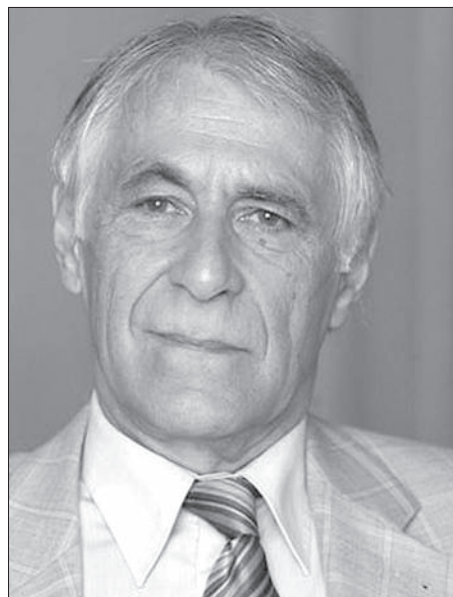
Devich János úgy véli: átmeneti évről van szó, ha szükség van, s indokolt, változtatnak

! Amikor átküldték véleményezésre az új kategóriákba sorolás tervét a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége elnökségének, s ők azt jelezték volna, nem értenek ezzel egyet, akkor változtattak volna az elképzeléseiken?

– Nem, mert a koncepciót eldöntöttük, csak a szétosztandó összegekről nem határoztunk még. De azt kell mondjam, a tervek mindenki megelégedésére születtek, mindenki elfogadta azt a koncepciót, hogy a vidék kulturális életét jobban támogassuk. Csak jelzem: így gondolta ezt a Színházművészeti Bizottság is. Ott is ugyanilyen elképzelés született, minden előzetes egyeztetés nélkül.

! Mégis a nemzeti címmel kitüntetett együttesek közül többen kevesebb támogatást kapnak jövőre...

– Mi az együttesektől önértékelést, adatokat kértünk, s az ötagú Zeneművészeti Bizottság, amely elég tájékozott a hazai zenei élet ügyeiben, ha nem is vita nélkül, de bizonyos szorzók alapján megállapította az összegeket. Ez néhány zenekarnak pozitív, másoknak viszont negatív végeredménnyel járt. Úgy látom, az bántotta igazán a nemzeti jelzővel besorolt együtteseket, hogy nem kaptak kimagasló összeget, pedig úgy gondolták, rendkívüli elbánásban részesülnek majd.

■ *Felmerült az a kérdés is, hogy először mindenki úgy tudta, három nemzeti együttesben gondolkodnak: a Budapesti Fesztiválzenekarban, Nemzeti Filharmonikusokban és a Liszt Ferenc Kamarazenekarban. Aztán ez a lista háromszorosára bővült. Mi volt ennek az oka?*

– Itt alapvető félreértést kell tisztáznom. A két nagyzenekar nem került bele a pénzosztásos kategóriákba, ők költségvetési soron jutnak állami forráshoz. Ugyanakkor a Liszt Ferenc Kamarazenekar, mely nemzeti kincset, értéket jelent a kultúra számára, egyben a magyar előadóművészet utazó nagykövete, valóban nem járt jól. Emögött azonban semmiféle rosszindulat nem volt. Talán, ha ők is vidékiek lennének...

■ *Közben pedig Rolla Jánosék azt mondják, ők az egyetlen kamarazenekar, amely állásban foglalkoztatja a muzikusokat. Ebhez képest, ha megnézem a támogatási táblázatot, azt látom, más, ilyen típusú együttesek majdnem ugyanennyi pénzt kapnak, mint ők... Sőt, akad olyan vidéki, amatőr együttes, amely nagyobb támogatást kap.*

– A 2013-as átmeneti év. Törvénymódosítás történt, ami alapján az I. és II helyett új kategóriák – nemzeti és kiemelt –, jöttek létre és eszerint kellett szétosztani a pénzt. Nem kétséges, hogy az átmeneti évben gyermekbetegségek, olyan viszásságok, pontatlanságok születtek, amelyeknek mi sem örülünk. De nincs semmiféle szándék amögött, hogy van-

nak, akik vesztesei ennek a változásnak. Bizonyos szorzók alapján dolgoztunk.

■ *Több együttes vezetőjének volt az a véleménye, hogy a bizottság eldöntötte, kinek mennyit ad, majd lázas számolgatással igyekezett a szorzókat ehhez igazítani...*

– Nem zárom ki, hogy előfordult ilyen eset is. Az alapvető tervünk, a koncepció a vidék támogatása volt. De már most – kapcsolatban a minisztériummal –, nézegetjük azokat a pontokat, ahol – akár törvénymódosítás útján – a bizottság olyan javítgatásokat végezne, ami ezeket a kellemetlen és senki által nem kívánt – viszont a pénz szűke miatt létrejött – anomáliákat rendezi. A mi javaslatunk, amit miniszter úrnak tettünk – keresztül ment a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács szűrőjén is, szinte egyhangúan (egy pécsi ellenszavazattal) elfogadták és továbbküldték a miniszternek. Egyébként a pécsi küldött éppen azért tiltakozott, mert az együttesük támogatása csökkent. Volt emiatt vita a NEÉT színe előtt, s védve a mundér becsületét, elmondtam, hogy átmeneti évet élünk és 2014-re igyekszünk változtatni. Az ülésen jelen volt L. Simon László államtitkár, s előtte is hangsúlyoztam, hogy nem több, mint 100-150 millió forint plusz – amelyet természetesen nem máshonnan szeretnék elvenni –, már az egész zenekari rendszer problémáit megoldaná. Akkor mindenki elégedett lenne. Megkértem ezért államtitkár urat, hogy képviselje ezt az álláspontot a költségvetés tervezésekor is.

■ *Szintén panaszként jelezték a vidéki zenekarok, hogy ők is nagy örömmel várnák azt a közel másfél milliárd segélyt, amelyet a budapesti együttesek idén, rendkívüli támogatásként megkaptak. Azt mondták, mások is szívesen halmozná fel adósságokat, ha végül lesz, aki mindezt helyettük kifizeti...*

– Noha örültünk, hogy a zenei terület ekkora támogatáshoz jutott, a döntés nem volt bölcs, csak ellentéteket szított a szakmán belül. De azt is hozzá kell tennem, erről mi – a Zeneművészeti Bizottság – nem tehetünk, a döntéshez semmi közünk nem volt. Viszont olyan forrongást indított el, ami a mostani elosztásra is hatott...

■ *Ha valóban nincs pénz, akkor azt a helyzetet mindenki megéri, s kénytelen-kelletlen elfogadja. Ezek szerint azonban mégiscsak volt...*

– A kultúrpolitikába nem tudunk beleszólni. A feladatunk az, hogy a lehető legjobban elosszuk azt a keretet, ami rendelkezésre áll. De elfogadom a kritikát is, és tudom, hogy döntéseinket néhány esetben nem fogadta egyetértés.

■ *Létezik egy Európában egyedülálló előadó-művészeti törvény, s működik egy olyan bizottság, amely a szakma által is elfogadott. Miért nem lehet ilyen intézkedéseket ezen a konszenzusos úton intézni?*

– Erre tényleg nem tudok válaszolni. Arra kérem viszont a zenei közvéleményt, hogy higgyék el, bár most vannak veszteségek és nyertesek, de a bizottság a szakmai szempontok alapján, a legjobban igyekezett dönteni. A törvénymódosítás hibáit, gyermekbetegségeit már elkezdjük keresni, egyeztetés alapján változtatunk rajta. Bizonyos szorzókat ebben az évben a bizottság teljesen saját hatáskörében állított fel. Egyébként emellett azt is fontosnak tartanám, hogy az előadó-művészeti irodán vagy a minisztériumon keresztül szülessen olyan keret, amelyből a bizottság tagjai elutazhatnak vidékre, előadásokat hallgatni.

■ *Jövőre viszont – a jelenlegi tendenciák szerint – kevés az esélye, hogy nőne a keret, viszont lehet, hogy több lesz az együttes. A Concerto is a következő évre vállalta, hogy állásbelyeket teremt...*

– A Concerto helyzete talán más módon rendeződik, ha – a tervek szerint – a Zeneakadémia rezidens zenekara lesz. Szeretném is, hogy a Zeneakadémia munkájában kiváló muzikusok kapjanak szerepet, a zenekar pedig megnyugtató megoldást találjon működésére. Ennek a jogi megoldásán dolgozik jelenleg is lázasan a minisztérium. Az együttes ebből a központi költségvetési támogatásból is kapott valamennyi pénzt, viszont elképzelhető, hogy jövőre már nem számíthat erre, s akkor ez az összeg megmaradhat a többieknek.

■ *Hat vidéki nemzetiből háromnak lesz jövőre kevesebb a pénze, mint az idei évben. Eközben jóval több a felada-*

tuk... Ezeket korábban csak akkor valósították meg, ha a büdzséből futott rá, most pedig kötelezőek...

– A „kötelező” is átmeneti. Nagyon jól ki-gondolt feladat, amit kaptak, de senki nem gondolhatta komolyan, hogy ugyan-azzal a pénzzel, mint amit korábban kap-tak, ezeket meg lehet oldani. Itt egy-szerűen arról van szó, hogy a zenekarok-nak nagyobb feladatokat kívánunk adni a saját körzetükben, amelyhez a határon túli terület is hozzátartozik. Ugyanakkor ösztönözzük őket, hogy több kortárs ze-nét, fiataloknak szóló koncertet adjanak. Természetesen ugyanennyi pénzből nem lehet ezt megoldani, mindez inkább jövőkép. Hiszen azt tervezi a miniszté-rium, hogyha növekszik a forrás, akkor ezeket a feladatokat is el kell látniuk. De abban a heroikus küzdelemben, amelyet a kormányzat az ország adósság-csök-kentéséért folytat, mindenkinek áldozat-ot kell hoznia. Minden szakma, minden terület kevesebb pénzért próbál még jobb minőséget teremteni. Nagyon sajnálom, tudom, sokakat hátrányosan érint ez a küzdelem. Sokan azt mondják, hogy a kultúra halódik, közben pedig az egy napra jutó koncertmennyiséget örömmel látja az ember...

■ *A közönség azonban fogy, ezen a ren-geteg rendezvényen egyre üresebbek a sorok...*

– Ezzel nem tudunk mit tenni. Budapes-ten – egy felmérés szerint – kb. 20 ezer emberről mondható el, hogy koncertlátog-ató, és közben kilenc államilag támoga-tott zenekar működik. Ez képtelenség.

■ *Van együttes, amely vezetője úgy véle-kedett: jó, mondják meg, hogy nem le-bet ennyi együttest fenntartani, de ne adjanak megalázó, semmire sem ele-gendő összegeket...*

– Zenekarok megszüntetésére nem volt még bátor ember. Sok az együttes, ez biz-tos, s ez régóta közismert probléma. De azt is tudjuk, hogy mindegyik jó. Ugyanakkor nem biztos, hogy egy ilyen, erőfeszítésekkel teli helyzetben az állam el tud tartani ki-lenc zenekart a fővárosban.

■ *Volt, aki azt mondta, ebből az elosz-tásból az derül ki, hogy egy budapesti koncert feleannyit ér, mint egy vidéki, és ezt nem tartja igazságosnak.*

– Éppen ez az, ami nem azonnal megold-ható probléma. Viszont a bizottság tény-leg nagyon fontosnak tartotta, hogy le-gyen legalább 6–7 olyan vidéki nagyvá-ros, ahol gazdagabb kulturális élet zajlik. Ezért a pozitív diszkrimináció.

■ *A Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjai pedig annak is örülnének, ha arányo-san, foglalkoztatottak szerint kapná-nak pénzt, tehát egy vidéki nagyzene-ka-r támogatásának az egynegyedét, hiszen így is bátrány számukra, hogy-ba termet bérelnek, szólistát fizetnek, ugyanannyiba kerül nekik is, mint egy nagy együttesnek.*

– A Liszt Ferenc Kamarazenekar rengeteg értéket produkált, imázs-alakító szerepük vitathatatlan, ahogy az is, többet érde-melnének. De tényleg ne felejtjük el, hogy az állam 80%-os adóssággal terhel-ten működik. Mindenki a saját érdekeit képviseli, s be kell látni, hogy bizonyos dolgok nem megvalósíthatóak. Ha bárki-nek 10 millió forinttal többet adok, azt valakitől el kell venni.

■ *Akad nagy nyertese is az idei elosz-tásnak, hiszen a Szent István Zenekar 40 millió forintot, 567%-kal kapott töb-bet, mint az előző évben.*

– Az ő státuszuk fejlődött a legtöbbet, hi-szen professzionista együttesé váltak, ál-láshelyeket teremtettek, tehát minőségi különbség figyelhető meg náluk a foglal-koztásban is.

■ *Hogyan alakulnak ki a támogatások szorzói? Valóban egyenértékűnek tart-ják egy operakíséret és egy szimfonikus koncert feladatát?*

– Sokat vitáztunk, de az opera nagyon népszerű műfaj, amellyel szélesebb kö-zönségreteget lehet megszólítani. De mu-zsikusként és mindkét műfajban szerzett tapasztalataimból tudom, hogy az árok-ban játszani egyáltalán nem könnyebb, hiszen a koncerthez szokott zenészek sokszor nehezen alkalmazkodnak a szín-padon előforduló véletlenekhez.

■ *Van, aki azt vetette fel, hogy azt kelle-ne honorálni, bány emberhez jut el egy adott produkció...*

– Valóban ez is nagyon nehéz feladat, ma már kevés együttesnek sikerül egyetlen

programmal három este megtölteni a nézőteret. Az együtteseknek erre is ügyel-niük kell a következő időszakban, hiszen új helyszínné válik jövőre a Zeneakadé-mia mellett a Pesti Vigadó is.

■ *Többször is mondta, átmenetinek tartják ezt az elosztást. Hogyan javítják ki a hibákat?*

– Egyelőre csak a gondolattal foglalkoz-tunk, de nagyon tanulságosak lesznek számunkra a körkérdésre adott válaszok, az, hogy az együttesvezetők milyen problémákat vetnek fel. Igyekezünk lefaragni az éleket, az igazságtalanságokat. Ehhez persze nagy szükség lenne a bizottság ál-tal kért, 100 millió forintos emelésre.

■ *Úgy látom, a legnagyobb gondot az okozza, hogy mindenki azt várta a nemzeti címtől, mint korábban a kiemeltől, azaz jelentősen magasabb büdzsét. Miután tudták, hogy különle-ges kategóriába kerültek, bosszú időn keresztül a támogatásról nem esett szó, így az együttesek a tavalyinál jóval több pénzben reménykedtek.*

– A nemzeti cím szinte ugyanazt jelenti, mint a kiemelt. A különbség annyi, hogy mások a feladatai, s ezeket nem a fő-városban kell teljesítenie. Az egész ország helyzetére kell tekintettel lenni. Tudom, és ezt el is mondtam a közgyűlésen, egy-általán nem biztos, hogy egy kiemelt ze-nekar nem jobb, mint egy nemzeti. Tény-leg nem minőségi kategóriáról van szó, hanem misszióról. Arról, hogy az ország gyarapodjék, ne csak Budapest. Nem mondom azt, hogy megbántam, de bi-zony nem túlzottan hálás feladat az előadó-művészeti bizottság elnökeként dolgozni...

R. Zs.

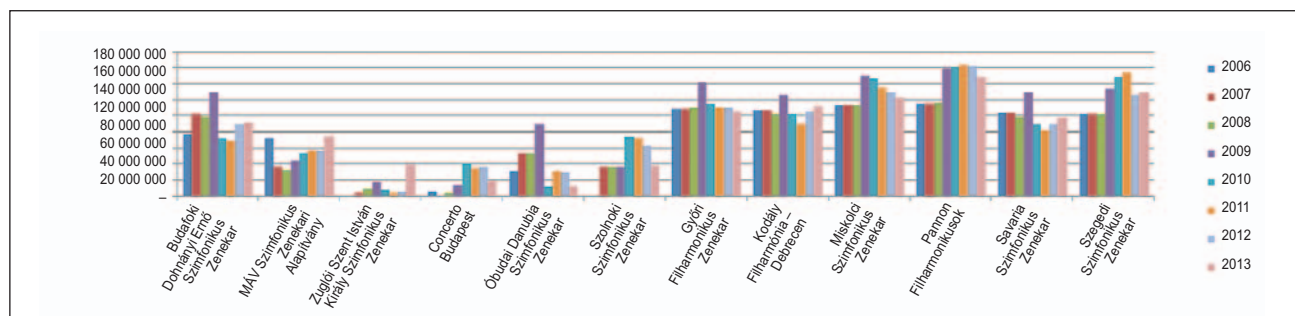
A ZENEMŰVÉSZETI BIZOTTSÁG TAGJAI:

1. **Devich János** (professor emeritus, Érdemes Művész)
2. **Herboly Domonkos** (zeneművész, a Debreceni Filharmonikus Zenekar és Kodály Kórus volt igazgatója, az Örkény Színház gazdasági igazgatója)
3. **Kesselyák Gergely** (a Magyar Állami Operaház karmestere, a Szegedi Szabad-téri Játékok művészeti tanácsadója, kar-mester)
4. **Kobzos Kiss Tamás** (zenész, előadó-művész, zenepedagógus)
5. **Igric György** (a Filharmónia Budapest-és Felső-Dunántúl Nonprofit Kft. igazga-tója, koncertszervező)

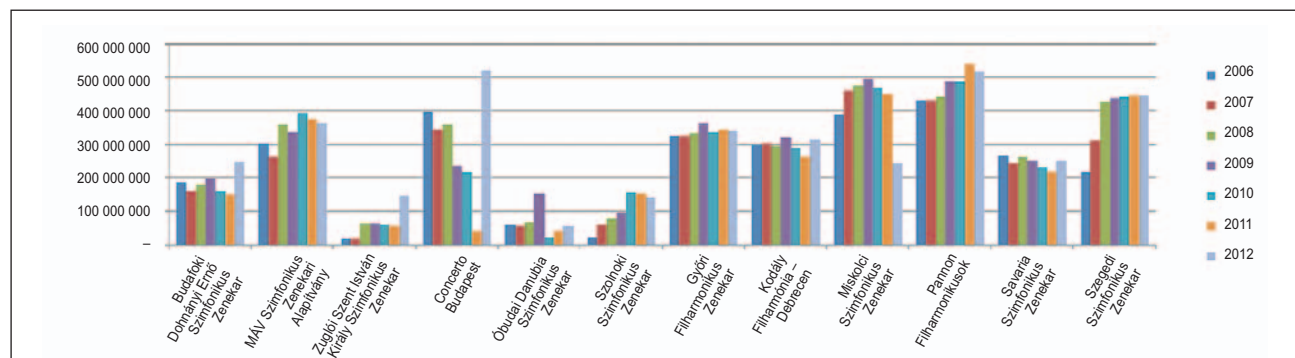
Az önkormányzatok által fenntartott, vagy velük közszolgáltatási szerződést kötött, 2013-tól a nemzeti, illetve a kiemelt kategóriába sorolt hivatásos zenekarok és énekkarok központi költségvetési, fenntartói és egyéb pályázati, vagy rendeleti úton nyújtott támogatásának alakulása

A hivatásos zenekarok és énekkarok központi költségvetési normatív alapú támogatásának alakulása 2006 és 2013 között	2006	2007	+/-	+/-	2008	+/-	+/-	2009	+/-	
Kiemelt kategória	I. és II. kategória	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyítottösszeszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyítottösszeszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyítottösszeszerű eltérés
Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar	77,000,000	102,000,000	32%	25,000,000	100,000,000	-2%	-2,000,000	130,000,000	30%	30,000,000
MÁV Szimfonikus Zenekari Alapítvány	72,000,000	36,000,000	-50%	-36,000,000	33,000,000	-8%	-3,000,000	44,000,000	33%	11,000,000
Zuglói Szent István Királyi Szimfonikus Zenekar	4,000,000	4,500,000	13%	500,000	9,000,000	100%	4,500,000	17,000,000	89%	8,000,000
Concerto Budapest	6,000,000	-	-100%	-6,000,000	5,000,000	100%	5,000,000	14,000,000	180%	9,000,000
Óbudai Danubia Szimfonikus Zenekar	31,000,000	53,000,000	71%	22,000,000	53,000,000	0%	-	90,000,000	70%	37,000,000
Szolnoki Szimfonikus Zenekar	-	36,000,000	100%	36,000,000	36,000,000	0%	-	36,500,000	1%	50,000
Kiemelt szimfonikus zenekar kat. összesen	190,000,000	231,500,000	22%	41,500,000	236,000,000	2%	4,500,000	331,500,000	40%	95,500,000
Budapesti Vonósok	-	4,000,000	100%	4,000,000	3,000,000	-25%	-1,000,000	4,000,000	33%	1,000,000
Mendelssohn Kamarazenekar	-	-	0%	-	-	0%	-	-	0%	-
Orfeo Zenei Alapítvány Orfeo Kamarazenekar	2,750,000	5,500,000	100%	2,750,000	3,000,000	-45%	-2,500,000	6,000,000	100%	3,000,000
Kiemelt kamarazenekar összesen	2,750,000	9,500,000	245%	6,750,000	6,000,000	-37%	-3,500,000	10,000,000	67%	4,000,000
Orfeo Zenei Alapítvány Purcell kórus	2,750,000	-	-100%	-2,750,000	3,000,000	100%	3,000,000	5,000,000	67%	2,000,000
Szent Efrém férfiakar	-	-	-	-	-	0%	-	-	0%	-
Szolnoki Bartók B kamarakórus	2,000,000	2,000,000	0%	-	2,000,000	0%	-	3,000,000	50%	1,000,000
Kiemelt kórus összesen	4,750,000	2,000,000	-58%	-2,750,000	5,000,000	150%	3,000,000	8,000,000	60%	3,000,000
Kiemelt kategória összesen	197,500,000	243,000,000	23%	45,500,000	247,000,000	2%	4,000,000	349,500,000	41%	102,500,000
Nemzeti kategória										
Győri Filharmonikus Zenekar	109,000,000	109,000,000	0%	-	110,000,000	1%	1,000,000	142,000,000	29%	32,000,000
Kodály Filharmonia - Debrecen	107,000,000	107,000,000	0%	-	102,000,000	-5%	-5,000,000	126,000,000	24%	24,000,000
Miskolci Szimfonikus Zenekar	113,000,000	113,000,000	0%	-	114,000,000	1%	1,000,000	150,000,000	32%	36,000,000
Pannon Filharmonikusok	116,000,000	116,000,000	0%	-	117,000,000	1%	1,000,000	160,000,000	37%	43,000,000
Savaria Szimfonikus Zenekar	104,000,000	104,000,000	0%	-	100,000,000	-4%	-4,000,000	130,000,000	30%	30,000,000
Szegedi Szimfonikus Zenekar	102,000,000	102,000,000	0%	-	103,000,000	1%	1,000,000	135,000,000	31%	32,000,000
Nemzeti szimfonikus zenekar összesen	651,000,000	651,000,000	0%	-	646,000,000	-1%	-5,000,000	843,000,000	30%	197,000,000
Liszt Ferenc Kamarazenekar	-	12,000,000	100%	12,000,000	12,000,000	0%	-	24,000,000	100%	12,000,000
Nemzeti kamarazenekar összesen	-	12,000,000	100%	12,000,000	12,000,000	0%	-	24,000,000	100%	12,000,000
Kodály Kórus - Debrecen	55,000,000	55,000,000	0%	-	54,000,000	-2%	-1,000,000	63,000,000	17%	9,000,000
Nyíregyházi Cantemus Kórus	15,000,000	15,000,000	0%	-	17,000,000	13%	2,000,000	24,000,000	41%	7,000,000
Nemzeti kórus összesen	70,000,000	70,000,000	0%	-	71,000,000	1%	1,000,000	87,000,000	23%	16,000,000
Nemzeti kategória összesen	721,000,000	733,000,000	2%	12,000,000	729,000,000	-1%	-4,000,000	954,000,000	31%	225,000,000
Központi költségvetési támogatás a nemzeti és kiemelt kategóriában	918,500,000	976,000,000	6%	57,500,000	976,000,000	0%	-	1,303,500,000	34%	327,500,000

A hivatásos szimfonikus zenekarok központi költségvetési normatív alapú támogatásának alakulása 2006 és 2013 között diagramon

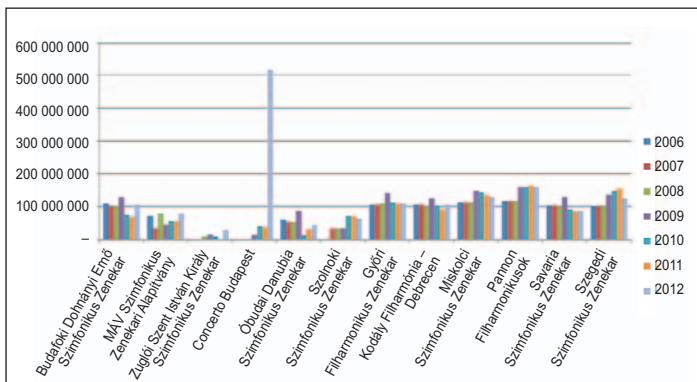
A hivatásos szimfonikus zenekarok önkormányzati és más fenntartói, központi költségvetési normatív, pályázati (kiemelt műv. célok, miniszteri keret, NKA) valamint kormányhatározat alapján adott rendkívüli támogatásainak alakulása 2006–2012 között

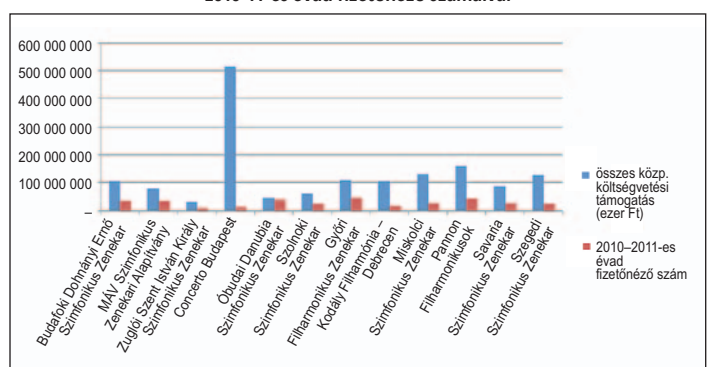
(forrás: A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének adatbázisa)

+/-	2010	+/-	+/-	2011	+/-	+/-	2012	+/-	+/-	2013	+/-	+/-
előző évhez viszonyított összegszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyított összegszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyított összegszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyított összegszerű eltérés	I. és II. kategória	előző évhez viszonyított százalékos eltérés	előző évhez viszonyított összegszerű eltérés
00,000	71,990,145	-45%	-58,009,855	69,114,445	-4%	-2,875,700	90,533,969	31%	21,419,524	91,800,000	1,266,031	1%
00,000	53,987,147	23%	9,987,147	56,154,429	4%	2,167,282	56,869,486	1%	715,057	74,000,000	17,130,514	30%
00,000	8,250,000	-51%	-8,750,000	5,000,000	-39%	-3,250,000	6,000,000	20%	1,000,000	40,000,000	34,000,000	567%
00,000	40,777,417	191%	26,777,417	35,481,967	-13%	-5,295,450	36,359,486	2%	877,519	18,900,000	-17,459,486	-48%
00,000	13,200,000	-85%	-76,800,000	32,337,444	145%	19,137,444	30,363,356	-6%	-1,974,088	12,000,000	-18,363,356	-60%
00,000	74,250,294	103%	37,750,294	72,596,456	-2%	-1,653,838	62,532,402	-14%	-10,064,054	38,500,000	-24,032,402	-38%
00,000	262,455,003	-21%	-69,044,997	270,684,741	3%	8,229,738	282,658,699	4%	11,973,958	275,200,000	-7,458,699	-3%
00,000	17,241,591	331%	13,241,591	18,143,766	5%	902,175	18,656,680	3%	512,914	15,000,000	-3,656,680	-20%
-	6,600,000	100%	6,600,000	9,000,000	36%	2,400,000	11,500,000	28%	2,500,000	12,100,000	600,000	5%
00,000	6,600,000	10%	600,000	10,000,000	52%	3,400,000	19,200,000	92%	9,200,000	11,700,000	-7,500,000	-39%
00,000	30,441,591	204%	20,441,591	37,143,766	22%	6,702,175	49,356,680	33%	12,212,914	38,800,000	-10,556,680	-21%
00,000	5,280,000	6%	280,000	9,000,000	70%	3,720,000	9,300,000	3%	300,000	10,400,000	1,100,000	12%
-	-	0%	-	-	-	-	5,500,000	100%	5,500,000	8,100,000	2,600,000	47%
00,000	24,679,171	723%	21,679,171	21,765,118	-12%	-2,914,053	17,481,785	-20%	-4,283,333	20,300,000	2,818,215	16%
00,000	29,959,171	274%	21,959,171	30,765,118	3%	805,947	32,281,785	5%	1,516,667	38,800,000	6,518,215	20%
00,000	322,855,765	-8%	41,229	338,593,625	5%	15,737,860	364,297,164	8%	25,703,539	352,800,000	-11,497,164	-3%
00,000	115,289,477	-19%	-26,710,523	110,803,535	-4%	-4,485,942	111,262,968	0.4%	459,433	106,000,000	-5,262,968	-5%
00,000	102,258,660	-19%	-23,741,340	90,499,631	-11%	-11,759,029	105,376,080	16%	14,876,449	112,700,000	7,323,920	7%
00,000	146,447,822	-2%	-3,552,178	135,459,213	-8%	-10,988,609	130,188,321	-4%	-5,270,892	123,000,000	-7,188,321	-6%
00,000	160,502,363	0.3%	502,363	164,352,722	2%	3,850,359	162,118,130	-1%	-2,234,592	147,700,000	-14,418,130	-9%
00,000	90,577,081	-30%	-39,422,919	81,750,433	-10%	-8,826,648	89,322,686	9%	7,572,253	97,200,000	7,877,314	9%
00,000	147,670,014	9%	12,670,014	154,483,417	5%	6,813,403	126,528,823	-18%	-27,954,594	129,500,000	2,971,177	2%
00,000	762,745,417	-10%	-80,254,583	737,348,951	-3%	-25,396,466	724,797,008	-2%	-12,551,943	716,100,000	-8,697,008	-1%
00,000	22,487,072	-6%	-1,512,928	20,915,844	-7%	-1,571,228	18,601,775	-11%	-2,314,069	16,500,000	-2,101,775	-11%
00,000	22,487,072	-6%	-1,512,928	20,915,844	-7%	-1,571,228	18,601,775	-11%	-2,314,069	16,500,000	-2,101,775	-11%
00,000	57,987,261	-8%	-5,012,739	59,631,521	3%	1,644,260	58,398,460	-2%	-1,233,061	61,000,000	2,601,540	4%
00,000	23,133,568	-4%	-866,432	24,403,361	5%	1,269,793	29,919,756	23%	5,516,395	29,500,000	-419,756	-1%
00,000	81,120,829	-7%	-5,879,171	84,034,882	4%	2,914,053	88,318,216	5%	4,283,334	90,500,000	2,181,784	2%
00,000	866,353,318	-9%	-87,646,682	842,299,677	-3%	-24,053,641	831,716,999	-1%	-10,582,678	823,100,000	-8,616,999	-1%
00,000	1,189,209,083	-9%	-114,290,917	1,180,893,302	-1%	-8,315,781	1,196,014,163	1%	15,120,861	1,175,900,000	-20,114,163	-2%

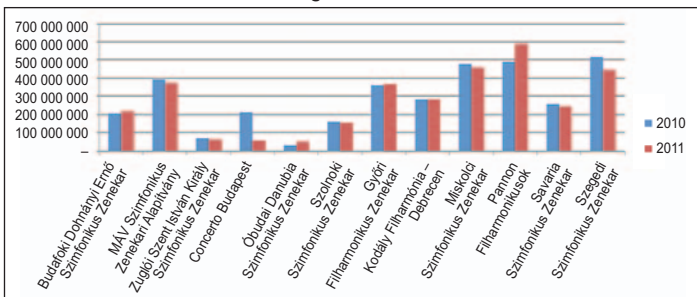
A hivatásos szimfonikus zenekarok központi költségvetési normatív és pályázati (kiemelt műv. célok, miniszteri keret, NKA) valamint kormányhatározat alapján adott rendkívüli támogatásainak alakulása 2006–2012 között

A hivatásos szimfonikus zenekarok 2008. évi XCIX. törvény alapján a 2011-es év adatait felhasználó 2012. évi normatív támogatásainak + az egyéb központi és kormányzati források (NEFMI, EMMI, NKA pályázati, és miniszteri keret) összevetése a 2010-11-es évad fizetendő számaival

A hivatásos szimfonikus zenekarok minden közpénzből eredő támogatása 2010–2011: normatív, pályázati (NKA, kiemelt műv. célok és miniszteri keret), valamint a fenntartói támogatások és a TAO-ból eredő bevételek

Lapunk a hivatásos szimfonikus zenekarokat foglalkoztató kérdésekről, valamint a művészetek finanszírozásának aktuális terveiről többször megkísérelt az államtitkárságtól interjú keretében választ kapni, ám eddig sikertelenül. Reméljük, hogy következő lapszámunkban már a jogalkotók is kifejtik nézeteiket a közpénzek elosztásának várható rendjéről, és az Előadó-művészeti törvényt érő kritikákról.

Lehet, hogy elárverezzük a „nemzeti” címet...

Ötvenéves születésnap, anyagi mélypont a Liszt Ferenc Kamarazenekarnál

Rolla János nem tudja még, hogyan éli túl együttese az idej, jubileumi szezont. Az állami támogatásuk ismét csökkent húsz százalékkal, s szerződéses önkormányzatuk sem tudja nagyobb összeggel támogatni a Liszt Ferenc Kamarazenekart. A külföldi fellépések köre ugyancsak jelentősen szűkült, s bár azt tervezték, hogy 2013 márciusában a Budapest Kongresszusi Központban ünneplik az együttes fennállásának ötvenedik évfordulóját, lehet, hogy a gálaestről is le kell mondaniuk. Az együttesvezető végső elkeseredésében már azon gondolkodik, elárverezi „nemzeti” címüket...

■ *Abogy nézem az együttesek öt éves központi költségvetési táblázatát, azt látom, hogy az egyébként sem túl magas összegű támogatásuk még kevesebb lesz jövőre... 2009-ben még 24 millió forintot kaptak, ez volt a legmagasabb összeg, idén 18 601 775 forintot, jövőre pedig 16 és félmilliót kapnak.*

– Nem tudom, mi alapján osztották szét a támogatást. Elég különbözőek a szempontok. Korábban azért nem kaptunk túl sokat, mert hangsúlyosan számított az önkormányzati támogatás, és az nálunk soha sem volt túl nagy összeg. Hiszen amikor 1992-ben a szolnoki önkormányzat vállalta a Liszt Ferenc Kamarazenekar támogatását, a város akkora összeget biztosított, mint amekkora az együttesünk korábbi, állami büdzséje volt. Nyolc és félmilliót kaptunk a zenekar fenntartására, s ők is ezt vállalták. A nálunk töltött húsz esztendő alatt aztán ez az összeg egészen kilenc millióra dagadt.

■ *Húsz év alatt akkor nem nőtt sokkal...*

– Nem csináltunk emiatt cirkuszt, hiszen Szolnoknak sok problémája akadt, többször sújtotta például a települést ez alatt a

két évtized alatt árvíz. Mi pedig hűséges típusok vagyunk. Eleinte nem is volt mind-ebből gond, hiszen működött az alapítványunk, amit éppen azért hívtunk életre, hogy koncerteket rendezzünk. Így szerveztünk fesztivált is Szolnokon, s olyan művészeket léptettünk fel a városban, mint Maurice André, Isaac Stern, Fischer Annie, Jean-Pierre Rampal, Schiff András, Murray Perahia. Természetesen a gázsijukat az alapítvány fizette.

■ *Kanyarodjunk vissza azért a zenekar történetéhez. Hogyan kerültek 1992-ben az állami fenntartásból Szolnokra?*

– Akkor még előbb kell kezdenem. A zenekar megszületését követően tizenöt esztendőn keresztül küszködtünk azért, hogy megkapjuk az állami státuszt. Ez abban az időszakban nem volt egyszerű feladat. Termérek lemezünk született, jártuk a világot, és azt mondtuk közben, hogy mi vagyunk a „gebines” zenekar. A máshol szerzett tiszteletdíjakból tartotta fenn magát az együttes, itthon pedig ruhapénzért játszottunk, száz forintot kapott minden koncertért az együttes. Háromezer volt a gázsink... Az állami státuszt 1976-ban kaptuk meg, éppen azért, mert rájöttek, hogy egy zenei nagyhatalmat képviselő országnak rendelkeznie kell egy saját kamarazenekarral is. A 90-es évek elején azonban már az állami támogatásra is pályáznunk kellett volna, egyre borzalmasabbá vált a helyzetünk. Arról nem is beszélve, hogy emellett olyan felhangok is akadtak, melyek szerint mi az előző rezsim kivételezettjei voltunk... Végül felmondták a szerződésünket, miközben mi voltunk az egyetlen hivatásos kamarazenekar, mert igaz, alakultak különböző társulatok, de akkor még csak a kezdő lépéseiket tették. Ebben a helyzetben hívták meg a Liszt Ferenc Kamarazenekart Szolnokra, ahol Vass Lajos az első zenei fesztiválját rendezte. A fellépésünket követően leültünk beszélgetni, arról is szó esett, hogy egyre kilátástalanabbnak látjuk a helyzetünket. Elmondtuk, azt érezzük, itthon nincs ránk szükség, és már külföldi szerződésen gondolkozunk. Ezt követően Vass Lajos beszélt a város akkori polgármesterével, aki örömmel várta az együt-

test, így szolnokivá váltunk. Igyekeztünk a fesztiválrendezés mellett a települést mindenben támogatni, gyakran adtunk jótékonyági hangversenyeket is. Közben elindítottuk a Zempléni Művészeti Napok sorozatát, ingyenes fellépésekkel, szervezéssel, bízva abban, hogy azért a vidékért is tehetünk valamit. Nagyzenekarokat és neves művészeket hívtunk meg Zemplénbe. Az alapítvány büdzséje viszont egy idő után már nem volt elég mindenre, a támogatási összegünk pedig csak nem emelkedett...

■ *Szolnok aztán a tavalyi évben már ezt a pénzt sem tudta biztosan biztosítani a Liszt Ferenc Kamarazenekarnak..*

– Igen, hiszen egy idő után kiderült, a városban túl sok az együttes, a büdzsé pedig kicsi. Húsz év után sem volt több kilenc millió forintnál. Miközben nálunk mindenki főállásban dolgozik, és ez a többi kamarazenekarról nem mondható el. Pedig óriási a különbség. Tavaly – Szolnok után – a főváros XIII. kerületének önkormányzata vállalta, hogy ezt az összeget biztosítja az együttesünknek. Ehhez adódik még hozzá a most kapott 16,5 millió. Ki lehet számolni, hogy mindez mire nem elegendő... A tao-s támo-

gatás pedig olyan, mint a kutya vacsorája. Igaz, hogy ebben a szezonban az Évad zenekara lettünk a Művészetek Palotájában, viszont a náluk rendezett koncertek jegyeladása után a támogatás őket illeti meg... Mi, ha termet bérelünk, például a RAM-ban, teljes árért kapjuk meg, ami 1,5 millió forint + áfánál kezdődik.

■ *A kitüntető címek terén azonban kedvező a helyzet, hiszen nemcsak az évad zenekara lettek, hanem nemzeti kategóriába is kerültek.*

– A minisztérium pályázatot írt ki a nemzeti címre, amelyre mi aspiráltunk, s eleinte úgy festett, három együttes kapta meg, az Nemzeti Filharmonikus Zenekar, a Budapesti Fesztiválzenekar és a Liszt Ferenc Kamarazenekar.

■ *Aztán háromszorosára nőtt a nemzeti címmel kitüntettek sora.*

– Nem vagyok felháborodva azon, hogy egy kategóriába lettünk sorolva a vidéki együttesekkel. Az viszont számunkra is nehézséget jelent, hogy a nemzeti címhez témérdek feladatot is rendeltek. Kétévente fesztivált kell rendezni, ötven koncertet adni egy szezonban, ifjúsági hangversenyeken fellépni, csak hogy néhány dologról beszéljek. Úgy vélem, ahhoz, hogy mindezt megvalósítsuk, ahhoz pénz is kell adni. Mi nemzeti vagyunk, de köztünk és egy vidéki zenekar között ott a különbség, hogy ők kapnak 120 millió forintot, mi pedig 160-t. Azért, mert kevesen vagyunk, attól még a koncertrendezés számunkra is ugyanannyiba kerül. Ugyanazt kell teljesítsük, akkora nézőszám előtt fellépni, mint egy nagyzenekarnak. Közben egy nagy együttesnél a létszámnak köszönhetően nem játszik

mindenki minden koncerten, nálunk pedig nincs szabad ember. Mindenki minden próbán és előadáson muzsikál. Ez teljesen másfajta jelenlétet igényel. Úgy vélem, ennek a bizottság nem gondolt utána, s mivel mi nem vertük az asztalt állandóan támogatásért, azt gondolták, hogy mi a jéghátán is megélünk... De hol itt az igazság?! Mindenesetre írtam egy levelet a minisztériumba. Tényleg azt gondolom, azzal, hogy jelentkezünk a nemzeti címre, biankó csekket írunk alá, amellyel több feladatot és még kevesebb támogatást nyertünk.

■ *Közben az NKA-val is tárgyalásban voltak, hiszen ebben a szezonban ötven éves a zenekar, s ezt meg kellene valamiből ünnepelniük...*

– A Nemzeti Kulturális Alapnál L. Simon Lászlóval tárgyaltunk, de főleg a Filharmonia szervezte koncertek miatt, hiszen húsz vidéki városban lépünk ebben a szezonban a közönség elé, ezért viszont ők nagyon-nagyon minimális honoráriumot tudnak csak fizetni. Pályázni kellett hát, és így van reményünk 10 millió forintra ehhez a sorozathoz. A fellépésekre így is roppant alacsony gázsit tudok csak fizetni a muzsikusainknak. Devich Jánosnak is elmondtam erről a véleményemet: attól, hogy kamarazenekar vagyunk, nem érünk ennyivel kevesebbet... Bármelyik zenészünk elmehetne más zenekarba játszani, jóval többet keresne, mint nálunk. Csak azért marad a Liszt Ferenc Kamarazenekar tagja, mert lényeges számára az itteni minőség. Egész egyszerűen eljutottunk oda, így, félszáz esztendő után, hogy nem fog működni az együttes... A jelenlegi büdzsénkből már a minimálbért sem tudjuk kifizetni a tagjainknak, arról nem is beszélve, hogy a nemzeti címhez rendelt kvótát

is lehetetlen teljesíteni. A külföldi lehetőségek pedig jelentősen leszűkültek. Úgy vélem, a bizottság tagjainak mind tudnia kell, hogy mit ér ez az együttes. Akkor hogyan jöhet ki ez a szám? Nagyon örülünk, hogy az Óbudai Társaskör befogadott bennünket, de természetesen nekik is fizetünk bérleti díjat. A kamarazenekarunknál a járulékos költségek ugyanakkorák, sőt, sok esetben jóval jelentősebbek, mint egy nagy együttesnél, ahol általában az önkormányzat biztosítja számukra a helyiséget. Az önkormányzati egyéb támogatásról nem is beszélve... Ha egy nagyzenekar kb. 80 főből áll, annak mi a negyede vagyunk, így nagyon elégedett lennék negyedannyi támogatással és nem tizedannyival. Tényleg nem tudom, hogy mindez milyen alapon dőlt el... Mi minden szempontot teljesítünk, ehhez képest egyik napról élünk a másikkal... Ki vagyunk semmizve, és ez tartathatlan.

■ *Mit fognak tenni? Márciusban gálaesttel akarták ünnepelni az ötvenedik születésnapot. Azért ez a jubileumi hangverseny megvalósul?*

– Csak a Budapest Kongresszusi Központ jöhet számításba, ahol 2,5 millió + áfa a terebér... Szóval lehet, hogy nem fogunk ünnepelni. Várom, hogy milyen választ kapok a minisztériumtól. De ezt az elosztást már elrontották... Azt sem értem, hogyan lett kevesebb a pénz, mint tavaly. Lehet hogy, elérverezük a nemzeti címet, s azt mondjuk, hogy a kikiáltási ár ötvenmillió forint. Nagyon el vagyok keseredve. A fiatal muzsikusaimat sajnálom, azt, hogy ide jutottunk ötven év alatt, hogy ennyit ér ez a zenekar...

R. Zs.

Az évad művészei 2011/2012

2012-ben a hivatásos szimfonikus zenekarok és énekkarok társulatai titkos szavazással a következő muzsikusoknak ítéltek a 2011/2012 évad legjobb zenekari-, illetve énekkari művésze okleveleket, amelyeket a Magyar Zenei Tanács állít ki részükre:

Az évad legjobb zenekari művészei 2011/2012

Kodály Filharmonikusok Debrecen
Áchim Tibor (klarinétművész)
MÁV Szimfonikus Zenekar
Tóth Balázs (brácsaművész)
MR Szimfonikusok
Vida Róbert (tubaművész)
Nemzeti Filharmonikus Zenekar
Kovács Imre (fuvalaművész)
Pannon Filharmonikusok – Pécs
Gárdai Viktória (fuvalaművész)
Szegedi Szimfonikus Zenekar
Steiler Tamás (oboaművész)

Az évad legjobb énekkari művészei 2011/2012

Kodály Kórus Debrecen
Susán Mónika
MR Énekkar
Sárosi Károly
Nemzeti Énekkar
Bakos Kornélia

„Erdélyben nyomorúságosabb, de tisztességesebb a művészet”

Selmeczi György magyar specialitásnak tartja a rossz, cinikus hangulatot, ami abból is fakad, hogy sokan csupán tisztán megélhetési muzsikusként

A Művészetek Palotájában, a szimfonikus felfedezések sorozatban a tervek szerint novemberben fellépett volna a Kolozsvári Magyar Opera Szimfonikus Zenekara is.

A vendégszereplés szervezési és egyéb okok miatt végül elmaradt, mégis ez adta az apropót, hogy az együttes vezetőjével, Selmeczi Györggyel beszéljünk a kolozsvári zenei életről, az erdélyi zenekarok helyzetéről, és arról, milyennek találja a magyarországi állapotokat. A karmester-zeneszerző úgy vélekedik, bár az erdélyi zenekarok anyagilag sokkal kedvezőtlenebb helyzetben vannak, az ottani morális helyzet mégis sokkal jobb.

Ugyanolyan a felállás az opera és az együttes között, mint a budapesti dalszínház és a Filharmóniai Társaság esetében?

– Nagyon hasonló a helyzet, viszont azt is érdemes tisztázni, hogy a Kolozsvári Filharmonikusok nem azonosak a Transilvania Állami Filharmonikus Zenekarral. Mi is, akárcsak a budapestiek, a bécsi tradíciót követjük, azt az alapgondolatot, hogy az operai muzsikusként – művészi értelemben – az árkon kívül is megnyilatkozzanak, s a szimfonikus és az operairodalom közötti interakció jótékonyan hasson mind a két oldalra. Erdélyben is erősen él az a szimfonikus, zenei tradíció, ami nem mozdul ki a heti rendszerességből, s az adott koncertnapokon biztosan számíthat előadásra a közönség. Egyébként Kolozsvár gyermekkorom óta nagyon nagy várossá vált. Megháromszorozódott a lakossága, s eleve van két operaház, két önálló zenekarral. Nem beszélve arról, hogy a Zeneakadémia mellett is mindig működik együttes. S bár Kolozsvár nagyobb, mint bármelyik vidéki város, jóval kisebb Budapestenél. Hosszú évek alatt, a rendszerváltást követően, kialakult egy nagyon, talán túlságosan is burjánzó zenei élet. Mellesleg ez a művészeti ágak mindegyikében megfigyelhető. Ez az egyik oldalról nagyszerű, másrészt viszont atomizálja a piacot és a forrásokat is. Rettenetes nagy a verseny, amelynek az opera együttese is ki van téve.

Az utóbbi két évtizedben az Ön keze nyomát viselte magán a kolozsvári együttes.

– Igen, az idei már a huszonharmadik szezon Kolozsvárott. Arra törekedtem, hogy nagyszerű fiatal dirigensekkel is rendszere-

sen dolgozzunk. Külön érdemes szólni néhány vezető muzsikusról, köztük lényeges szerepet tölt be a három rezidens karmester: Jankó Zsolt, Kulcsár Szabolcs, valamint Horváth József, aki kétféleképpen, hiszen a román operának is az első karmestere is. Én szintén rendszeresen dirigálok, csak kevesebbet, mint régen. Végigtekintve az együttes történetén, a legújabbkori zenekar nevelője Rónai Antal volt, őt követte Hary Béla terjedelmes korszaka.

A koncertező tevékenység is nagy múltra tekint vissza, vagy csak az utóbbi években alakult ki?

– A kezdetektől megjelent, bár a ténylegesen zenekarszerű és intézményes működés az én időszakomhoz köthető. Korábban a kamaraműfajok domináltak. Nagyjából 12-15 évre tehető az a rendszeres koncerttevékenység, amelyet a filharmóniai társaságunk végez. Rendszeresen megjelentünk Magyarországon is, sok rádiós megnyilatkozásunk volt, éveken keresztül az együttes a nyírbátori zenei napok rezidens zenekaraként működött. Érdekes persze, hogy mindennek óhatatlanul nemzetiségi dimenziója van. Amit egyáltalán nem szabad túlhangsúlyozni, mert a nemzetiség kérdése bizonyos karakterek megszólaltatásában jelentkezik. Azt lehet inkább mondani, hogy azok az emberek, akik elkötelezetten szolgálják az anyanyelvű zenei színpadnak a követelményrendszerét, azok szárnyalnak ezeken a koncerteken.

Sok muzsikusból válogathatnak?

– Nekünk szerencsénk, nagy a merités, magasan képzett művészek jönnek hozzánk.

A verseny Románia-szerre erős, hiszen az itteni akadémiák – akárcsak a magyar – ontották a tehetséges muzsikusként, akik korábban főként nyugatra mentek. Ma már ez nem jellemző, hiszen megerősödtek az ottani szakszervezetek, viszont ebből az otthoni zeneélet profitál, kiváló muzsikusként ülnek még a másod- harmad-vonalbeli együttesekben is.

Milyen repertoár jellemző a Kolozsvári Zenekarra?

– Az egyik nagy fegyvertényünk a Duna Televízió Kortársaim sorozata volt. Nálunk ugyanis a modern zene nagyon fontos miszsió. Olyannyira, hogy a Kolozsvári Magyar Opera kortárs magyar repertoárja egymagában nagyobb, mint az egész magyar nyelvtérületé. Ezért muzsikusként komolyan veszik és nagyon magas színvonalon művelik a kortárs darabok bemutatását. A televíziós sorozat felvételei során kicsiszoljuk a műveket, s utána koncerten is előadjuk. A mi muzsikusként hihetetlen rugalmasság jellemzi, s olyan a mentalitásuk, hogy minden helyzetben látványosan helyt állnak. Az operai praxisnak köszönhetően pedig kiválóan sajátítanak el anyagokat.

Lemezfelvételeket is készítenek?

– A legutóbbi, nagyon jelentékeny vállalkozása a zenekarnak, hogy három kortárs magyar operát játszott lemezre, magyar miniszteri támogatással és saját erőből. Ez precedens nélküli. A művek: Vajda Leonce és Lénája, Orbán Pikkó hercege és a saját operám, a Szirén. Sajnos a zenei életben erre törekvés sem látszik, a szerzők életében kevés lehetőség adódik, hogy valamiből lemezfelvétel szülessen. Nekünk még tizenhét ilyen cím van a repertoárunkon. Ha ehhez lehet még támogatást igényelni, akkor folytatjuk a sorozatot.

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának évről évre komoly erőfeszítést jelent a költségei előteremtése. Önök hogyan állnak büdzsé terén?

– Nincs önálló költségvetésünk, és intézményesen is az opera része vagyunk. A muzsi-

kusok szolgáltatásában teljesítik a koncerteket, s a dalszínház maga végzi a menedzseri feladatokat, amikor külső felkéréseknek tesszünk eleget. Ha a zenekart hívják, akkor az opera letárgyalja ennek körülményeit. A kolozsvári dalszínház egyébként nagyon sok operán túli mozzanatnak is helyet ad. Ilyen a népi kultúra, a könnyebb műfajok, s mindennek nemzetiségpolitikai célja is van. Az opera létezése népszolgálati dimenzióval is bír, és ebben teljesen természetes módon van jelen a koncertezés. Egyébként a Bartók-évben, 2006-ban, a zeneszerző szülővárosában a Kolozsvári Magyar Opera Zenekara adta például az első szimfonikus koncertet.

■ Gondolom, emellett belelát a többi, romániai zenekar működésébe. Ott is van hasonló támogatási rendszer, mint nálunk?

– Nagy támogatási rendszer létezik, ez azonban alapszintű és biztonságos. Arra szorítkozik, hogy a bérköltséget és az intézményfenntartását fedezze. Egyébként pedig teljes körű moratórium van mindarra, ami ezen felül extra. Romániában ugyanis a rendszerváltás után, amikor ezt a területet is újraszervezték, az volt az elv, hogy az állam odaadja a fizetést, fenntartja a székházat, de minden másra elő kell teremteni a pénzt. Romániában rengeteg együttes van, lényegesen több mint Magyarországon. Nincsenek azonban sűrűsödések, Bukarestben három zenekar muzikál, akárcsak Berlinben és Párizsban. Magyar specialitás, hogy a Budapest-centrikusságnak köszönhetően ennyi együttes működik a fővárosban. Romániában viszont rengeteg a megye és a megyeszékhely, s mindenütt szigorúan működik zenekar. Emellett léteznek operai társulatok, s a zeneakadémiákon is alakulnak együttesek.

■ Összevetve a magyar állapotokkal, jobb vagy rosszabb a romániai együttesek helyzete?

– Alapvetően rosszabb. Morálisan mégis sokkal jobb a helyzet. A muzikusok jobban megbecsülik a hivatásukat, kiegyensúlyozottabb a szakmán belüli légkör. Be kell vallanom, magyar specialitásnak tarom ezt a rossz, cinikus hangulatot, ami abból is fa-

kad, hogy sokan csupán tisztán megélhető muzikusok. Erdélyben a zenészek minden szempontból elkötelezettek a muzsika iránt, nagyon törekszenek a magasabb színvonalra. A formációkon belül is erősebb az individualizmus. Az a látványos, testületi megnyilatkozás, ami jó néhány magyar zenekarnak az erőssége, nehezen kialakítható. Minden kicsit direkter. Sokkal jobban tolerálja az ember azt, ha a képébe tüvölnék, mint azt, ami Magyarországon nagyon látványosan kialakult, a rágalom kerülő útjait, azt a fajta harcot, ami látenszen és fű alatt zajlik, viszont gyilkos jellegű. A magyar zeneélet helyzetének látványos romlását, ami az utóbbi évtizedben bekövetkezett, legalább 60%-ban a szakma számlájára írom. Intellektuálisan is képzettebbnek érzem az erdélyi muzikusokat, nincs olyan csőlátásuk, mint Magyarországon. Nálunk még a muzsikus utánanézés valaminek, hozzáolvas. Bár természetesen nagyon tarka a kép. Színvonalban is jelentős szóródás figyelhető meg az együttesek között.

■ Akkor a muzsikusok megélhetésére sem jut több pénz, mint Magyarországon?

– Maximum a harmadát keresik Erdélyben annak, mint itt, még a vezető muzsikusok is. Persze, nyilván ebben is van szóródás. Disznót nevelnek, hakniznak, így tudják működtetni a mindennapjaikat. Nagyon sajátos szociográfia része ez. Ettől függetlenül játszanak, mert boldogok attól, hogy zenélhetnek.

■ Létezik Romániában is olyan szövetség, mint Magyarországon, amely összegyűjti az együtteseket?

– Van, de alapvetően szakszervezeti arculatú. Ezek a mozgalmak nálunk nagyon erősek és kartellekbe tömörülnek. Erős visszahúzó erőt jelentenek, mert sok negatív jelenséget is konzerválnak. Gyakorlatilag, akit felvesznek egy zenekarba, az már örökre az együttes tagja marad...

■ Gondolom, azért Romániában is választgatja a muzsikus a szakmai nyugdíját?

– Létezik ez a rendszer, akárcsak számos más kedvezmény... Egyébként mégis éppen az erdélyi, zenekari légkör az, amelynek az együttesek sokat köszönhetnek. Vagyos európai, ázsiai karmesterek éveken keresztül járnak hozzánk, s az együttesnek külföldi támogatói kört is szerveznek. A vásárhelyi szimfonikus zenekart például teljes körűen ellátta instrumentummal a jelenlegi vezető karnagyuk. Zenekarnyi hangszeret vásárolt, amihez a pénzt egy japán csoport adta össze. Összességében Erdélyben nyomorúsá-

gosabb, de tisztességesebb a művészet. Nagyon nagy a zenész cserekereskedelem is a zenekarok között. Sok együttes kisegíti a másikat.

■ Hogyan állnak a magyarországi kapcsolataik?

– Kapunk, igaz, egyre gyérebben és egyre látványosabban csökkenő támogatást. Hét-nyolc évvel ezelőttig lelkesült és nagyon jó volt a kapcsolat Magyarországgal, mára ez változott. Számunkra nagyon lényeges, hogy ne valami nemzetpolitikai tényezőnek tekintsenek bennünket, hanem valódi művészi értéknek, hiszen azok vagyunk. Nem kell ez a vállveregetős, a vidékinél is vidékibb, határon túli megközelítés. Mi már nem akarunk azért menni bárhová, mert kisebbségek vagyunk. Azt gondoljuk, vagyunk olyan jók, sőt olykor még jobbak is, mint mások. Egyébként nagyon sok bérmunkát végzünk, időnként játszunk a Müpa operaelőadásain is, így jól ismerjük a magyarországi viszonyokat. De így is négy évig lobbiztam azért, hogy felléphessünk a szimfonikus zenei körképben. Érzékeny téma ez itt és ott is...

■ Mikor lép fel az együttes legközelebb Magyarországon?

– Most sok az operai vendégszereplésünk, hiszen jövő tavasszal az Operaház Primavera fesztiválján Verdi Az álarcsobál című művét adjuk elő. Készülünk Orbán második operájával is, amelyet a miskolci operafesztiválon mutatunk be, júniusban. Közben Kolozsvárott Bűvös vadász-premierünk lesz, de akad Álarcsobál-meghívásunk is. Egy hatalmas projektre is készülünk, hiszen 2013-ban, a Verdi-év végén a Magyar Állami Operaházzal közösen visszük színre az Erkel Színházban az olasz zeneszerző három Schiller-regény alapján született operáját, a Giovanna D' Arcót, A haramiákat és a Luisa Millert. Három egymást követő napon, november 25-én, 26-án és 27-én, egységes színpadképpel, Náray Tamás jelmezeivel és Varga Éva díszletével láthatja-hallhatja a közönség a műveket. Sűrű hát a programunk, ha valami támogatás akad, akkor azt rögtön felhasználjuk. Mi ugyanis premiért csak akkor tudunk tartani, ha ehhez a teljes összeget előteremtjük. Szerencsére sok olyan művészt tudunk meghívni, aki rajongásból lép fel nálunk, s akadnak hazajáró világsztárjaink is. Pályázunk persze a fenntartónál, az erdélyi civil szervezeteknél és a magyar minisztériumoknál. Így is szonglőrmutatvány mindez működtetése...

R. Zs.

„Másképp játszanak Mozartot Bécsben, Kolozsvárott és Budapesten is”

Jankó Zsolt

Érdekes nézőpontból látja a magyarországi zenei életet Jankó Zsolt. A fiatal karmester Kolozsvárott született, ott tanult hegedülni a Zenelíceumban, majd elvégezte a Gheorghe Dima Zeneakadémia karmesteri szakát. Ezt követően a Bécsi Zeneművészeti Egyetemen Leopold Hager növendéke volt, Erasmus-ösztöndíjjal a Velencei Konzervatóriumban, Giorgio Proietti osztályában is tanult. Jelenleg a kolozsvári opera mellett a Nagyváradai Filharmóniánál is dolgozik, rendszeresen vendégszerepel Magyarországon is, hiszen a Budapesti Fesztiválzenekar asszisztens karmestere, és több együttessel is dogozott már.

■ *A tervek szerint november közepén, a Művészetek Palotájában, a szimfonikus felfedezések sorozatában vendégszerepelt volna a Kolozsvári Magyar Opera Zene-kara. Az esten Borsos Edith tolmácsolásában izgalmas darabok hangzottak volna fel, az Ön dirigálásával. Bár a fellépés szervezési és egyéb okok miatt elmarad, beszéljünk azért erről a rendbogyó programról.*

– A műsorösszeállítás a felkéréskor történt. A szólista, Borsos Edith – akivel több esztendővel ezelőtt már muzsikáltam – ajánlotta a Négy utolsó énekét. A halál és megdicsőülés tulajdonképpen tematikájában kapcsolódik a Négy utolsó énekhez, ezért választottuk ezt a Richard Strauss darabot, Sibelius Luonnotárja pedig valamennyire közös felfedezésünk volt, hiszen elkezdtünk olyan műveket keresni, amelyek nem annyira ismertek. Orbán György II. szere-

nádját jónéhány évvel ezelőtt játszotta már a zenekar, s nagyon tetszett nekik, így azt a művet az együttes választotta. Azért, hogy erdélyi zeneszerző művét is bemutassuk, Csiky Boldizsár Hölderlin-dalaival egészítettük ki a műsort. Remélem azért lesz még alkalmunk bemutatni...

■ *Ön sokat jár egyébként is Budapestre dirigálni, hiszen a Budapesti Fesztiválzenekar asszisztens karmestere, a Filharmónia Budapest művésze. Hogyan sikerült elnyernie ezeket a felkéréseket?*

– A BFZ asszisztensi állását egy karmesterkurzusnak köszönhetem, ahol várható volt, hogy a végén Fischer Iván asszisztent választ maga mellé. Néhány évvel ezelőtt, a Schleswig-Holstein Fesztivál keretében rendezték a kurzust, amelyre több, mint száz karmester jelentkezett. A többszöri szelektálást követően öten maradtunk, legvégül pedig én lettem a kiválasztott. Az idei már a harmadik évadom a Budapesti Fesztiválzenekarnál, így novembertől hosszabb ideig ismét az együttessel dolgozom a magyar fővárosban. Most nem Fischer Ivánnak asszisztálok majd, hanem egy francia dirigensnek. A Filharmóniával a kapcsolatom pedig a szombathelyi Bartók Szemináriumon kezdődött, ahol utoljára négy esztendővel ezelőtt léptem fel. Ezt megelőzően is rendszeresen részt vettem az ottani kurzusokon, például Peskó Zoltánnál. De azt, hogy a művészi lettem, kicsit túlzásnak érzem, hiszen csupán arról van szó, hogy tavaly felkértek három koncertre a Savaria Szimfonikusokkal.

■ *Milyen magyar együtteseket dirigált még ezeken a társulatokon kívül?*

– A MÁV Zenekarnál is felléptem már egy hangversenyen, akárcsak a Szegedi Szimfonikus Zenekarnál, s emellett az év elején, a Budapesti Tavasz Fesztiválon az Erdődy Kamarazenekar koncertjét vezényelhettem.

■ *Milyennek találja, ha összehasonlítja a kolozsvári és a budapesti zenekari életet? Melyek a különbségek, az előnyök, a hátrányok?*

– A BFZ kilóg a sorból, hiszen ők szinte többet vannak külföldön, mint itthon. Kicsit másképp is dolgoznak, mint más együttesek. Budapest sokkal nagyobb Kolozsvárnál, ezért a zeneélet is sokkal pezsgőbb. Azonban az erdélyi városnak szintén megvannak a zenei hagyományai, amelyek szerencsére még mindig élnek. Elsősorban Kolozsvárott, az operában dolgozom, emellett Nagyváradon is karmester vagyok a Filharmóniánál, úgyhogy a koncertrepertoárom igazából ott bővül. A különbséget ezelőtt kilenc esztendővel, 2003-ban, amikor Bécsben mestervizsgáztam, éreztem igazán. Teljesen másképp játszanak Mozartot Bécsben, másképp Budapesten és Kolozsvárott. Ez utóbbi városban úgy vélem, inkább hat az orosz iskola, hiszen elég sok egyetemi tanár még a Szovjetunióban volt továbbképzésen. Ezt a hatást Bécsben egyáltalán nem lehet érezni, Budapest pedig valahol a kettő között áll, ugyanis sok vonós hangszeres került Kolozsvárról Budapestre, s ők ezt a játéktípust is magukkal hozták. Akadnak persze emellett is apróbb különbségek, de ez inkább ízlés, meglátás kérdése.

■ *Mennyiben térnek el a repertoárok, a próbák?*

– A BFZ-t leszámítva többé-kevésbé mindenütt hasonlóan látom a helyzetet. Persze egy területen belül is akadnak óriási különbségek, például a Kolozsvári Magyar Opera és a Nagyváradai Filharmónia között is. A munkamorál intézményenként változik. Addig, amíg bizonyos helyeken nagyon pontosak, előre készülnek, máshol ez nem jellemző. Szerintem ez egyébként Magyarországon is így van, jelentős különbségek figyelhetők meg az egyes együttesek között. Ami még általános eltérés, az a fűvös iskolában figyelhető meg. A magyar rézfűvósok kiválóak, az

ottani iskola nagyon jó művészeket képez. Mi nem állunk ilyen jól sem a képzés, sem a hangszerek terén. Szerencsére azonban a vonósiskola még nálunk is remek. Operajátás terén a repertoárokban nincs nagy eltérés, mindenütt a nagy romantikus, klasszikus műveket adják elő, Kolozsvárott még operett is szerepel a műsorrendben és gyakran kortárs operák is bemutatásra kerülnek. A koncertrepertoárunk viszont már eltérőbb, az biztos, hogy jóval kevesebb Mahlerrel játszunk, mint a magyar fővárosban. Ennek az is az oka, hogy nehezen tudunk ekkora zenekart kiállítani. A fentiek mellett, a kortárs zene is jelentős szerepet tölt be Kolozsvárott. Erdélyben emellett egyre népszerűbb a historikus barokk zenei játéka is.

■ *Hol szeret jobban vezényelni?*

– Erre nehéz válaszolni. Mindig az adott közösségtől függ. Ha jól érzem magam egy társulatnál, akkor mindegy, hogy melyik városban van.

■ *A Kolozsvári Magyar Operában sok előadást dirigál. Az operaprodukciónak vagy a zenekari koncerteket szereti inkább?*

– Nem tudnék választani. A nehézséget abban látom, hogy sokkal nagyobb fantáziát

igényel a szimfonikus zenei koncertre való készülés, az operánál adott szöveg, adott történet van. Minden rögzített, míg a szimfonikus műveknél ez nincs meg.

■ *Mennyire nehéz ezt a két feladatot el látni egyetlen zenekarral? Hogyan lehet a próbákat, a szolgálat számot összehangolni?*

– Úgy gondolom, a kétfajta tevékenység kiegészíti egymást. Amikor egy nehezebb részt az operában ki kell dolgozni, segít a szimfonikus tapasztalat, amikor zongoraversenyt kell kísérni, akkor pedig az operai. Fontos, hogy a muzsikuskok, de leginkább a karmester mindkettőt próbálja ki. Az operakíséretet és a szimfonikus koncerteket nem mindig könnyű összehangolni, mivel azonban aránylag rugalmasak a zenészeink, így mindez megoldható.

■ *Hogyan látja, a muzsikuskok mely feladatokat szeretik inkább?*

– Nyilvánvalóan az operajátékban érzik magukat otthon, ami mellett azért sokan kamarazenélnek is. Így nagy kihívás számukra szimfonikus műveket játszani, de a nehéz programoknál is mindenki a legjobb tudását nyújtja.

■ *Hol épít inkább karriert? Melyek a következő állomások a pályáján?*

– Nem vagyok tudatos karrierépítő. Mindig apróbb célok, művek hajtanak. Egyelőre a kétlakíságot is szeretném megtartani, bár tudom, hogy sokáig nem lehet együtt csinálni a Budapesti Fesztiválzenekart, a Kolozsvári Operát és a Nagyváradai Filharmóniát. Arról nem is beszélve, hogy emellett azért rendszeresen dirigálok más városokban is, és néha Fischer Ivánnak Berlinben is asszisztálok. Néha túl sok mindez, úgyhogy valamikor biztosan lesz változás. Lehet, hogy valamit elhagyok a sorból és teljesen más jön a helyére. Meglátjuk. Viszont izgalmas feladat akad a következő időszakban is, hiszen Kolozsvárott a Toscában debütálok, ami számomra mérföldkő, a Magyar Állami Operaházban pedig Selmeczi György operabemutatóját vezényelem majd. Persze, a szokásos nagyváradai koncerteken is fellépek. Ebben az évben bemutattuk Kolozsvárott Sztravinszkij Tavaszi áldozatát, jövő tavasszal pedig Bartók két táncjátékát szeretném újra műsorra tűzni, A csodálatos mandarint és a Fából faragott királyfit, s ezeket fogom vezényelni.

R. Zs.

Koncertekről

MÁV Szimfonikus Zenekar 2012. szeptember 22.

Japán-magyar barátságkoncert keretében került műsorra Beethoven IX. szimfóniája szeptember 22-én a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. A MÁV Szimfonikus Zenekarhoz a Wien-Gifu Kórus és a Budapesti Ifjúsági Kórus csatlakozott, valamint szólistaként Szabóki Tünde, Ban Kazuko, Fekete Attila és Sawawaki Michiharu. A karmester tiszte Hiramitsu Tamotsu töltötte be. Nem példa nélkül való, hogy karmesterzeneszerző a saját művét is műsorra tűzi, tehát nem okozott meglepetést a műsorfüzet pontosított programja, miszerint a szünet előtt Tamotsu három (rövid) darabját halljuk. Azt viszont példa nélkül valónak tartom, hogy kinyomtassák az előre megtervezett ráadást (Tamotsu további darabját) – ami ily módon az Örömdát követően került előadásra.

Beethoven Kilencedikje emblemikus kompozíció, amelynek „saját jogán” kijár, hogy az általa keltett (katartikus) hatással

távozzék a hallgatóság. Van még jópár szimfonikus kompozíció, amely után – s korántsem csupán a történetileg átörökölt szokásnak megfelelően – elképzelhetetlen a ráadás (ráadásul felesleges is, túl azon, hogy hatásromboló).

A barátság jegyében érdeklődéssel lehet hallgatni a hazai tanulmányait Európában folytató japán zenészerző-karmester műveit. Az Ünnepek a bécsi keringő világának utánérzése. Mint az ismertetőből kiderült, eredetileg hegedűre és zongorára készült, később – a kedvező fogadtatástól fellekesülve – mandolin-zenekarra és szimfonikus zenekarra is „meghangszerelte” a szerző. Hangszerelés-stúdiumként elfogadható, haszna annyiból is lehet, hogy ily módon hazai szerző közvetítésével ismerkedhetnek japán együttesek a keringő világával. De olyasmit, amelynek zenei anyaga nem teszi indokoltá az apparátus jelentős kibővítését, európai együttesrel, Bécs-közelben megszólaltatni: merészség. Pontosabban, azt éri el vele a szerző, hogy közönségében tovább

erősödjék a japánok utánpótlás-készségéről alkotott elképzelés. Az Ima mintegy négyperces, személyes indítatású miniatűr, a harmadik zsánerdarab, a „Tiszteletadás a 2011. márciusi katasztrófa hőseinek” című megszólaltatására pedig tudatosan minden lehetőséget kihasznál a szerző. Talán itt indokoltabb lett volna eljátszani a negyedik művét, a Szívdobbanást, amelyet már 1999, „A három tenor” tokiói koncertje óta ismer a zenekar. Nem szükséges a kottából való kontrollálás, hogy kijelenthessük: valamennyit ideálisan keltette hangzó életre a (komplexebb feladatoknak is remekül megfelelő) együttes.

Az est legnagyobb szomorúságát okozta, hogy zeneileg indokol(hat)atlanul kislétszámú vonóskarral került előadásra a szimfónia. A partitúrában szereplő fúvós-létszámmal sem tudhatott hangzási egyensúlyt biztosítani, s a mélyvonósok túlsúlyával sem, a kevés hegedűs.

A Kilencedik – másképp. Ezt a címet adhatuk volna a megszólaltatási kísérletnek,

amelynek kétségkívül voltak áttetsző-szép pillanatai. De hát nem hangzó mikroanalízis kedvéért járunk koncertre! Tamotsu részéről merész vállalkozás volt ez, szerencsére a hangszeresek példamutatóan helyálltak. Az alkalmilag társult japán-magyar kórus lelkesen énekelt, a szólisták közül Szabóki Tünde sokat dicsért orgánuma adott okot a gyönyörködésre.

Utólag mindegy, milyen előzmények hatására alakult így a helyzet – remélhetőleg, az est minden felelőse levonta a tanulságot. Barátság ide, barátság oda, vannak olyan határok, amelyeket nemcsak nem szabad, hanem kifejezetten tilos túlzott kompromisszumkészséggel megszüntetni. Az érték, a zene tiszteletében, mindannyiunk érdekében.

A bérleten kívüli koncert egyéb tanulságot is kínált a rendszeres koncertlátogató számára: bizony, fővárosunkban is szép számmal vannak olyanok (hazaiak és vendégek a nagyvilágból), akik tételenként beletapsolnak egy ciklikus műbe. Korántsem azért, mert annyira tetszik egyik-másik tétel megszólaltatása, s nem is azért, mert „annakidején” megengedett gyakorlat volt a szimfóniáknak a szétdarabolt előadása. Ilyenkor tanuljuk meg értékelni azt a hagyományok ismeretében felnőtt, bérleti közönséget, amely képes a mindenkori pillanat követelményeihez alkalmazkodni. (Fittler Katalin)

Savaria Szimfonikus Zenekar

2012. október 4.

A nagyközönség és a muzsikusi szakma jól tudja, hogy a szombathelyi Savaria Szimfonikus Zenekart régi kapcsolat fűzi a kortárs zenéhez, mégis ámulattal hallgattam az együttes koncertjét a budapesti Olasz Intézetben, a Korunk Zenéje fesztiválon (október 4.). Elismerésre készítetett az a magától értődő természetesség, amellyel a muzsikuskok a kortárs magyar szimfonikus zene legkülönfélébb stílusvilágú művei felé fordultak, lett légyen szó az első rész három, már elhunyt szerzőjének (Szöllősy András, Bozay Attila, Ligeti György) évtizedekkel ezelőtt keletkezett, ám zenekari játék szempontjából ma is jelentős feladatot reprezentáló alkotásairól, vagy a fiatal szerzők (Bella Máté, Horváth Márton Levente) szünet után elhangzott új kompozícióiról. Persze mindez nem történhet meg jó karmester nélkül. Az általam eddig nem ismert Sándor Szabolcs munkáját mindvégig rokonszenvvel figyeltem: vezénylését vonzóvá tette a látványos elemeket nélkülöző, ám pontos ütés-technika, a darabok lényege felé forduló muzsikusi magatartás.

A koncert kettős értelemben is örömet szerzett. Egyrészt azt sugallta, Magyarországon nincsenek többé úgynevezett „vidéki” együttesek, egy bizonyos színvonaligény ma már mindenütt a muzsikusi önérték meghatározó eleme. Másrészt azt engedte remélni, hogy az utóbbi évtizedekben felnőtt újabb zenészgenerációk számára a kortárs repertoár már a korábbinál sokkal könnyebben megközelíthető és birtokba vehető: talán az oktatásnak, talán egy észrevétlenül bekövetkezett szemléletváltásnak köszönhetően mintha ledől volna egy fal, amely korábban az új műveket a zenekari muzsikustársadalom zömétől elválasztotta. Ma már csak professzionizmus van: előttünk a kotta, lejátsszuk.

A hangverseny alapkonceptióját érzékelhetően kettős szándék határozta meg: egyfelől egymás mellé rendelni a régebbi kortárs törekvéseket és az újakat, másfelől a régien és az újon belül egyaránt felmutatni az egymással párhuzamosan érvényesülő, ám egymástól eltérő tendenciák jelenlétét. Az első rész nyitányként megszólalt Szöllősy-mű, a Preludio, Adagio e Fuga (1973), az életmű alig ismert darabja jól mutatta Szöllősy hagyományhoz való kötődését és modernségét, mely a szigorú szerkesztés ellenére is mindvégig megnyilvánul. A zenekar Sándor Szabolcs keze alatt hatásosan állította elénk a Preludio nyers tömbjeit, a harsány hangzás fokozatos leépülését, az Adagio mélyvonós morajlásából lassan kibomló, szélesen deklamáló vonósdallamot, s a karmester a Fuga sűrű folyamatát is mindvégig magabiztosan uralta. A Savaria Szimfonikusok feltalálták magukat Bozay Attila Pezzo sinfonicójában (op. 13, 1967), ebben a romantikus szimfonikus költemények műfaját újraértelmező, narratív formában, amely a kompozíciós technika és hangkészlet terén a tizenkétfokúságtól a gyermekdalok dallamvilágáig sok mindent magába sűrít. A szünet előtt Rohmann Ditta magasrendűen kidolgozott és abszolút autentikus szólója idézte fel Ligeti György minden konvenciót és fogalmi beidegzést (műfaj, forma, zenei idő, ritmus, dallam) felfüggesztő és megkérdőjelező experimentalizmusát a Csellóversenyben (1966).

A koncert második részében először Bella Máté (1985) Vörösmarty-megzenésítése szólalt meg. Az Éj monológja (2011) a koncerten az Új képviselőjeként maga is a hagyományt konfrontálta a még nem hallott hangokkal: az énekszólót körülölelő zenekari kíséret hangzása és harmóniavilága modern, míg az emelkedetten deklamáló, ágas-bogas

kontratenor szólam dikciójában, kidolgozásában van valami alapvetően archaikus. Rendkívül hatásos, meggyőző szuggesztivitású darab Az Éj monológja, amely tökéletes protagonistára talált a Szent Efrém Férfikar tagja és másodkarnagya, a kísérletező szellemű Philipp György személyében, aki a rendkívül nehéz (baritonfekvésű részleteket és kontratenor magasságot igénylő szakaszokat egyaránt tartalmazó) szólamot kifogástalan vokalitással és teljes pódiumszíneszi átéléssel adta elő. A befejező szám, Horváth Márton Levente (1983) Forrástól kristályig című alkotása afféle Weöres-szimfónia, amely a költőnek A teljesség felé című kötetéből veszi a zene által kifejezni kívánt kulcsfogalmakat (Forrás, Kard, Fészek, Szárny, Kristály). Maga a hangzó matéria a ma sokak által művelt visszatekintő eklektika hangján szólal meg: a hangvételek, a harmóniák a 20. század első felét idézik. Eredetiség terén tehát mutat némi deficitet a fiatal zeneszerző műve, a kidolgozás szakmaiságához azonban nem fér kétség: profi kompozíció, önálló gondolkodásra utal benne a ritmika szövevénye és az örökmozgó ostinato monotóniája. Sándor Szabolcs vezényletével a Savaria Szimfonikus Zenekar ezt a hatásos-mutatós partitúrát is élő, közlékeny előadásban szólaltatta meg.

(Csengery Kristóf)

MÁV Szimfonikus Zenekar

2012. október 6.

A 2012/13-as évadban új művészeti vezető áll a MÁV Szimfonikus Zenekar élén a kolozsvári születésű hegedűművész és karmester, Csaba Péter (1952) személyében. Az együttműködést már az előző évad végén előlegezte az együttes pompás De Falla–Ravel műsora, amelyről beszámolhattam a Zenekar hasábjain, most pedig az ősz beköszöntével hivatalosan is kezdetét vette a közös munka. Már a nyári francia-spanyol program is azt sejtette, hogy Csaba Péter igen markánsan és koncepciózusan gondolkodik a repertoárról, s hogy ez a gondolkodásmód folytatja és időben kiterjeszti a 19. és 20. század műveire azt a két évadon át zajlott, eredményes alapozó munkát, amelyet az együttesrel továbbra is kapcsolatban maradó korábbi művészeti vezető, Takács-Nagy Gábor végzett el, mindenekelőtt a bécsi klasszikusokon csiszolva az együttes játékát.

Az új vezető-karnagy most is homogén műsorrall rukkolt elő, de ezúttal az orosz romantika rendhagyó alakja, Muszorgszkij sok tekintetben modern életművére irányítva az érdeklődés reflektorfényét, a három

kiválasztott művel egyszersmind azt is hangsúlyozva, milyen változatos és viszonytárságos volt Mogyeszt Petrovics zenekari darabjainak sorsa, ami az utókor által elfogadott partitúraalakot illeti. A megszólalt három mű közül ugyanis az Éj a kopár hegyen című hangverseny-fantáziát ezúttal Muszorgszkij saját hangszerelésében hallottuk: különös módon ez számít ritkaságnak, a Nyikolaj Rimszkij-Korszakov nevével fémjelzett hangszereléssel – jobban mondva nem is csupán hangszereléssel, inkább átdolgozással – szemben. Azután A Halál dalai és táncai következtek, Dmitrij Sosztakovics zenekari verziójában, végül az Egy kiállítás képei című zongoraciklus, a Maurice Ravel megálmodta, világsikerű szimfonikus köntösben. A három mű sorsa egyfelől a muszorgszkiji életmű magas árfolyamát példázza, hiszen mind Rimszkij, mind Sosztakovics, mind pedig Ravel a zeneszerző életműve iránti nagybecsülés és szeretet által vezérelve foglalkozott a darabokkal, másfelől azonban arra is figyelmeztetett, milyen nehéz a sorsa olykor mind a kortársi megítélés, mint az utókor szempontjából egy olyan rendhagyó, megzabolázatlan zenei világú géniusz, amilyen Muszorgszkij volt. Szegény művek! Mindenki „javítani” akart rajtuk, mindenki „rendbe akarta rakni”, „ránca akarta szedni”, „meg akarta fésülni” őket! Pedig ezek a kompozíciók alighanem éppen azoktól a nyereségektől és fésületlenségektől érdekesekek, amelyek eredeti változatukat jellemzik.

Az Éj a kopár hegyen tehát most a ritkán hallható eredeti, muszorgszkiji változatban hangzott fel. Csaba Péter irányítása nyomán a kompozíció tartalmas és erőteljes, dús hangzással indult, feszes ritmusok, élénk hangsúlyok idézték meg az ősi, pogány orosz világ festőiségét. Az eredeti változat vállaltan nyersebb tónusa és egyszerűbb dallamvilága a véleményéről nyilvánosan színt vallani kényszerülő kritikust arról győzte meg, hogy ő bizony már, ami az Éj a kopár hegyent illeti, úgy látszik, végérvényesen el van rontva, neki ugyanis a Rimszkij-Korszakov-féle átírat sokkal jobban tetszik, végén a távoli harangok csengés-bongásával és az orosz napfelkelte víziójával. Muszorgszkij eredeti volt és újíto, bátran vállalt egy – a mű címével és programjával összhangban – kopárabb hangot. Rimszkij, a nagy tanár és kifinomult, arisztokratikusan ínycsízott művész pedig az elegancia, a varázsos dallaminvenció és a lekerekítettség mestere volt, olyan muzsikust, akinek a kisujjában volt a zenei hatás-keltés minden trükkje. Szégyenkezve (?)

bevallom, engem az orosz boszorkányromantika terén inkább Rimszkij képes elvarázsolni...

A Halál dalai és táncait eredetileg Wiedemann Bernadett szőlőjével hirdette meg a zenekar, helyette azonban végül francia mezzoszoprán, Clémentine Margaine vállalta a beugrást. A berlini Deutsche Oper magánénekesnője, aki William Christsie-vel is együttműködik, színházában pedig az idei évad folyamán a Három narancs szerelmese, A varázsfuvola, A trójaiak, a Parsifal, a Carmen és a Rigoletto előadásaiiban énekel, rendkívül kellemes meglepetést keltett. Produkcióját leghelyesebb volna minden további részletezés nélkül egyszerűen világszínvonalúnak nevezni. De egy kritikában persze kötelező a részletezés. A világszínvonal tehát ezúttal tartalmas hangmatériát és kifogástalan hangképzést, makulátlanul tiszta intonációt és feltűnően igényes, magasrendűen kidolgozott orosz szövegejtést jelentett – olyan atmoszféramegteremtő képességgel, megjelenítő erővel, s az azonosulásnak olyan igényével párosulva, amely segítette a művészt felnőni a kivételes műhöz, a hallgató számára pedig szavatolta a megrendítő élményt, amely meg is született.

Muszorgszkij és Ravel ciklusa, az Egy kiállítás képei minden idők egyik leghatásosabb nagyzenekari műve, rendkívüli szólókkal és maximalista igényű, virtuóz szimfonikus kamarazenei részletekkel, pazar színskálával – mindez pedig értelemszerűen megnehezíti a mű előadását. Csaba Péter vezényletével a MÁV Szimfonikusok telt hangzással, ünnepélyes méltósággal szólaltatták meg a promenád-témát, és rugalmas alkalmazkodóképességgel fordultak az egymást követő különféle zsánerképek felé. Olykor felfigyelhetett a hallgató egy-egy halványabb részletre, például az Ódon várkastély kissé fakó színeire és sápadtabb kivitelezésére vagy A Tuileriák parkját ábrázoló tétel ritmikájának talán nem eléggé rajzos-pontos mozgására, ám annál több tételben örülhetett a zenei megjelenítő képesség érzékeny működésének: elismeréssel adózhatott a Bydlo-tétel súlyának, a Csibék tánca könnyedségének, a Katakombákat felidéző tétel sötét rézfúvós színeinek, a Holtakkal a holtak nyelvén ereszkedő vonós tremolójába sűrített miszticizmusnak – no meg persze A kijevi nagy kapu monumentalitásának. Csaba Péter és a MÁV Szimfonikusok színesen, gazdagon és mindent összevetve meggyőzően adta elő az Egy kiállítás képeit.

(Csengery Kristóf)

Kodály Filharmonikusok – Debrecen 2012. október 9.

Az idei Korunk Zenéje fesztiválon egymást követték a szellemesen kitalált műsorú, koherens szerkesztői elképzelést tükröző hangversenyek. A nyitóesten a kiválóan játszó MR Szimfonikusok két irodalmi ihletésű mű (Eötvös Péter, Vajda Gergely) keretében foglalva három versenyműszerűen formált, kétbrácsás kompozíciót adtak elő (Horváth Balázs, Hollós Máté, Dargay Marcell) – mindhárom a Rivka Golani–Bársony Péter előadó páros megrendelése nyomán keletkezett, a békevágy kifejezésének szolgálatában. A szombathelyi Savaria Szimfonikus Zenekar estje (melyről a Zenekar e számának hasábjain foglalkoztam össze benyomásaimat) a magyar kortárs zene közelmúltját (Szöllősy, Bozay, Ligeti) és jelenét (Bella, Horváth Márton Levente) konfrontálta egymással, megmutatva, hogy mind négy-öt évtizede, mind ma a kompozíciós gondolkodásmódok sokfélesége határozta, illetve határozza meg a zeneszerzést. A debreceni Kodály Filharmonikusok hangversenye (Olasz Intézet, október 9.), amelyről az alábbi bekezdések szólnak, a nyitóesthez hasonlóan „kettős rimet” alkalmazott: egyfelől a koncert során elhangzott négy mű közül kettő, a nyitó- és a záró szám egy-egy színpadi alkotásból nyerte szvitformájú koncerttermi alakját, másfelől a négy darab közül három kapcsolódott valamiképpen a 2011-es Liszt-bicentenáriumhoz.

Az invenciózusan kialakított program persze csupán feltétele egy élvezetes hangverseny létrejöttének. A Kodály Filharmonikusok fellépése azonban mindjárt az első számban fölényesen győzött meg arról, hogy ez a koncert több mint pusztán lehetőség. Kollár Imre kissé talán hűvös, ám figyelemreméltón pontos és magabiztos karmesteri irányításával úgy szólalt meg ősbemutatóként Sári József A kalaposmester című szvitje – melyet a zeneszerző a 2008-ban, Regensburgban azonos címmel bemutatott opera zenekari közjátékából alakított ki –, mintha a Hajdú-bihari megyeszékhely zenekarának mindennapi kenyere volna az a tizenkét egyenrangú hangot használó zenei nyelv és az a rendkívül fegyelmezett összjátékot igénylő, szólisztikus részletekkel bőven tarkított ensemble-írásmód, amely e műben Sári sajátja. A szinte punktuális kezdés után igen sűrűvé váló textúra megelevenítését figyelve elismeréssel nyugtázhattuk a teljes együttes beszédszerű összjátékát, a trombita, az első hegedű vagy épp a fuvola kitűnő szólóit, és persze az ütők markáns központosását.

Dubrovay László, aki fiatalon maga is virtuózan zongorázott, komponistaként sem lett hűtlen kedves hangszeréhez: a partitúra tanúsága szerint 2010. március 1-jén immár 3. zongoraversenye után húzta meg a kötősvonalat. Legfontosabb zeneszerzői között tartja számon Liszt Ferencet, így nem csoda, ha a bicentenáriumba készülve a több tételt egyetlen összefüggő zenei folyamatba foglaló liszti formakoncepció előtt hódolva fogalmazta meg a maga legújabb versenyművét. A kompozíció négy részből áll, de a négy egymást követő tétel egyetlen megszakítatlan ívet alkot. A liszti hang mellett Bartók és Ravel (sőt olykor Prokofjev) intonációját is felidéző mű színes és színporkázó hangszerezése a Sári-szvitben tapasztalt pontosság és fegyelem után a rugalmas és árnyalatgazdag muzsikálás követelményével fordult a zenekar felé, amely könnyedén és elegánsan állta a nehéz játszánivaló próbáját. Nemkülönben a szolista, Fülei Balázs, aki nemcsak virtuózan és makulátlan kidolgozással, de egyszersmind érzékenyen és kifinomultan is adta elő a magánszólamot.

Rejtjelesen szintén Lisztet idézi, de gyökereken más világgal szembeállít Sály Bárok 2011-ben megkezdett, ám már idén befejezett kompozíciója, az Elrejtett emlék, amellyel ismerkedve a koncertlátogató a minden kompromisszumtól tartózkodó, kortársi hangzás és harmóniavilág hallatán értelemserűen nem annyira Lisztre asszociál (sőt az igazat megvallva: rá egyáltalán nem), mint inkább arra a nagyon is világosnak tetsző formafolyamatra, amely a fúvósok halk „lehelehangjaival” a szó szoros értelmében a semmiből indítja, majd fokról-fokra építi fel a lassan kibontakozó, sok álló hatású sávot, foltot tartalmazó formát. Szép, nyugodt, modern darab az Elrejtett emlék, melynek szerzője, úgy tetszik, a zenekarkezelésben sokat tanult Ligeti György felhőszerű hangzásképeitől – de persze ezek a hangfelhők mégiscsak mások, mint a Ligetiéi. Markáns keretet ad a Debreceniek által odaadással és poétikusan tolmácsolt darabnak, hogy a befejezés visszaidézi a kezdet leheletszerű „születészenéjét”.

A záró darabbal visszatértünk a színpadi alkotásból komponált zenekari szvit műfajához: Fekete Gyula 2011-ben bemutatott operája, az Excelsior! Liszt Ferenc életének egy meghatározó fordulatát, annak külső és belső konfliktusait járja körül – ebből készült idén nyáron a most hallott szvit, amely érzelmes dallamosságával és színes hangszerezésével, a szerző színpadi műveire jellemző szívrávnyszín eklektikával egy-

felől vonzó hallgatnivalót kínál a kortárs zene „mérsékelt” vonulatát kedvelőknek, másfelől hálás és hatásos játszánivalóval látja el mindenkori zenekarát. Aligha csodálható, hogy úgy tetszett, a koncert műsorszámái közül Kollár Imre és a Kodály Filharmonikusok tagjai ebben a műben merültek el a legnagyobb örömmel.

(Csengery Kristóf)

Zuglói Filharmonia 2012. október 14.

Szellemes névadással Stephanus-bérletként hirdette meg a zeneirodalom remekműveit műsorra tűző koncertsorozatát a Zuglói Filharmonia. Új név, a régi szándékok, szempontok megőrzésével. És a színvonalával is, természetesen. Miként a műsorvezetőtől megtudtuk, 59. évadát kezdi az Istvánosok zenebirodalma, ahol a Záborszky-famíliának köszönhetően generációról-generációra öröklődik-hagyományozódik a zene és a muzsikálás szeretete. Ahol a legínségesebb időkben sem kell tartani utánpótlás-gondtól.

Hagyománya van annak is, hogy fiatal szólistákat hívnak – akiknek felbecsülhetetlen értékű a zenekarral való szereplés, mint a pódium-rutin szerzésének sajátos módja. Ezúttal a komoly nemzetközi sikerekkel rendelkező zeneakadémiai művészképzős Gyöngyösi Ivett kapott lehetőséget Chopin e-moll zongoraversenyének megszólaltatására (Zelinka Tamás konferálásában: 19 éves szerző műve, 19 éves zongorista szólójával). Lelesítő volt hallgatni a briliáns játékot, újabb ékes bizonyítékát annak, hogy nemcsak az élsportolók gárdája kerül ki az egyre fiatalabbak köréből, hanem a hangszeresek technikai felkészültsége is „korhátár nélküli”. Ezzel egyidőben viszont elismerésünket kell kifejeznünk a Szent István Király Szimfonikus Zenekarnak, amely fegyelemre méltó teljesítménnyel biztosította, hogy a szolista mindenkor biztonságban érezhesse magát. Mert Gyöngyösi Ivett nyugodt lehetett: mindig „együtt lesz” a kísérettel. Ménesi Gergely a tőle megszokott precíz irányítással gondoskodott erről, olymódon, hogy az alkalmazkodás nem vonta el a figyelmet a muzsikálásról, a hangulatok-karakterek megjelenítéséről.

Gesztus-értékű, hogy a nyitókoncerten Kodály remeke, a Psalmus Hungaricus is felcsendült. A Szent István Király Oratóriumkórus és a Liszt Ferenc Általános Iskola Gyermekkara, valamint szólistaként Kovács István csatlakozott a zenekarhoz. Lendületes interpretációban csendült fel a Magyar Zsoltár, ehhez kétségkívül hozzájárulhatott a lelkesedés is: nem mindennapi lehetőség részt venni e remekmű megszólaltatásában. Ugyanakkor ez a spontán öröm részben mentheti is az előadás hiányosságát: hiányzott a súlya, a monumentalitás érzékeltetése. A történeti távlat korántsem a mondanivaló időről-időre megújuló aktualitását sejtette, hanem afféle keretes történeté egyszerűsödött. Ennek megfelelően az átéltség, a személyes részvétel hiányzott – helyett (érzelmileg nem érintett) kívülről kétségkívül színes beszámolóját hallottuk. A feszültség-réteg hiányáért szerencsére a szín-effektusok gazdag kidolgozottsága kárpótolta a hallgatót. Ménesi remekül irányította a nagylétszámú énekegyüttest, változatosabb mozdulat-készlettel, mint amilyennel a hangszereseket tartja össze (ilyenkor eltűnnek a tükörmozdulatok, a balkéz intenzitást sugall, s formál).

A monumentalitást kedvelő Zuglói Filharmonia nem elégedett meg egy ilyen komplexnek tűnő műsorral, hanem az egykor rövid ideig Kodálynál is tanuló koreai zeneszerző, Ahn Eak Tai egy művét is megszólaltatta. Lelkesen, fáradtságot nem ismerően – ennek megfelelően a közönség szívesen fogadta a ritkaságot (Koreai fantázia).

(Fittler Katalin)

Kodály Filharmonikusok – Debrecen 2012. október 28.

Szimfonikus felfedezések – tavalyról ismerős a Szimfonikus körkép utóadaként kitalált sorozatcím, amely több-kevesebb hazai zenekar egy-egy koncertjét foglalja össze, melyek műsorán legalább egy (20-21. századi) magyar mű is szerepel. Most folytatódik a cím: kitekintések. A debreceni közreműködők estjének egyéni címe: Klasszikus magyarok. Körültekintést sejtet mindez: hadd találjon mindenki valamit, ami neki érdekesnek, testreszabottnak (stb.) tűnik. Hasonló stílusú a négy koncerthez tartozó ismertetőfüzet stílusa is, melyből megtudjuk, hogy a Kodály Filharmonia koordinálja Debrecen zenei együtteseit, s hogy mindegyik munkát 2011 májusa óta Somogyi-Tóth Dániel irányítja, akinek a vezetésével kidolgozták a zenekar új arculatát. A menedzser-típusú irányítás nem ritka jelenség újabban, azonban a közönségszervezés hatékonyságát illetően semmi változás nem történt. Sőt. Talán csak a legelső MüPa-beli vendégszereplésekor volt ilyen gyér a zenekar koncertjének a látogatottsága.

Nem vitás, kongó teremnek nehéz lelkesen játszani. Pontosabban, megértem, ha az előadókat elkedvetleníti ez. Mindenesetre, aki

eljött, produkciót várt, e sorozat keretében olyan felkészültséget, amely a megmérette-
téseknek kijár.

Vártam az új arculatnak bármiféle jelét, azonban közönséges hétköznapi koncert-
produkciót kaptunk, ami azért szomorú, mert maga a műsor többre lett volna érde-
mes. Ősbemutatóval kezdődött a program, Fekete Gyula Cupido Symphony-jával. Fe-
kete Gyulától a múlt hónapban egy másik
művet játszott a zenekar (a Korunk Zenéje
sorozat hasonlóképp kis közönség előtt le-
zajló koncertjén – igaz, az Olasz Intézetben
kevésbé bántó az érdeklődés mérsékeltabb
volta...), ami azért örvedetes, mert úgy
tűnik, kapcsolat (jó esetben: tartós kapcsola-
lat) van készülöben szerző és előadógárda
között. Ilyenkor a hangszeresek stiláris jár-
tasságra tesznek szert valamely kortárs
művészetében, ami értőbb interpretációhoz
vezet, s ezzel együtt ahhoz, hogy miután
megismerték, többé-kevésbé megszerették,
képesek lesznek megszerettetni is a hallga-
tósággal a műsorra tűzött kortárs kompozí-
ciót. Méltó lett volna a nagyobb közönség-
érdeklődésre az est szólójára is: a fiatal hor-
vát zongoraművész, Goran Filipec, aki fran-
ciaországi nemzetközi zongoraversenyen
Liszt-játékáért kapott különdíjat. Szólójával
az A-dúr zongoraversenyt hallhattuk.

Szünet után az egykor méltán nagy hírű Ko-
dály Kórus utóda társult a zenekarhoz,
Franck 150. zsoltárának és Kodály Budavári
Te Deumának a megszólaltatásakor. Remél-
hetőleg az „új arculat”-nak nem lesz állandó
vonása a szövegmondás igénytelensége.
Egy férfikari szakasz jóvoltából lehetett biz-
tos a hallgató abban, hogy franciául éne-
kelnek. A Te Deum esetében a mű-ismeret
sokat segített a közönségnek. A szólísták
korrektül igyekeztek helytállni (Rendes Ág-
nes, Bódi Marianna, Balczó Péter, Rác Ist-
ván).

Somogyi-Tóth Dánielnek sokirányú teendői
mellett a vezénylés csupán részfeladatnak
tűnhetett, s a tényleges karmesteri (kom-
plex) tevékenységet most leegyszerűsítette.
Aligha lelkesít jobbra-többre érdemes gár-
dát, ha nem kap megoldandó feladatokat.
Például, hogy formáljon. Például, hogy il-
leszkedjen bele a születő össze-hangzásba.
Afféle szolgáltató muzsikuskok együttesének
hatott a zenekar, amelyből néha fel-feltört a
többet-szebbet akarás, öntevékeny-igénye-
sen megvalósított részfeladatokkal. A kar-
mester feladata nemcsak az együtt-tartás,
hanem a tervezés, a kivitelezés irányítása és
a visszajelzés, amikor valami váratlan-
meglepo szépség született az igényesség je-
gyében.

Szépek az új tervek, a változtatási szándé-
kok – de nem hátrányos, ha mindez az
előzmények ismeretében történik. Mert vol-
tak a debreceni zene(kar)i életnek emléke-
zetes-szép pillanatai, s bizonyára volt sok-
sok kihagyott lehetőség is, amikor elképze-
lések-szándékok és a megvalósítás módjai,
eszközei nem illettek össze. Ami az elmúlt
évtized során többször hiányérzetet keltett
bennem, az a játékörmnek a hiánya. Ha
valamiben módosításra van szükség, az a
játékosok önértékelésének a fejlesztése, si-
kerélményhez juttatásuk, hogy a minden-
napi gondok-problémák sűrűjében is képe-
sek legyenek belefeledkezni a zenébe – ad-
dig, amíg próbálnak, s addig, amíg munká-
juk eredményét egy-egy produkció keretében
megmutatják. Önmaguknak és mások-
nak. S akkor talán már az sem lesz annyira
lehangoló, hogy kevesen ülnek a nézőtéren.

(Fittler Katalin)

Budapesti Filharmóniai Társaság 2012. október 29.

Mindenszentek és Halottak napja környé-
kén hagyományosan többször csendülnek
fel a zeneirodalom méltán nagyra értékelt
Requiemjei. Az idei évadban Verdi remeke
hangzott el többször is fővárosunk kü-
lönböző hangversenytermeiben, más-más
előadók tolmácsolásában. A Magyar Álla-
mi Operaházban kétszer került műsorra,
két egymást követő napon (először Rost
Andrea, majd Sümegi Eszter énekelte a
szoprán-szólót). A bérleti hangverseny lá-
togatói csak szereposztást tartalmazó szó-
rólapot kaptak, az operaházi rendezésű
programot a „különleges események” közé
sorolták (annak programajánlójából meg-
tudhattuk, hogy e gyászmise „illőn meg-
szólaltatva szétfészítheti a templomi kere-
teket”).

Amikor egy-egy remekmű „komolyzenei
örökzölddé” minősül, s önmagában is
gyakran vonz teltháznai közönséget, el-
gondolkodhatunk azon, hogy mennyit vál-
toznak a zenehallgatási szokások. Voltak
századok, amikor a publikum „mindig
mást” akart hallani, akár opera-méretek-
ben is. Napjainkban szinte mindenkinek
van olyan kedvenc zeneműve, amelynek az
újrahallgatásával nem győz betelni. A Verdi
Requiem is széles közönség-réteget vonz,
megtelt tehát az Operaház, s nem is akár-
hogyan! Olyan érdeklődőkkel, akik léleg-
zetvisszafojtva képesek zenét hallgatni, ön-
feledt odaadással. Ilyen közönséget kíván-
nék valamennyi hazai koncert-rendezvény-
re! Igaz, megérdemelte a figyelmet a pro-
dukció.

Kovács Jánosnak jár a hála és a köszönet
ezért az interpretációért. Az ő elképzelésé-
nek megvalósítására törekedett valamennyi
közreműködő (a zenekarhoz a Magyar Álla-
mi Operaház Énekkara társult, továbbá szó-
listaként Rost Andrea, Gál Erika, Gaston
Rivero és Pallerdi András). A szándék egy-
értelmű, a törekvés eredménye teszi nyil-
vánvalóvá.

Kovács János gyakran tudja arra sarkallni
muzsikusait, hogy teljes jelenléttel vegye-
nek részt valamely mű megszólaltatásában.
Verdi Requiemje esetében aligha ütközött
ezzel komoly ellenállásba, legfeljebb csak a
lankadatlan igényesség ébrentartása kívánt
komoly energiát.

Látomásos Dies irae nyűgözte le a közönsé-
get – ilyen hatást csak akkor tud elérni
előadó, ha maga is engedi önmagára hatni a
zenét, tehát nem szigorúan csupán a szóla-
mára/játszanivalójára koncentrál, hanem
tudatosan próbál belehelyezkedni a születő
hangzás-egészebe. Kovács Jánosnak – mint
szinte mindig – most is volt mozdulata,
gesztusa, tekintete minden általa fontosnak-
lényegesnek tartott részlet karakterizálásá-
ra, indítására. Az aztán már a zenei anyagtól
függött, hogy mikor törődött elsősorban a
dallammal, mikor pedig azzal a kidolgozott
hang-háttérrel, amely előtt képes lesz rend-
kívüli hatást kelteni a melódia.

A Dies irae – monumentális volt! Dinamiká-
ja pedig egyszerűen lehengerlő!

Ugyanakkor – s ezt is javára kell írunk –
nem hiányzott (nagyon!) a kézbeadott vagy
kivetített magyar szöveg. Mert olyannyira
beszédesek voltak az intonációs fordulatok,
a gesztusok, hogy talán teljesen felesleges
lett volna a szöveggel-zörgés lehetőségét
megadni – sokaknak. Még az sem volt na-
gyon zavaró, hogy időnként elnyomta a ze-
nekar a kórust...

A gesztusok meglevenedtek, zsigerileg ha-
tott az áradó-szép dallamok sokasága. Vé-
gignézve a zenekari tagságon, bizony erő-
teljes „fiatalítás”-ról van szó, ami járhat a
magasabb szintű technikai tudással, ugyan-
akkor, ily módon veszendőbe mehet egy
pótolhatatlan, visszahozhatatlan tapasztalat-
mennyiség, ami elsősorban zenei szempont-
okra (közelebről, az együttmuzsikálásra,
konkrétan a kísérésre) vonatkozik. Egyetlen
nagyon bántó dologra kellett felfigyelnem: a
csellósólam passzivitására. A bőgők kopu-
lázásával még csak-csak betöltötték régi
(kísérő) funkciójukat, de anélkül... És nyil-
vánvalóan a zenekari tagság fiatalításában
keresendő annak magyarázata, hogy miért
nem kiegyenlítősen érzékenyek a szólamok.
Nem ritka, hogy hangszeresek belefeledkez-

nek a szólamukba, hanyagolva a zenei környezetet. Remélhetőleg maradtak szép számmal olyan muzsikuskok a régi gárdából, akik az ideális zenélési magatartást példájukkal át tudják adni az új játékosoknak, hogy minél gyorsabban felzárkózhassanak. Áradt a muzsika, mennyet-poklot megjáráhattunk – szövegfordítás nélkül is. Ugyanakkor, nem titkolhatjuk, hogy néha elnyomta a zenekari hangzás nemcsak a szólóhangokat, hanem az énekkari szólamokat is. Ha még ezt sem érezzük hibának, az csak azzal menthető, hogy valóban gyakran hallható (könnyen hozzáférhető) kompozícióról van szó. Tobzódtunk a szépségekben – csak épp a szólisták a cappella társasének-jellegű megnyilatkozásait követtem tenyerbe szorított hüvelykujjal, azon drukkolva, hogy ne legyen „gáz”, amikor ismét belép a zenekar.

Úgy látszik, Verdinek igen biztos felkészült énekesei voltak, hiszen napjainkban legtöbbször nem sikerül maradéktalanul megoldani az intonációs szempontból igen kényes helyeket. Ezen az estén énekelte először a szoprán szólót Rost Andrea, aki gazdag operaénekesi tapasztalatait kamatoztathatta megannyi érzékeny-szép fordulat megszólaltatásakor. Színben jól harmonizált hangjával Gál Erika éneke. Hangjának világos fényével hívta fel magára a figyelmet a vendég-tenor, Pallerdi András basszusa pedig egyelőre kicsit rusztikusnak hatott ebben a társaságban.

A színek, a vonalak lehetnek néha egyediek, sajátosak, az összehatásban azonban meghozta eredményét Kovács János koncepciózus irányítása. Megérdemelten előzte meg a kitörő tetszésnyilvánítást áhítatos csend. És a közönség fegyelmezett figyelme önmagában is sokatmondó visszajelzés. Szép este volt; az ilyen élményekből tevődik össze az a meggyőződés, hogy az élőzene – pótolhatatlan. *(Fittler Katalin)*

Budafoki Dohnányi Zenekar

2012. október 30.

Úgy tűnik, a dialektika jegyében neveli együttesének közönségét Hollerung Gábor. Mindig érdekes-ötletes műsorösszeállításaival megfigyelési szempontként adja, hogy a hallgató észrevegye a különbözőkben az azonosság-mozzanatokat, s ezáltal persze érzékenyen reagáljon a hasonlóknak lévő árnyalatnyi eltérésekre is. A ZENE PLUSZ... film sorozat keretében ezúttal Händel muzsikáját és klasszikus filmzenéket sorolt egymás után.

Händelt mindig szívesen hallgatunk a Dohnányi Zenekarral, ha Hollerung Gábor

vezényel – habitusához közel áll a barokk óriás zenei világszemlélete. Hollerung is vizuális alkat, s nem idegen tőle a jó értelemben vett hatásosságra-törekvés. Kihozza tehát a partitúrából azokat a színeket és feszültségeket egyaránt, amelyek hatnak a mindenkori közönségre. Az Izrael Egyiptomban első részével viszont egyértelműen „túlbecsülte” a publikumot. Mindennemű tartalmi segítség nélkül protokollárissá vált a zenehallgatásunk; általában kevesen büszkélkedhetnek azzal, hogy felkészülten jönnek koncertre (hiszen gyakran van műsor-közlői vagy feliratos segítség), azok száma pedig kétségkívül elenyésző, akik fejből fújják a csapásokat... Arra sem lehet/szabad számítani, hogy az angol szöveget – bármilyen értő kiejtéssel csendüljön is fel – le tudja fordítani (hogy „képben legyen”) a hallgató. Egyébként az elkényeztetett közönség roszszallhatta, hogy csupán a koncert után, kifele menet kapta kézhez a zenekar magazinjának a Hangolónak a legújabb számát, annál is inkább, mivel elemi információkat is nélkülöznie kellett (a két szólista közül csupán egyikük neve szerepel ebben is!). Hallgattuk Händel zenéjét, mondhatni, kényelmesen – nem zavartatva magunkat az ábrázolt szörnyűségektől (csakúgy, mint ahogyan kevés empátiával nézzük a borzalmakban bővelkedő filmeket). Elveszett tehát valami, amelynek a lehetőségét zeneileg pedig kidolgozta a karmester, együtteseivel (a Budapesti Akadémiai Kórustársaságon kívül a Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar működött közre). Az előadás különlegessége volt, hogy az orgonánál a régizenélés egyik legelismertebb alakja, Vashegyi György foglalt helyet.

Händel zenéje kétségkívül láttató (a konkrét szöveges program ismerete nélkül is), tetszés szerint ki-ki szabadon engedhette fantáziáját. A második részben fordult a kocka, itt igazából arra kellett (illet) felfigyelnünk, hogy a figyelmet lekötő látvány hatását felerősítő kísérőzene: zene. Hollerung mindig kedvesen kihangsúlyozza, hogy amíg a közönség szórakozik, a zenekar „meghal”. Mindenesetre, megvan a zenei haszna annak, hogy rendszeresen játszanak filmzenét; a megszólaltatnivalónak konkrét elvárásai vannak, tehát bizonyos technikai perfekció: alapkövetelmény. Mindaz, amit alkalmazott zenei közegben itt remekül megoldanak, kamatozik, amikor önálló kompozíciókat szólaltatnak meg. Ennyiben a zenekari muzsikusképzés szempontjából is gyümölcsöző a filmzene-játás. És nem elhanyagolható, hogy rendre ráirányítja a hallgatóság figyelmét egy olyan

komponensre, amelyet másként hajlamosak lennének figyelmen kívül hagyni - rámutat az alkalmazott zene műfaji sajátosságai között arra, hogy szerzőjének olyan sajátos érzékkel-tudással kell rendelkeznie, amely valójában a hatásban vizsgázik.

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok

2012. október 31.

Mozart utolsó zongoraversenyét (B-dúr, K.595) és Schubert utolsó miséjét (Esz-dúr, D.950) kínálta a program, Christian Zacharias szólójával és vezényletével. Az érdeklődést felkeltendő, „a világ egyik legünnepelebb zongoristája”-ként harangozták be a vendégművészt, aki „egyben karmesterként, fesztivál igazgatóként, zenei gondolkodóként, íróként és média szereplőként is megalapozta hírnevét”.

Napjainkban, amikor a könnyed megszereshető információáradat ellenére (vagy talán épp a bőség zavarából adódóan?) ki-ki kénytelen tudomásul venni, hogy széleskörűen tájékozottnak lenni lehetetlenség, látatlanban akár el is hihető a meleg ajánlás, amely kétségkívül jó szándékkal készült, kedvcsinálónak, netán közönségcsalogatónak. Igenám, de könnyen a visszajára fordulhat, ha a jóhiszemű érdeklődő úgy érzi: csalódott. Ezen a hangversenyen is ez történt.

A Nemzeti Filharmonikusok közönségétől – mint bármely publikumtól – aligha várható el, hogy elvonatkoztasson korábbi zenei élményeitől, tapasztalataitól. Mivel a zenekar gyakran lépett fel zeneigazgatója, vezető karmestere irányításával, rendszeres hallgatósága „hozzászokott” egyfajta feszültséghez, amely áthatja a programok egészét. Először ennek a hiányával szembesültünk – ez bármiféle hasonlítgatás nélkül is feltűnt volna. Aztán pedig szomorúan kellett nyugtáznunk: olyan Mozart-interpretációt hallunk, amely megannyi részletszépsége ellenére sem tud maradandó hatást gyakorolni. Manapság szinte bevett gyakorlatnak számít, hogy a szólista hangszerétől irányítja az együttest. Ezúttal irányításról nemigen lehetett beszélni – a vendég és az együttes között nem alakult ki gyümölcsöző (kölcsonös) kapcsolat. A vendégkarmesternek „zsákbamacska”-partnerekkel kell számolnia, ami esetenként növelheti avagy épp ellenkezőleg, csökkentheti felelősségérzetét. Zacharias vélhetőleg túl jó együttest kapott ezúttal; nemigen voltak olyan kérései, amelyek művészileg igényes feladatot (kihívást, többletet) jelentettek volna a Nemzeti Filharmonikusoknak. Békés egy-

másmellettiségben történt a muzsikálás, de különösebb perspektívák nélkül.

Mozartot sokféleképp lehet játszani, s a Mozart-versenyművek áttekinthetetlenül gazdag diszkográfiájának köszönhetően kellően „edzettek”, ha úgy tetszik: toleránssal a Mozart-rajongók; egyazon mű hosszú évtizedek változó ízlésének, stiláris elképzelésének tükrében megannyi felfogásban ismerhető. Vannak köztük szélsőségesen egyediek, mások magukon viselik koruk jellegzetes ismérveit. A hallás, az értő zenehallgatás kifinomultsága sokat köszönhet a régizenei jeles képviselőinek, ugyanakkor – talán épp ezért – képesek vagyunk felfedezni „visszamenőleg” azokat az értékeket is, amelyek annakidején nem keltettek különösebb feltűnést. Hozzászoktunk a legkülönfélébb „másságokhoz”, de a lelkesedéshez, az elismeréshez elengedhetetlen a személyiség kisugárzása (amely kisugárzás – képletesen szólva – egyaránt lehet tömpítot hatású és már-már vakítóan éles). Ezzel maradt adósunk Zacharias, a komplex élménnyel, a maga-képére formált interpretációval. Érdemes megemlíteni, hogy a művész első jelentős Mozart-élményét Anda Gézától származtatja, aki rendkívül meggyőző Mozart-képet formál, utánozhatatlan letisztultsággal. Zacharias csak az eszköztelenségre való törekvésben tekinthető követőjének. Talán ezért is nem tudott intenzív együttműködést kérni alkalmi partnereitől.

A Schubert-mise főhőse a Nemzeti Énekkar volt, s szép epizódokról gondoskodtak a szólisták is. Megrendítő zenei élmény azonban nem született. Mégis, mivel Mindenszentek előestéjén aktuálisnak tűnt e mű megszólaltatása, az érzelmi ráhangolódásnak köszönhetően úgy érezhettük: gazdagabbak lettünk általa. (Fittler Katalin)

Duna Szimfonikus Zenekar

2012. november 16.

Mióta az „azeri baltás gyilkos” néven elhíresült Ramil Szafarovot Magyarország kiadta Azerbajdzsánnak, ahol a korábban hazánkban (örmény katonatárs megöléséért) életfogytiglani börtönbüntetésre ítélt katonatisztet már a repülőtéren – İlham Aliyev államfő elnöki kegyelmével – szabadon bocsátották, később pedig lakással ajándékozták meg és ünneplésben részesítették, a magyar átlagember felkapja a fejét, ha Azerbajdzsán nevét hallja. Keveset tudunk az azeriekről, s az a kevés az utóbbi hónapokban e népet nem a legkedvezőbb színben tüntette fel. A természetes igény persze az, hogy egy nemzetet sine ira et studio – harag

és részrehajlás nélkül – minden oldaláról megismerjünk: lehetőleg a jó, jobb és legjobb oldalairól is. A náciizmus tapasztalata nem feledtette el a világgal Bachot és Goethét, a negyvenéves szovjeturalom nem utállotta meg az elnyomott Közép-Európa népeivel Csajkovszkijt és Tolsztojt. Ezért aztán a magyar hangverseny-látogatók elfogulatlanabban számára kitűnő alkalomnak ígérkezett az a novemberi este, melynek előzetesen meghirdetett műsora a Duna Szimfonikus Zenekar fellépését hirdette, az Azerbajdzsáni Nemzeti Opera szólistái, Azer Zeynalov (tenor), Gülnaz Iszmayilova (szoprán), valamint a szintén azeri illetőségű Jalcsin Adigözalov közreműködésével, Kelet zenéje címmel, a mi közönségünk füleink ismeretlenül hangzó nevű Amirov és Niyazi műveiben. Azt már tudjuk, milyen az azeri, ha örömezt gyűlöl – most végre azt is megtudhatjuk, milyen, ha vezényel vagy operát énekel.

Fikret Mashadi Jamil oglu Amirov (1922–1984) a kommunista korszak prominens azeri komponistája volt, zenéjére a lexikonok szerint erőteljesen hatott a folklór. Termékeny szerzőként számos szimfonikus és zongoraművet, versenyművet és néhány balettet komponált. Operája, a Szevil 1953-ban keletkezett. Idősebb honfi- és pályatársa, Niyazi Zulfıgar oglu Tagizade Hajibeyov éppen egy évtizeddel korábban született: az azeriek idén ünnepelték centenáriumát. Patinás zenészcsaládban látta meg a napvilágot: már édesapja, Zulfıgar Hajibeyov is megbecsült komponista volt. Amirovval elmentében az ifjabb Hajibeyov, azaz Niyazi nem csupán szerezte a zenét (e minőségében fő jellemzőjének a nála is megnyilvánuló népzenei hatásokon túl a keleti és nyugati hagyomány ötvözését tartják a források), hanem vezényelte is. Ha hihetünk az internetes információknak, annak idején karmesterként Budapesten is fellépett. Készült róla egy sokatmondó, szocialista realista stílusú festmény, amely dirigálás közben ábrázolja, frakkjának hajtókáján mindkét oldalt dúsan termő szovjet kitüntetésekkel. Amirovval egy esztendőben, 1984-ben hunyt el.

Ennyi előzetes információval szerelhette föl magát a kritikus, mielőtt november 16-án este a Duna Palotába indult. A helyszínen aztán az azeri nagykövet beszédéből kiderült, hogy idén novemberben már ötödik alkalommal adott azeri művekből szerkesztett estet a Duna Szimfonikus Zenekar, s azt is megtudhattuk, hogy a mostani koncertet kifejezetten a két jubileum, Amirov születésének 90. évfordulója és Niyazi születésének centenáriuma tiszteletére rendezték.

Milyenek a darabok? Egy eurázsiai ország zeneszerzőinek alkotásairól van szó, olyan művekről, amelyeket a 20. század közepe táján írtak, részben feltehetően hazájuk nyugati típusú zenekultúrájának megalapozásaképpen. A hallott kompozíciók (Amirov: Azerbajdzsáni capriccio; két ária és egy duett a Szevil című operából; Neszimi balettszvit; Niyazi: Arzu – románc és Raszt – szimfonikus mogum) minden skrupulus nélkül beszélnek az előző századfordulótól örökölt posztromantikus zenei nyelvet, a nagy befogadó nemzet, az orosz terméséből leginkább Borodin és főként az egzotikum iránt fogékony Rimszkij-Korszakov hatását sejtve. A két szerző, Amirov és Niyazi saját hazájának keleties (a mi fülünk számára törökösnek tűnő) dallamvilágát próbálja összeházasítani a nyugati műfajokkal és formákkal. Ebből a törekvésből olyan kompozíciók születnek, amelyekben maguk az azeri zeneszerzők is némiképp távolságtartón, „keleties különlegességként” csodálják meg saját nemzeti idiómájukat. Az egzotikus orientalizmus főként egy jellegzetes bővített szekundlépéses skála használatában nyilvánul meg, és sokszor teremt amolyan idegenforgalmi „ezeregyéjszaka”-hangulatot. Feltűnő még a sok forte és fortissimo iránti előszeretet, a vastag, sőt vaskos hangszerelés sok rézfúvóval, a nyereség és differenciálatlanság. Újra és újra figyelmet kelt a tánckarakterek iránti vonzalom, illetve az operarészletekben és olykor másutt is a szórakoztatózenei, operettes vagy esztrád-intonációkba való gyakori átcsúszás, no meg a bombasztikus megszólalásra, a hatásvadász pátoszra való hajlam.

Az est karmestere, Jalcsin Adigözalov pontos és ökonomikus mozdulatokkal, gördülékenyen, könnyedén, energikusan és részletgazdagon irányította a Duna Szimfonikus Zenekar együttesét, elegánsan dolgozva és érzékletesen közvetítve hazája zeneszerzőinek színeit, hangulat- és karaktervilágát. Mindkét énekest nagy vivőerejű, intenzív hanganyag jellemzi, érdekes módon mindkettejük esetében sok sötét színárnyalattal, amitől Azer Zeynalov tenorja némiképp baritonális színezetet nyer, Gülnaz Iszmayilova pedig, noha szoprán, olykor egy mezzo testesebb orgánumán szólal meg. Szenvedéllyel, tisztán, de kevésbé árnyaltan, sok pátosszal és bevált sablonok felé gravitáló kifejezőeszközökkel adták elő számaikat. Az est legnagyobb elégedettségére okot adó közreműködője a Duna Szimfonikus Zenekar volt: a muzsikuskárda a számára teljesen idegen, soha nem hallott műveket nemcsak tisztességesen lejátszotta,

de kellő indulattal és lendülettel, a kompozíciókhoz illő színekkel, tagolással és hangsúlyokkal életre is keltette.

(Csengery Kristóf)

Zuglói Szent István Zeneház

2012. november 15.

Aki felelősséggel gondolkodik a kultúra sorsáról, Magyarországon, a rendszerváltás óta eltelt két évtizedben aggodalommal figyelhetette az értékes művészet korábban soha nem tapasztalt tévesztését. Rohamosan romlanak a klasszikus zene, a kvalitásos irodalom, a pusztá szórakoztatásnál többet nyújtó filmek, a musicalnél igényesebb színház működési feltételei. Lehet mindezt egyetlen kézlegyintéssel nyugtázni, mondván, a plurális demokrácia és a piacgazdaság kialakulásával a magas művészet „igazi” helyére kerül: kevesek kiváltsága lesz. A dolgokat sorsukra hagyó közöny azonban nem számol a folyamatok dinamikájával. A tendenciák ugyanis általában fokozódnak: ha az elmúlt évtizedekben csökkent a koncertre és operába járók, komolyzenei hanglemezt vásárlók száma, megeshet, hogy újabb húsz év múlva a zenekarok már félig üres széksorok előtt játszanak majd. Magyarországon a gyermekek és kamaszok zenére nevelését negyvenötven éve még az általános iskola és a gimnázium vállalta. Napjainkban a fiatal közönséget már meg kell hódítani. Mára az ének és zene oly mértékben kiszorult a közoktatásból, hogy Venezuelát, a nagyszerű Gustavo Dudamel és az ezernyi ifjúsági zenekar hazáját inkább nevezhetjük Kodály országának, mint a miénket.

Ezen az áldatlan állapoton igyekszik változtatni példamutató módon, a maga közvetlen környezetében és eszközeivel a Záborszky Kálmán művészeti vezetésével működő Zuglói Filharmonia. Ifjúsági hangversenysorozatot rendeznek: idén ősszel nem az első effajta programjuk zajlott – s a korábbiak is látványos sikerrel zárultak. A mostani műsor címe, Szilárdan állj, magyar, a Bánk bánt idézi, maga az ötvenperces összeállítás pedig, amelyet ezen az őszön Zugló különböző iskoláinak és gimnáziumainak háromszáz fős csoportjaira osztva összesen ötezer (!) fiatal hallgathat és nézhet meg, a Nemzeti öntudatra ébredés a XIX. században címet viseli. A szerkesztő és műsorvezető Solymosi Tari Emőke két Erkel-opera: a Hunyadi László, a Bánk bán, Rózsavölgyi Márk Első magyar társastánca és Hector Berlioz Rákóczi-indulója segítségével mutatja be a fiataloknak a magyarság reformkori mozgalmát, azt a kettős folya-

matot, amelyben a nemzet egyszerre törekedett politikai önrendelkezése és önálló kultúrájának megteremtésére.

A műsort a szerkesztők és szervezők nem véletlenül nevezik „komplex programnak”. Ez a rendhagyó tanóra egyszerre több érzékünkre igyekszik hatni: az elmondott szöveghez nemcsak zene csatlakozik, de tánc és vetített képes illusztrációs anyag is – utóbbi a reformkori magyar zene témáihoz kapcsolódó összes fontos dokumentumtípusból válogat, élénk tárva színlapot és kottakéziratot, korabeli díszletet és jelmezt, városképet és portrékat, illetve a magyar történelemnek a zeneszerzők által feldolgozott témáit ábrázoló képzőművészeti alkotásokat. Összehozza, egybekapcsolja azt, ami a fiatalok tudatában tanulmányaik során külön-külön raktározódott el: történelmet és irodalmat, képzőművészetet és zenét.

De a komplexitás, a többféle művészeti ág és tudomány tudatos vegyítése csupán az egyik erény. A másik legalább ilyen fontos: a műsor élő. A Zuglói Szent István Zeneház zsúfolásig megtelt nagytermében, a pódium előtti zenekari árokban ott ül hangszereivel a Zuglói Filharmonia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar, a karmesteri pulpitusról a megszólaló részleteket Ménesi Gergely vezényli, az áriákat operaénekesek – az általam hallott reggeli programban Szakács Ildikó, Turpinszky Béla és Gál Csaba – éneklék, jelmezben és jelzesszerű díszletek között, ahogy az Operaházban is. Így halljuk a Hunyadi Börtönjelenetét, a Bánk bán híres Hazám, hazám-áriáját vagy Bánk és Tiborc kettősét. A táncrészletekben a Magyar Táncművészeti Főiskola üde fiatalságú és bájos mozgású hallgatói lépnek fel igényesen kivitelezett korhű kosztümökben (koreográfusok: Széll Rita, Briber János, Fodor Gyula). Vagyis a vetítésen kívül semmi sem „konzerv”: minden hiteles, ott történik karnyújtásnyira a nézőtérben ülő tizenévesek előtt. Lázadó életkor ez. Mindnyájan emlékszünk, mire voltunk képesek kerge kamaszként, milyen nehéz volt minket megfegyelmelni. Most mégis csodálkozva nézek szét, újra és újra elámulva figyelmen és fegyelmén. Pedig nem látok fenyegető mutatoujjat emelve pisszegő tanárokat. Miért mégis az odaadás? Mert van élmény, s az élmény a valódiságé. Az István-zenekar lelkesen és tűzzel muzsikál (egy kamasznak az is fontos, hogy aki játszik, annyi idős, mint ő, vagy alig idősebb), a fiatal táncosok mosolyogva, örömmel és temperamentummal ropják – sugázzik róluk, hogy szeretik és élvezik, amit csinálnak. Legkevesébb a tapasztalt operaénekeseknek sikerül a produkció friss

közvetlenségét megidézni: Turpinszky Béla kissé formális Hunyadi vagy Bánk (hiába, az évtizedek olykor nemkívánatos rutint csempésznek a produkcióba), igaz, Gál Csaba tud élő és árnyalt Tiborc lenni.

A döntő a már említett életteli összhatás, s ez részben a feszes szerkezet miatt van így. Solymosi Tari Emőke előre megírt szöveget olvas fel. Persze beszélhetne szabadon is, mint tette hajdan minden idők legnagyobb zenei ismeretterjesztője, Leonard Bernstein – de akkor bizonyára sok név, évszám és adat elsikkadna, s főként nem pereghetne a műsor olyan másodpercre kidolgozott gördülékenységgel, mint így. Márpedig ez a szünetet nem ismerő szerkesztés is az egyik záloga annak, hogy a kamaszok nem kezdenek sustorogni, mással foglalkozni. Nincs rá módjuk: rabul ejti és nem ereszti őket, ami a pódiumon történik. Sok áldozat, nagy összefogás és anyagi ráfordítás fekszik a műsorban (támogatók: Magyar Állami Operaház, Szent István Király Zenei Alapítvány, Zugló Önkormányzata) – kívánjuk, hogy hajtson hasznot, lássa-hallja minél több bontakozó lelkű fiatal. *(Csengery Kristóf)*

Pannon Filharmonikusok

2012. november 16.

Az immár 10. budapesti bérlétnyitó hangversenyükhöz érkező Pannon Filharmonikusok francia esttel ünnepelték e jeles évfordulót: Honegger, Offenbach, Ravel és Dukas egy-egy művét tűzték műsorukra, sőt, szólistájuk is francia nemzetiségű volt. A gondosan tervezett program darabjai mintha egy bűvös négyzet részei lettek volna: bárhonnan néztük is, úgy tűnt, alaposan átgondolt koncepció szerint követték egymást. Volt a műsornak egy időrendi ritmikája: mindkét féldíobben egy 20. században keletkezett művet követett egy 19. századi. Az elhangzott kompozíciók tartalmi összefüggései is szembetűnőek voltak: a koncert első felében a realistaabb témákat váltotta a szünet utáni két „mesezene”. Mindezt úgy szerkesztve, hogy aki egy hagyományos nyitány-versenymű-szimfónia felépítésű hangversenyt akart meghallgatni, annak sem lehetett hiányérzete.

A karmesteri pulpitust energikus léptekkel elfoglaló Bogányi Tibor számára nem jelentett nehézséget, hogy zenekarával a nyitó darabban, Honegger Pacific 231 című szimfonikus tételében elinduljanak a kerekék, a dugattyúk és tolatyúk és „elérkezzék arra a fenséges állapotra, amelyet a 300 tonnás vonat éjszakai 120 kilométeres száguldásának pátosza jelent” – amint a mozdonyokat csodáló zeneszerző fogalmazott. A dirigens

keze alatt megszólaló zene a lendületbe jött hatalmas, száguldó monstrum látványának örömet közvetítette. Mint oly sokszor, ha kellemes dologról van szó, sajnálatosan hamar véget ért az élmény.

A műsorban szereplő négy kompozíció közül egyedül Offenbach G-dúr gordonkaversenyéről nem állítható, hogy gyakori vendég lenne a hangversenytermekben. Annál is inkább, mert 1847-es bemutatója után a partitúra elkallódott és csak a közelmúltban sikerült ismét rekonstruálni. A csellóverseny újra megismertetésében nagy érdemeket szerzett az est szólistája, Jérôme Pernoo, akinek neve szinte összeforrta a művel: számtalanszor eljátszotta és lemezre is vette már. A szinte ismeretlen Offenbach-verseny előadása – mely mintegy háromnegyedórás időtartamával nemcsak a szólistától, de hallgatóságtól is komoly koncentrációt igényel – minden bizonnyal sokáig él majd a közönség emlékezetében. Annak idején „a cselló Liszt Ferencé”-ként is emlegetett Offenbach ugyanis mindent megtett azért, hogy olyan virtuóz művet írjon a maga számára, amivel – Paganinihez vagy Liszthez hasonlóan – elkápráztathatja a közönséget. A zeneszerző kevéssé törődött a formai konvenciókkal, mert mindent a szórakoztatásnak rendelt alá. (Például az operettjei nyitányaihoz hasonló zenekari bevezető után akkoriban még szokatlan volt, hogy

rögtön cadenzát játszik a szólóhangszer.) Fő feladatának tekintette, hogy a cselló lehetőségeit maximálisan kihasználja és bemutassa azokat a „trükköket”, amihez a szólista artistamutatójának is beillő, fölülnyes technikai tudása szükséges. Pernoo ideális megszólaltatója volt Offenbach elképzelésének: a virtuozitás legmagasabb szintű birtokosa, bátor, kezdeményező előadása élettel töltötte meg a művet. Játékának hatása annyira lenyűgöző volt, hogy a teremben mindenki helyénvalónak tartotta a szokásos koncertprotokollt megtagadó, 1. tétel utáni önkéntelen tapsot. Pernoo rámutatott a mindhárom tételt átszövő humorra is – ebben Bogányiban nagyszerű partnerre talált –, kellően érzelmes volt a lassú tételben és katonás a zárótételben (egyébként e tétel gordonka-ütő párbeszéde ihlette a mű Concerto Militaire elnevezését). A legnagyobb élményt azonban csellózásának könnyedsége és öröme adta. Az öröme, mely nemcsak muzsikálásában nyilvánult meg, de egész testbeszédében, mimikájában, a kar-mesterrel való együttműködésben és ahogy ránézett a zenekarra, akik maguk is átvették a szólista lelkesedését. A vastaps utáni ráadásban a művész egy másik arcát is megmutatta: bár kissé romantikusra sikeredett a csellóverseny közelségében J. S. Bach Esz-dúr szólószvitjének (BWV 1010) Sarabande tétele, mégis úgy hatott előadása, mint bódí-

tó pezsgő után a friss, kristálytisza forrásvíz. A szünet után „mesélt” a zenekar. Először Ravel Lúdanyó meséit, majd a Goethe-balladát zenére fordító Dukas A bűvészinás című nagyzenekari scherzóját szólaltatták meg, mindkettőt nagyon magas színvonalon. Bogányi elegánsan játszott zenekar nevű hangszerén, ahol hihetetlenül homogén hangzást tudott kikeverni a sokféle instrumentumból. Szilárd elképzeléseit igen hatékony mozdulataival tette világossá zenészei számára: a Ravel-mű egyik emlékezetes pillanata volt például a hárfa első belépésének előkészítése. A szólások olykor persze önálló életre keltek, és sok szép szólóval örvendeztették meg a hallgatót, mint az utolsó tételben is, ahol A tündérbert hangzásaranyai – hegedűszólóval, hárfával, cselesztával ékesítve – varázslatosan hatottak a pécsi zenekar előadásában.

A varázslásról szolt a befejezésül játszott Dukas-kompozíció – a mai Harry Potterek egyik botcsinálta, Goethe-korabeli felmenőjének története is. A haszontalan varázslótanonc kalandját élvezettel és nagy odaadással szólaltatta meg az együttes. A hatásos és jól felépített fokozás után megnyugtató befejezésként hatottak a hárfa húrjai által felcsillanó vízcseppek. S mi más lehetett volna e szép este ráadása – egy magyar zenekar francia estjén – mint Berlioz Rákóczi-indulója.

Kovács Ilona

A 2012. évi költségvetési egyenleg tartását biztosító intézkedésekről szóló 1428/2012. (X.8.) Korm. határozatban elrendelt zárolás 36,51%-os csökkenéssel sújtotta a II. kategóriában nyilvántartott zenekarok és énekarok tevékenységének támogatására meghirdetett pályázat keretösszegét. A kiemelt művészeti célok megvalósítására meghirdetett pályázat 2012. szeptemberi döntési listája alapján a támogatási szerződések megkötésére a Korm. határozat végrehajtására tekintettel nem kerülhet sor, mert a zárolás a támogatásra fordítható keretösszeg egészét érinti. (Forrás: EMMI)

Pályázó neve	Megítélt támogatás eredeti (Ft)	A zárolás utáni 36,51%-kal csökkentett támogatás (Ft)
Magyar Virtuózok Művészeti Nonprofit Kft.	6,000,000	3,809,400
Kecskeméti Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.	5,000,000	3,174,500
Savaria Barokk Zenekar Alapítvány	1,800,000	1,143,400
Zuglói Filharmónia Non-profit Kft.	6,000,000	3,809,400
Sysart Kft. Orfeo Zenei Alapítványa	9,300,000	5,905,000
Sysart Kft. Orfeo Zenei Alapítványa	19,200,000	12,191,000
Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület	7,000,000	4,444,300
Cödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány	5,000,000	3,174,500
Rajkó Művészegyüttes Közhasznú Nonprofit Kft.	5,600,000	3,556,000
BJO Művészeti Szolgáltató Nonprofit Kft.	5,000,000	3,174,500
Modern Art Orchestra Művészeti Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft.	5,000,000	3,174,500
Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesülete	5,000,000	3,174,500
Weiner-Szász Kamarazenekari Műhely Alapítvány	10,500,000	6,666,450
Mendelssohn Kamarazenekar Közhasznú Egyesület	11,500,000	7,301,350
Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar Egyesület	5,000,000	3,174,500
Szent Efrém Közhasznú Alapítvány	5,500,000	3,491,950
„REMÉNYI EDE” Kamarazenekar Alapítvány	2,500,000	1,587,250
Tatabányai Szimfonikus Zenekar Egyesület	5,000,000	3,174,500
Összesen	119,900,000	76,127,000

BMC – márciusi nyitás

„Szeretném, ha mindenki, aki ide eljön, érezné, hogy ez a ház egy zenésznek az álma volt, nem egy milliárdos beruházóé...”

Magyarországon, egyedülálló módon, magánérős beruházásként hangversenyterem épül Budapest belvárosában, melynek megálmodója egy harsonaművész, Gőz László. A márciusi nyitásig még sok a munka, de az alapgondolat, az intézmény ars poetica-ja, a Budapest Music Center 1996-os megalapítása óta készen van: a legfontosabb a zenész.

■ Milyen állomásokon keresztül jut el egy barsonás odáig, hogy önerőből hangversenytermet építsen?

– Muzsikusként nagyon sok szép munkában vettem részt. Tagja voltam a 180-as csoportnak, saját jazz zenekarom volt, rengeteg stúdiófelvétel készítésében működtem közre, kifejezetten sokszínű szakmai munkám és életem volt. Egy adott ponton ennek ellenére hiányérzetem támadt. 1989 után megszűntek azok a hivatalok, amelyek úgy nagyjából terelgették a zenésztársadalom életét. Azt láttam, hogy nehezen tudunk egyről kettőre jutni. Nem volt információ a zenészekről, úgy éreztem bezáródtunk az ország határain belülre. Megszűnt az Interkoncert, a hivatalos szervező irodák is, amelyekkel én rengeteget dolgoztam. A zenei információs központ gondolata fokról-fokra érlelődött bennem, és megalapítottam a Budapest Music Centert, 4 fős csapattal. Az alapoktól kezdtem, addig számítógépet

sem láttam még soha, de egy-két év alatt kiműveltem magam, megnéztem, hogy hogyan működnek ezek az internetes adatbázisok és információs központok a világban, kialakult egy képem arról, hogy mit kellene nekünk létrehozni. Ettől kezdve nagyon begyorsult az életem. Akkoriban a Magyar Zenei Tanács Zenei Információs Központja volt az egyetlen ilyen témával foglalkozó szervezet. Egy darabig együttműködtünk, majd a BMC átvette ezt a feladatot. A központban egy hagyatéki könyvtár is működött, ahová – hála az akkori munkatársak gyűjtésének – a kortárs zeneszerzők kottái kerültek, így ez kiváló adatbázist nyújtott a zenei információs központnak. Az akkor még ismeretlen internet világ miatt inkább kézi vezérlésű volt a Zenei Tanács információs központja, de volt egy kialakult kapcsolatrendszer, ami Vida Eszter vezetésével működött. Ebben a munkában mindenki segített engem. Ha a Zenei Tanácsnak nem lett volna ilyen a hozzáállása, akkor a BMC-nek előről kellett volna mindent kezdenie. Eleinte féltették a könyvtárat, teljesen jogosan, mert nem ismertek, de végül, miután 3 év alatt elektronikus adatbázist építettünk a könyvtári adatokból, azaz feldolgoztuk a gyűjteményt és interneten hozzáférhetővé tettük az adatait, már mindenki megnyugodott, hogy jó helyen lesz. Aztán idővel beletanultunk, ami persze még most sem jelenti azt, hogy mindent megteszünk, hogy ez jó legyen.

■ Ettől a ponttól kezdve már szükség volt egy anyagi bázisra?

– Abban a pillanatban, hogy elkezdtek a Budapest Music Center munkáját, már ki kellett fizetni az iroda és a könyvtár bérleti díját, a munkatársakat, stb. Ez a költség egyébként mára jelentősen megnövekedett, mivel már tizenhatan dolgozunk a BMC-ben.

A könyvtár és a zenei információs központ működésére évente átlagosan tízmillió forint támogatást szoktunk kapni, bár két éve ebben sem részesültünk. Ez támogatásként soknak tűnik, de az információs központ és a könyvtár teljes működési költsége 27 millió forint. Az információs központ és a

könyvtár mellett lassan felnőtt a BMC Records lemezkiadó is. Ezek nélkül a hátterek nélkül nem lehetett volna olyan óriásit álmodni, mint ahogy mi tettük. Engem mindig a tartalom érdekelt. Ahogy közeledik az új épület megnyitása, egyre jobban kiderül, ha nem a tartalom irányította volna ezt az egész munkát, akkor én csak egy rendezvénytermet tudtam volna létrehozni a többi mellett. Ebben az egész rendszerben a sok millió adat olyan hatalmas tudásanyag, amelynek méltó helye lesz az új házban, ami megpróbálja ezt a szellemi egységet száz százalékban a magyar zene szolgálatába állítani.

■ Milyen minták alapján alakította ki elképzeléseit?

– 39 országban van Zenei Információs központ, akmelyek az IAMIC nevű szervezetbe tömörültek (<http://www.iamic.net/>). Minden országban ugyanaz az alapelv, információt ad az ország-nemzet zenei életéről, művek, szerzők, előadók stb. Van, ahol minden műfajt feldolgoznak, van ahol csak klasszikus zenét. Mi ebben a hálózatban egy vagyunk a 39 közül, de a mienk az egyetlen privát cég, ugyanis másol ezeket a központokat komoly dotációval a mindenkori kormányok tartják fent. Azt meg büszkén mondhatom, hogy a legjobb műadatbázisunk nekünk van, mi terveztük, fejlesztettük, és azóta is folyamatosan dolgozunk rajta. Keresőjének segítségével percek alatt meg lehet keresni egy művet. Régen ez úgy volt, hogy beültünk a könyvtárba és napokig tartó munkával, végiglapoztuk a kortárs szerzők kottáit. Ezen a keresőn beírjuk, hogy olyan művet keresünk, aminek az időtartama ennyi és ennyi, az összeállítás ilyen és ilyen, a műfaja ez vagy az. Kereshet hangszerre vagy hangszercsoportra, szövegíróra, szerzőkre, azaz minden adata, ami egy darabhoz tartozik. Ezzel azt értük el, hogy közelebb vittük az előadókat a kortárs magyar zenéhez, hiszen percek alatt kiválaszthatják a számukra megfelelő műveket, aztán már csak a kottát kell megnézni, hogy tetszik-e. Örömmel tölt el, hogy havi 20–25 000 látogatója van a honlapnak. A zenész adatbázis építése jóval nehezebb, ugyanis mi dolgozunk be az anyagokat,

Eötvös Péter és Mezei Marika látogatása a báznál áprilisban

nem önkiszolgáló a honlap. Erre az egységesség és kétnyelvűség miatt volt szükség. Persze nagy segítséget kapunk maguktól a zenészekről, mert végül is ők szolgáltatják az adatokat. Vagy mi keressük meg Őket, vagy Ők írnak nekünk, elküldik az anyagot, mi megszerkesztjük, lefordítjuk és közzé tesszük. Nincs megkülönböztetés az adatbázisban, mi nem kritikai elven működünk. Minden ingyenes, a költségeket mi álljuk.

A másik meghatározó példa, a Pierre Boulez alapította IRCAM volt, ami egy igazi európai zenei műhely, számos magyar zeneszerző is kapott lehetőséget, hogy ott dolgozhasson. Eötvös Péter 12 évig volt az IRCAM zenekarának művészeti vezetője és karmestere. 16 évvel ezelőtt a zenei információs központ alapgondolata is az volt, hogy európai zenei központot akartunk létrehozni. Ehhez az szükséges, hogy mindig nemzetközi szinten adjuk oda-vissza az információkat. Nem menedzserek akarunk lenni, hanem egy nyitott, mindenki számára elérhető zenei központot szeretnénk üzemeltetni, ami egy kicsit más, mint a többi. Ehhez sok olyan magyar muzsikusként is kell, aki a magyar zene hírért viszi a világba, köztük Eötvös Péter, vagy Kurtág György, vagy az a számos előadó, aki külföldön vagy itthon dolgozik.

■ Az információs központ megalapításával egy időben indult el a BMC mint rendezvényszervező cég?

– A rendezvényszervezés két részből áll. Az egyik rész a pénzkereset, arról nincs mit beszélni. Az egy munka, mint amikor fogok egy ást, kiásom a gödröt, és megkapom a pénzt. Ez egy érdekes, sokszor kompromisszumokkal teli szakma ennek ellenére, én nagyon szeretem, és nem utolsó sorban adott egy komoly anyagi biztonságot, pénzügyi háttérrel. A másik rész, a hangversenyrendezés, ami hozzánk már közelebb áll és kapcsolódik az alaptevékenységünkhöz. Ilyen a tíz éves jazz fesztiválunk, a születés-

napi és kortárszenei koncertek, sorozatok. Egyébként már 1984-ben a 180-as csoportban szerveztem koncerteket, mert nagyon izgatott ennek a logisztikája, de az zenekari közös munka volt, osztottuk a feladatokat. Kis rendezvényekkel, sajtótájékoztatókkal kezdődött, és innen jutottunk el a Nemzeti Vágtához, vagy a Kapcsolat koncertekhez, amiknek eseményenként akár többszázeres látogatója volt. Azért ezeket szoktam említeni, mert ez a két legnagyobb budapesti rendezvény a Sziget után, de a szívem csücskei mégis az olyan koncertek, mint a Kurtág 80, vagy 85, vagy a zenei kurzusok.

■ Ez indította be a lemezkiadást?

– Nem, az egy időben indult az információs központtal Mikor az első adatokat gyűjtögettük a szerzőktől, kiderült, hogy sok kortárs szerzőnek nincs, vagy alig van lemeze. Magyar kortárszenei felvételeket főleg a rádió készített, lemezeket meg a Hungaroton adott ki, de művekből mindig több van, mint ami kiadásra kerül. Ez indította el a folyamatot, persze a lemezkiadás megint egy új út volt számunkra. A lemezkiadás még valahogy ment, de 28 országba kiépíteni egy terjesztői hálózatot, promóciós feladatokat ellátni nagyon komoly feladat. Megtanulni az országokra vonatkozó számviteli szabályokat, utazgatni a kiállítókra, tárgyalni, hogy vegyék meg az „árut”, ez sokszor nagyon fárasztó és kiábrándító volt. Van olyan kortárs lemezünk ami 10 éve jelent meg és összesen 40 darabot adtunk el belőle! A lemezkiadásnak volt egy olyan része is, ami ugyanúgy, mint a rendezvény-szervezés, pénzt termelt. Akkoriban főleg filmzenei CD-k kiadásának és nagypéldányszámú eladásának köszönhetően, hogy elindíthattuk azt a sorozatot, ami ma már több mint 200 különböző kiadványból áll, klasszikus-, kortárs- és jazz műfajokban. Ezek vitték a pénzt, a többi, a filmzene és könnyűzene, és a rendezvények meg hoz-

ták. Dicsőséget mind hozott, nem bántam meg soha, több mint 1 millió lemezt adtam el 16 év alatt. Mindig ez a keresztfinanszírozás volt az elvem, persze sokszor pengeélen kellett táncolni, hogy egyenlegben legyenek a dolgok.

■ A személyes kapcsolatok is hozták az újabb ötleteket?

– Nagyon sok döntés nem volt tudatos, az egyik lépés hozta a másikat. Nem határoztam el húsz éve, hogy fölfedezek egy nem létező részecskét az atomokon belül, hanem haladni akartam előre, és menetközben megtaláltak feladatok, amelyek vagy érdekeltenek voltak számomra, vagy jöttek velem tovább. Voltak persze építő ötletek barátoktól, ismerősöktől és munkatársaktól, de inkább a tudatos építkezés volt a jellemző. Ennek eredményeként jött létre ez a ház is. Az elmúlt 16 évben felépített álmvilág ilyen bizonytalan alapokon borzasztó sérülékeny, mert csak addig van, amíg én vagyok. Belátam, hogy ez így nem mehet tovább, mert ha velem valami történik, akkor ennek a dolognak úgy, ahogy van, vége szakad. Mi lesz a gyűjteménnyel, az információs központtal, a lemezekkel és elsősorban az engem körülvevő munkatársakkal és szakemberekkel? Ez hozta a ház gondolatát, amelyben valójában nem a ház, hanem a ház alkotta keretrendszer a fontos. Így kerül a helyére az összes eddigi tevékenységünk, és így teremt újabb lehetőségeket. A ház tartalmi bővülést is hoz, hiszen lesz az épületben koncertterem, próbaterem, kurzusközpont, vendégszobák, stúdiók stb.

■ Voltak zsákutcák is?

– Persze, voltak rossz, elkeseredett pillanatok és sok felesleges dolgot is csináltunk, de mindig fölálltunk, és újrakezdtük. Az épület tehát ennek a folyamatnak a vége, aminek a tartalma és a jövőképe semmiben nem különbözik a 16 évvel ezelőtt megálmodottaktól. Ez egy intézmény lesz, és így is hagyom az utókorra, különben az egésznek semmi értelme nem lenne. Ha ez nem maradhatna fenn ilyen formában, akkor az egész csak üres, becsomagolt szemfényvesztés volt, egy ember játéka, aki aztán elengedi az egészet. Ötven év múlva – amikor mi már nem leszünk – ugyanúgy kell majd az igazgatónak harcolnia, hogy kapjon támogatást, működési költséget, jó koncerteket kell csinálnia és hirdetni a magyar „zenét”. Annyival lesz könnyebb dolga, hogy nem lesz már az épületen hitel. Azt még nekem kell visszafizetnem, az az én dolgom, és én boldogan csinálom.

■ *Ha jól tudom, rendelkezett arról, hogy semmit nem lehet később megváltoztatni a házban.*

– Ez így igaz. Nem lehet megváltoztatni a tartalmát, nem lehet eladni, átépíteni. Ez persze nagy feladat lesz az örökösöknek is. Erre különben számos példa van a nagyvilágban is. Nagyon sok nagy egyetem érinthetetlen, mert az alapítók vagy tulajdonosok meghatározták a jövőjét is. De van ilyen kötöttségű koncertterem is, ilyen többek közt a Carnegie Hall, vagy a Metropolitan Opera is. Mind él és virágzik, ha háború volt, akkor némelyik bezárt, de aztán újra megnyílt. A mindenkori örökösöknek érdeke lesz, hogy a ház működjön. Mivel az épület magántulajdon, szabadon irányítható, de csak az örökül hagyott szabályok szerint.

■ *Hogyan került éppen erre az épületre a választás?*

– Először apránként egy bérház ingatlanjait, egy bezárt nyomdát és a bérház lakásait vásároltuk meg, odaálmodva a BMC-t, de végül is el kellett onnan jönnünk, mert sok probléma adódott a lakókkal, de mai szemmel mérve kicsi is lett volna. Mivel mindenképpen a kerületben szerettünk volna maradni, kértük az önkormányzatot, jelezzék, ha lesz egy eladó ingatlan, ami alkalmas egy zenei központ létrehozására. Végül erre a csodálatos sarokházra esett a választás a Mátyás utcában, amely 120 évvel ezelőtt egy déligyümölcs kereskedésként kezdte, később katonai laktanya és kórház volt, majd egy 21 lakásos társasházzá alakították. Az ingatlan a lehető legjobbhelyen van, és ez nagyon fontos dolog. A ház beruházási költsége 2,7 milliárd forint, aminek az ingatlanvétel csak jelentéktelen részét – mindössze hét százalékát – teszi ki. Ebben 2,2 milliárd forint magántőke van, (ez magában

foglalja az önrészt, a banki hitelt és a kamatokat) és 500 millió forint, állami támogatás. A tulajdonos az én cégem és ez azzal jár, hogy egy személyben nekem kell viselnem a felelősséget is. De 12 év múlva már könnyű lesz, mert akkor már nem terhel a havi 10 milliós hitel visszafizetése. Nem vagyok egy gyűjtögető típus, minden keresetem a BMC-ben van, ez érdekel a legjobban.

■ *Mikor kezdődött az építkezés és mikorra fejeződik be?*

– Az épületet lassan 8 éve, 2005-ben vettük, 2008-ban már építési engedélyünk volt. A 2008-ban kezdődő gazdasági válság miatt 2011-ig kellett várni arra, hogy hitelt kapjunk és 2012-ben elkezdhessük az építkezést. Közben volt idő arra, hogy kigondoljuk, hogy hogyan lehet ezt a házat úgy átépíteni, hogy megmaradjanak a főfalak, hiszen a legfontosabb értéke akusztikailag a 120 éve megrakott 60-70 cm vastag vegyes kövezetű fal. Ajándék volt a páratlan „tömegakusztika” csak meg kellett őrizni. Szép lassanként kialakult, hogy a statika, az építézet, az akusztika milyen változtatásokat igényel, hogyan tudjuk megvalósítani, amit akarunk, és minden szándékunk kivitelezhető-e. Eredetileg ez év novemberében be akartuk fejezni az építkezést, de nem jutottunk hozzá egy ötszázmilliós támogatáshoz, amit még 2006-ban ítélték oda nekünk. Végül a kormány kiemelt jelentőségű kulturális beruházásnak nyilvánította, és kormányzati forrásból megkaptuk a hiányzó összeget, amit hatalmas gesztusként értékelünk. Nem kötődöm semmilyen politikai párthoz, de egyedi esetnek tartom a jelenlegi Miniszterelnök mondatait, hogy a magyar sporton kívül, számukra a magyar zene a legfontosabb. Ezzel a támogatással egyértelművé tették, hogy valóban értékelik az erőfeszítéseinket.

■ *A kerület mennyire volt segítőkész?*

– Sok segítséget kaptunk az előző polgármestertől, és a mostani vezetés is felismerte a kezdeményezésünk értékét. Végül is egy nagy léptékű kulturális magánberuházásról van szó, ami nem mindennapos ma az országban. Ez a kerület az elmúlt 20 év alatt Budapest új kulturális kerülete lett, itt épült a Müpa, a Nemzeti Színház, és remélhetőleg hamar megnyílik a CET is. Közel 30.000 egyetemista tanul tőlünk 10 perc távolságra.

■ *Mikor lesz a megnyitó?*

– Az előbb említett mentőöv az utolsó pillanatban jött, így eltoltuk márciusra a megnyitást, hogy felelősségteljesen költsük el a támogatást. Már folynak a tárgyalások a Tavasz Fesztivállal, zenekarokkal, koncertszervezőkkel, szólistákkal, szeretnénk szép lassan beilleszkedni a főváros kulturális életébe.

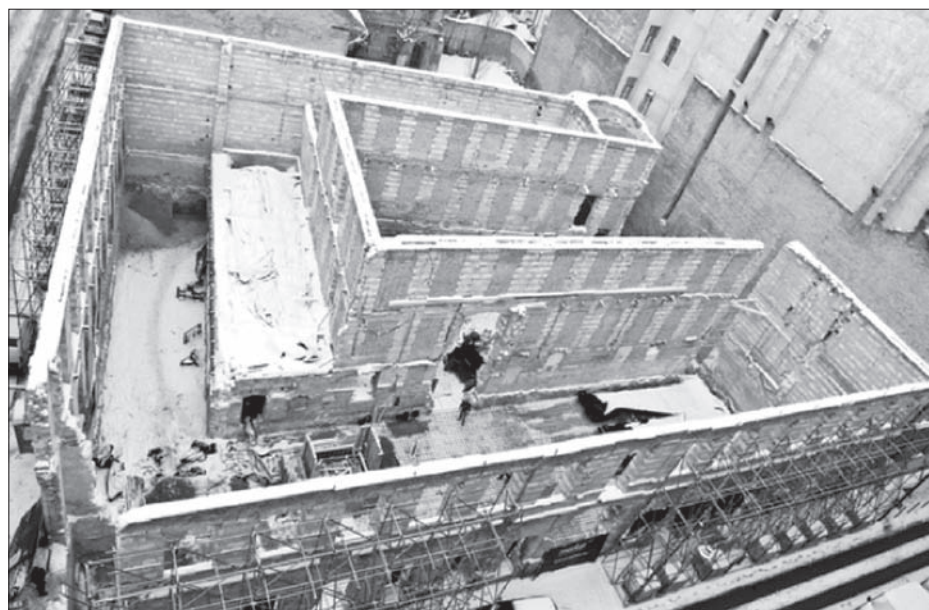
■ *A működésben lebet-e támogatókra számítani?*

– Ahogy az előbb említettem, a háznak a működési költségeken felül mintegy havi tízmillió forintot kell „megtermelnie” a hitelek visszafizetéséhez. Természetesen keresek támogatókat, de azt látom, hogy ez nem lesz könnyű feladat, ezért inkább azt kérem a cégektől, hogy adjanak munkát, vagy hozzájárjanak a rendezvényeiket. A BMC eddigi tevékenységét egyébként az üzleti szférából nem támogatta senki, a könyvtárat, az információs központot, a lemezkiadást az állami támogatásokon kívül a cégek nem találták vonzóknak. Csak egy-két lemez jelentett üdítő kivételt. Úgy érzem, a ház már más kategóriába esik a szponzorációs támogatásokat illetően. Arra nem számítok, hogy olyan helyzetet sikerül létre hoznunk, mint a tengerentúlon, de vannak ötletek, és már konkrétumok is körvonalazódnak. Nagyon számítok a mindenkori kormányzat és a főváros támogatására is, hiszen legalább olyan nagyságrendű kulturális teret hozunk létre, mint egy állami támogatású színház, vagy kulturális központ.

■ *A hangversenyterem kívül mi található még az épületben?*

– A ház 5 szintes. A pince szinten van próba-terem, hangszerraktár, a jazzklub alsó szintje, az étterem konyhája és a nagyterem szociális helységei. A földszinten a 350 fős koncertterem a hozzátartozó előtérrel és a sarok bejárattal, a művészöltözők és a jazz-klub galériája és a Mátyás utcai főbejárat. Az emeleten a nagyterem erkélye mellett a könyvtár,

Csak a főfalak maradtak

A koncertterem látványterve a különlegesen megmunkált akusztikus fallal

irodák, stúdiók és az Eötvös Intézet irodája. A következő szinten egy 65 fős előadóterem és 12 vendégszoba a kurzusok résztvevőinek és a nálunk játszó külföldi zenészeknek. A felső tetőtérben egy 100 fős rendezvényterem, ami egy 200 fős zöld tetőteraszra nyílik.

■ Milyen technika szolgálja ki a termet?

– A terem alapvetően kamaraterem, de a színpadon akár egy 50 fős zenekar is elfér, és a színpad bármeddig bővíthető, persze ez már a befogadóképesség rovására megy. A nagyterem akusztikailag és technikailag is alkalmas szimfonikus zenekari és persze bármilyen zenei produkció stúdiófelvételeinek elkészítésére. Minden olyan hang- és fénytechnika rendelkezésre áll majd, ami a nagy európai hangversenytermekben is elengedhetetlen. A házban összesen 6 stúdió feljátszó és két lejátszó-keverő helység van, ami képes szimultán is működni egymással és a nagyteremmel.

■ Milyen kapcsolatban áll a ház Eötvös Péterrel?

– Az Eötvös Intézet 21 éve fiatal zeneszerzők és karmesterek képzését támogatja. Az intézet eddig külföldön működött. Több mint egy évtizede dolgozunk Eötvös Péterrel, és mindig is ez volt az álmunk, hogy az intézete hozzánk és egyben hazaköltözhessen. Nekünk nagyon fontos Eötvös Péter jelenléte, mert rajta keresztül egyenesen a nagyvilágra nyithatunk. A vele való együttműködés itt nagyon erősnek ígérkezik, remélem, felkavarjuk egy kicsit a zenei életet, és újdonságokat fogunk tudni létrehozni. Számomra példamutató az ő és felesége által vezetett kurzusközpont működése, saját keresetükből tartják fent az intézetet és több száz diák, köztük komoly zeneszerzők és karmesterek köszönhetik nekik a karrierjüket.

■ A Művészetek Palotája, az Olasz Intézet, a nemsokára megnyíló Zeneakadémia és a Pesti Vigadó mellett milyen szerepe, kihasználtsága lehet a koncertteremnek?

– A MŰPA egy hatalmas, nagy befogadóképességű, nagyon jól felszerelt komplexum, amire minden nagyvárosnak szüksége van. Mi alapvetően kamarazenében gondolkozunk. A Zeneakadémia kisterme inkább kamaraoperák helyszíne lesz, ami eredetileg is volt és ugyancsak hiánypótló. A MŰPA kisterme inkább szcenikus produkciókra készült, az Olasz Intézet nem igazán kamaraterem, és ahogy tudom a Vigadónak sem a kamarazene lesz a fő profilja. Ez a 300-350 személyes terem nagyság nagyon hiányzik a főváros zenei életéből. Elképzelésünk szerint a ház új szintet jelent majd a hangversenyéletben, érdekes belsőépítésze, családias légköre akár új zenehallgató közönséget is képes lesz építeni.

■ A Rádió közelsége a stúdiófelvételeket illetően konkurenciát jelent, vagy az együttműködés lehetőségét csillantja fel?

– Mi mindenkivel az együttműködésre törekszünk, ráadásul a Rádióval nagyon jó a kapcsolatunk.

Szeretnénk, ha a rádió és a TV is közvetítené a koncertjeinket, ha a zenekar itt is dolgozhatna, felvételeket készítene.

■ Rendezvényekre ki lehet venni a termeiket?

– Természetesen, hiszen nekünk 12 évig komoly bevételt kell termelnünk, mert valamiből ki kell fizetni a hitelt, ugyanis a bank nem támogatást, hanem beruházási hitelt adott. Terveink szerint a jazz klubban heti 3-4 jazz-koncert, a koncertteremben pedig heti két- három hangverseny lesz. Szeretnénk idecsábítani a kamaraproduk-

ciókat, amik nem találtak alkalmas helyet, vagy akár helyhiány miatt még meg sem születtek. Már több szimfonikus zenekarnak, kórusnak, együttesnek jeleztük, hogy szeretnénk, ha kisebb létszámú produkciójukat itt mutatnák be, a terem bérleti díja számukra is megfizethető lesz. A ház célja, hogy lehetőséget teremtsen, ahogy 1996-ban az információs központ lehetőséget teremtett ahhoz, hogy egy adott zenemű vagy zenész megtalálható legyen. Most visszaköltözünk a virtualitásból a zenei életbe.

Boldogan láttam, hogy azok a zenészek, akik eddig meglátogatták a házat, mintha saját otthonukban sétálgattak volna, saját magukat képzeltek el nálunk, ahogy majd a színpadon játszanak, leülnek beszélgetni, vagy a könyvtárban megnéznék egy kottát vagy meghallgatnak egy lemezt. Volt, aki megkönnyezte, volt, aki késő este eljött, hogy először ő játszhasson a félig kész falak között. Ez hihetetlen jó érzés, mivel éppen ezt szerettem volna elérni, ugyanis ez Róluk-Nekik szól. A közönséget persze nem lehet kizárni, és a számára legfontosabbakat biztosítani kell, hogy jó legyen a produkció, jól érezze magát, kényelmesek legyenek a székek, nagy legyen a büfé, ne kelljen sorba állni a mellékhelységek előtt, nyáron hűvös legyen, télen meg jó meleg. A zenész meg akkor játszik jól és akkor érzi magát jól, ha úgy érzi, mindene megvan, és itt őt nagyon tisztelik, szeretik. Szeretném, ha mindenki, aki idejön, érezné, hogy ez a ház egy zenésznek az álma volt, nem egy milliárdos beruházóé, és nem egy kulturális döntés miatt született. Itt a zenész a legfontosabb, amit akkor is éreznie kell, ha itt semmi dolga, csak beül meghallgatni egy koncertet vagy felmegy a könyvtárba, és megiszik egy teát. (Werner Judit)

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 30. 19.00

Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 5

„Mozart és tisztelői”
Mendelssohn: Szép Melusine
– nyitány F-dúr Op. 32
Chopin: 2. f-moll
zongoraverseny Op. 21
Mozart:
Esz-dúr szimfónia KV 543
Km.: Patricia Ulrich (zongora)
(Svájc)
Vezényel: Agnes Ryser (Svájc)

December 14. 19.00

Duna Palota Színházterme

Őszi bérlet 6.

„Vezényelnek a szólisták”
Schubert: Rosamunda –
kísérfőzene Op. 26
Schumann: d-moll
hegedűverseny Op. posth.
Schumann: a-moll csellóver-
sény Op. 129
Km.: Várdai István (cselló) és
Baráti Kristóf (hegedű)
Műsorvezető: Zelinka Tamás
Vez.: Baráti Kristóf

2013. február 1. 19.00

Duna Palota Színházterme

Tavaszi bérlet 1.

„Csak komolyan”
Wagner: A bolygó hollandi
nyitány WWV 63
R. Strauss: Négy utolsó ének
Csajkovszkij: 3. D-dúr
szimfónia Op. 29
Km.: Bazsinka Zsuzsa (ének)
Vez.: Medveczky Ádám
Műsorvezető: Zelinka Tamás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

December 1., szombat, 19.00

Győr, Richter Terem

Varga-bérlet

Vukán Gy.: Capriccio Espagnol
G. Gershwin: Rhapsody in Blue
Vez.: Ligeti András
Km.: Vukán György zongora
Kossuth-díjas
Creative Art Trió (Vukán
György zongora; Berkes
Balázs nagybőgő; Balázs
Elemér dob)

December 7., péntek, 19.00

Győr, Richter Terem

Richter-bérlet

S. Rachmaninov: A holtak
szigete op.29
A. Glazunov: a-moll
hegedűverseny op.82
A. Szkrjabin: II. (c-moll) szim-
fónia
Vez.: Alexei Kornienko
Km.: Elena Denisova –
hegedű

2013. január 18., péntek,

19.00, Győr, Richter Terem

Sándor-bérlet

D. Sosztakovics: Ünnepi
nyitány
P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny op.35
P. I. Csajkovszkij:
Hattyúk-tava szvit
A. Borogyin: Polovec-táncok
Vez.: Berkes Kálmán
Liszt-díjas
Km.: Lendvay József
Liszt-díjas – hegedű

2013. január 20., vasárnap,

**16.00 Győr, Egyetemi
hangversenyterem**

Flesch-bérlet

W. A. Mozart: Esz-dúr
vonósötös, K. 614.
Hidas F.: II. Fúvósötös
Közreműködnek:
A Győri Filharmonikus
Zenekar művészei

KODÁLY FILHARMÓNIA DEBRECEN

December 7., péntek 19.00

Csokonai Színház

Puccini: Pillangókisasszony
– premier

December 20., csütörtök

19.30, Bartók terem

Karácsonyi koncert

Vox Iuventutis Germekkar
Lautitia Gyermeckar
Kodály Kórus Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Cantemus Vegyeskar
(karigazgató: Szabó Soma)
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Vez.: Pallagi Etelka, Nemes
József, Somogyi-Tóth Dániel

December 26., szerda 19.00

Budapest Sportaréna

Szekeres Adrien koncert

2013. január 1., kedd 16.00

Református Nagytemplom

Újévi koncert

Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Pad Zoltán

2013. január 5., szombat

19.30, Bartók terem

Operett gála

2013. január 7-10., hétfő-

csütörtök, Bartók terem

Műhelymunka és felvétel:

W.A.Mozart: A-dúr szimfónia
K.201
Vez.: Bényi Tibor

2013. január 9., szerda 19.30

Bartók terem

Nemzeti Filharmonikusok

Zenekar koncertje

Alexander von Zemlinsky:
83. zsolttár
Gustav Mahler: Adagetto az
V. szimfóniából
Alban Berg: Hegedűverseny
Igor Sztaravinszkij: Tavaszi
áldozat
Kokas Katalin - hegedű
vez: Hamar Zsolt

2013. január 17., csütörtök

19.30, Bartók terem

Beethoven-Mendelssohn-

Strauss-est

Ludwig van Beethoven: III.
Leonóra-nyitány op. 72/a
Felix Mendelssohn-
Bartholdy: e-moll
hegedűverseny op. 64
Richard Strauss: Imígyen
szóla Zarathustra op. 30
Baráti Kristóf (hegedű)
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

2013. január 22., kedd 19.30

Csokonai Színház

Magyar Kultúra Napja

Fekete Gyula: Cupido
szimfónia
Dubrovay László: Tündérszép
Ilona és Árgyélus királyfi
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

2013. január 26., szombat

19.30, Főnix csarnok

*Kobayashi Ken-Ichiro vendég-
szereplése*

Kölcsey Központ
Gustav Mahler: II. (Feltáma-
dás) szimfónia
Kodály Kórus Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Cantemus Vegyeskar
(karigazgató: Szabó Soma)
Debreceni Egyetem
Zeneművészeti Kar
Szimfonikus Zenekara
Kodály Filharmonikusok
Debrecen
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 12. (szerda) 18.00

Festetics Palota Tükörterme

Festetics-bérlet

O.Respighi: Régi dalok és
táncok
J.S. Bach: Kettősverseny
hegedűre és oboára BWV.
1060
C.Debussy: Két tánc hárfára
és vonószekarra
J.S. Bach: C-dúr szvit BWV.
1066
Km.: Pilz János, Kőrösy
Miklós, Anastasia
Razvalyaeva
Vez.: Csaba Péter

December 21. (péntek) 19.00

Olasz Kultúrintézet

Lukács Miklós-bérlet

S. Rachmaninov: Változatok
egy Paganini témára
A. Szkrjabin: III. szimfónia,
op. 43
Km.: Zsoldos Bálint
Vez.: Kesselyák Gergely

2013. január 12. (szombat)

10.00 és 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum

*Unokák és nagyszülők hang-
versenyei*

Muzsikáló könyvek – A
romantika nagy írói:
Victor Hugo, Lord George
Byron
H.Berlioz: A kalóz – nyitány
F. Mendelssohn-Bartholdy:
Ruy Blas – nyitány

Liszt F.: Mazeppa –
szimfonikus költemény
Vez.: Teddy Abrams

2013. január 18.

(péntek) 19.00
Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet

W. Schuman: Amerikai
Ünnepi Nyitány
E. Grieg: a-moll zongoraver-
seny, op. 16
A. Borodin: II. szimfónia
Km.: Shiran Wang
Vez.: Jurij Janko

2013. január 19.

(szombat) 11.00
Olasz Kultúrintézet

Varga László-bérlet

W. Schuman: Amerikai
Ünnepi Nyitány
E. Grieg: a-moll zongoraver-
seny, op. 16
A. Borodin: II. szimfónia
Km.: Shiran Wang
Vez.: Jurij Janko

2013. január 23.

(szerda) 19.30
Művészetek Palotája

Szöke Tibor-mesterbérlet

Csajkovszkij-est
Polonéz az Anyegin című
operából
Változatok egy rokokó
témára, op. 33
IV. szimfónia, op. 36
Km.: Várdai István
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

2013. január 26.,

szombat 15.30
Magyar Nemzeti Múzeum

J. Haydn: e-moll (Gyász)
szimfónia No. 44.
L. van Beethoven: VI., F-dúr
(Pastorale) szimfónia
Vez.: Olivier Cuendet

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 10. 19.00, Miskolc

Művészetek Háza
Szezonbérlet

Bizet: Gyermejjátékok
Lalo: d-moll csellóverseny
Debussy: Egy faun délutánja
Bizet: Carmen szvit No.2.

Cselló: Perényi Miklós
Vez.: Kovács János

December 16.

19.00, Miskolc,
Művészetek Háza

Kodály Zoltán
 jubileumi lemezbemutató

koncert
Kodály: Nyári este
Kodály: Szimfónia
Kodály: Concerto
Vez.: Kovács László

December 20. 18.00

Miskolc
Selyemréti Szent István
templom

Karácsonyi koncert

Km.: Miskolci Bartók Kórus
Ének: Meláth Andrea,
Cser Krisztián,
Kálmán László
Vez.: Kovács László

2013. január 4. 19.00

2013. január 5. 19.00

2013. január 6. 10.00

Miskolci Nemzeti Színház

Újévi koncertek

Ének: Janza Kata és
Peller Károly
Vez.: Kovács László

2013. január 17. 19.00

Miskolc
Művészetek Háza

Gyöngy Bérlet

Haydn: G-dúr „Üstdob”
szimfónia No.94
Pergolesi: Stabat Mater
Ének: Kátai Natasa,
Németh Judit
Km.: Miskolci Egyetem
Bartók Béla
Zeneművészeti Intézet
Női kara
Vez.: Kovács László

2013. január 28. 19.00

Miskolc
Művészetek Háza

Népszerű Bérlet

Weber: Oberon – nyitány,
Op.72
Chopin: f-moll zongoraver-
seny, Op.21.
Beethoven: VI. F-dúr
„Pastorale” szimfónia Op.68
Zongora: Várjon Dénes
Vez.: Mika Eichenholz

2013. február 1-3.

Miskolc, Művészetek Háza
Klazz fesztivál

NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR

December 5. szerda 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hang-
versenyterem

Leonard Bernstein: On the
Waterfront – szimfonikus szvit
Bohuslav Martinu: IV.
szimfónia
Igor Stravinsky:
Tavaszi áldozat
Michael Stern – karmester

December 15. szombat 18.00

Zenekar Próbaterme

Házigazda: Kovács Géza, a
Nemzeti Filharmonikusok
főigazgatója

Carl Philipp Emanuel Bach: I.
szimfónia D-dúr, WQ. 183/1
Wolfgang Amadeus Mozart:
Ein Musikalischer Spaß, K.
522 (Zenei tréfa)
Giuseppe Verdi:
e-moll vonósnegyes
Johann Sebastian Bach: III.
Brandenburgi verseny G-dúr,
BWV1048

December 23.

vasárnap 18.00,
Bartók Béla Nemzeti Hang-
versenyterem

A Nemzeti Filharmonikusok
karácsonyi koncertje

Pjotr Iljics Csajkovszkij: A
diótörő – színházi játék bábokkal
a Kolibri Színház társulata, a
MR Gyerekkórusa (karigazga-
tó: Thész Gabriella) Novák
János – koncepció és rendezés,
Kocsis Zoltán – karmester

2013. január 8. kedd 19.30,

Bartók Béla Nemzeti Hang-
versenyterem

Alexander Von Zemlinsky:
83. zsolttár
Gustav Mahler: Adagio op. 2
V. szimfóniából
Alban Berg: Hegedűverseny
Isabelle Faust – hegedű
Igor Stravinsky: Tavaszi
áldozat

Nemzeti Énekkar (Karigazga-
tó: Antal Mátyás)

Hamar Zsolt – karmester

2013. január 20. vasárnap

11.00 és 15.00

Fesztiválszínház

Wolfgang Amadeus Mozart:
Szöktetés a szerájból – ope-
ra-keresztmetszet
a Nemzeti Énekkar és szó-
listái (karig.: Antal Mátyás)
Antal Mátyás – karmester
Kovács Sándor – műsorvezető

2013. január 24. csütörtök

19.30, Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem

Hangverseny Lajtha László
balálának 50. évfordulója
alkalmából

Johannes Brahms:
D-dúr hegedűverseny
Lajtha László: A négy isten
ligete – balett
Sergey Khachatryan – hege-
dű, a Szegedi Kortárs balett,
Kocsis Zoltán – karmester

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

December 8., szombat 18.00

Kodály Központ

2012. december 11., kedd
19.00, Kodály Központ

Liszt & Wagner

Liszt: Festklänge (Ünnepi
hangok) – szimfonikus
költemény
Liszt: Prometheus – szimfoni-
kus költemény
Wagner: A Walkür – az opera
I. felvonása
Km.: NN – Siegmund, Szabóki
Tünde – Sieglinde
Cser Krisztián – Hunding
Vez.: Bogányi Tibor

December 15., szombat

18.00, Kodály Központ

Segítség, komolyzene!

Ravel: Lúdanyó meséi
Dukas: A bűvészinás

December 18., kedd 16.00

Kodály Központ

„Rafting” Babzsák Csiri-biri
játékkal
J. S. Bach: Air a D-dúr III.
zenekari szvitből, Jesu Joy of
our desiring (részlet a 147.

kantátából)
Albinoni: Adagio
Km.: Nuovum Vonósnégyes
(Morvay Ágnes – hegedű,
Hóhárné Büttner Orsolya
– hegedű,
Ján Fruzsina – mélyhegedű,
Herczeg Nóra – gordonka)

December 21., péntek 19.30 Pécsi Bazilika

*Karácsonyi ünnepi
hangverseny*

Arvo Pärt: Berliini mise
Frank Martin: Cantate pour le
temps de Noël (Karácsonyi
kantáta)
Km.: Szabóki Tünde – szop-
rán, Schöck Atala – alt
Megyesi Schwartz Lúcia – alt,
Horváth István – tenor
Kovács István – basszus
Mátyás Gyermekkar – Pécs
(karig.: Kunváriné Okos
Ilona), PTE Egyetemi Kórusa
(karig.: Kamp Salamon)
Vez.: Kamp Salamon

December 22., szombat 15.30, 17.00

Kodály Központ

*Anda Csígabáz - Az
ezüsthegedűk*

Km.: Góthné Varga Ágnes,
Hahnerné Endrei Eszter,
Simonné Kiss Gyöngyi,
Szuláné Szabó Andrea
(hegedű)

December 28., péntek 19.00 Kodály Központ

Vermes Tímea és barátai

2013. január 2., szerda 19.00 Kodály Központ

Újévi díszhangverseny

2013. január 12., szombat 15.30, 17.00, Kodály Központ

*Anda Csígabáz – A reggeli
trombita show*

Km.: Kovács László,
Mátyás Tibor
Solymosi Péter (trombita)

2013. január 15., kedd 16.00 Kodály Központ

*„Rafting” Babzsák Csiri-biri
játékkal*

Mozart: G-dúr vonósnégyes
K.80
Km.: Nuovum Vonósnégyes
(Morvay Ágnes – hegedű,

Hóhárné Büttner Orsolya
– hegedű,
Ján Fruzsina – mélyhegedű,
Herczeg Nóra – gordonka)

2013. január 17., csütörtök 19.00, Kodály Központ

A zongora arca:

Bogányi Gergely

Ravel: Alborada del gracioso
Bartók: II. zongoraverseny
Szkrjabin: III. szimfónia
„Isteni költemény”
Km.:
Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Bogányi Tibor

2013. január 18., péntek 19.30, Művészetek Palotája

A zongora arca:

Bogányi Gergely

Ravel: Alborada del gracioso
Bartók: II. zongoraverseny
Szkrjabin: III. szimfónia
„Isteni költemény”
Km.:
Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Bogányi Tibor

2013. január 19., szombat, Bartók-terem, Szombathely

Vendégszereplés Szombathelyen

Km.: Bogányi Gergely
Vez.: Bogányi Tibor

2013. január 26., szombat 18.00, Kodály Központ

Segítség, komolyzene!

Ravel: Alborada del gracioso
Mozart: A-dúr zongoraver-
seny K.488
Km.:Holics László – zongora

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 1., szombat, 19.00 Bartók Terem

Opera bérlet 1.

Kodály Z.: Háry János
Vez.: Vásáry Tamás

December 7., péntek, 19.30 Bartók Terem

Szimfónia bérlet 4.

A jubileum jegyében –
egykori karmestereink II.
P. I. Csajkovszkij: Anyegin c.
operájából a Polonéz
Tallér Zsófia: Harsonaverseny

P. I. Csajkovszkij: 4. szimfónia
Km.: Fejér András – harsona
Vez.: Izaki Masahiro
Savaria Szimfonikus Zenekar

December 19., szerda, 19.30 Bartók Terem

Karácsonyi koncert

December 29., szombat és 30., vasárnap, 19.30

Bartók Terem

Szilveszteri Gálakonzert

2013. január 19., szombat, 19.30, Bartók Terem

Szimfónia bérlet 5.

A Bogányi testvérek és a
Pannon Filharmonikusok
M. Ravel: Alborada del
Gracioso
Bartók B.: 2. zongoraverseny
A. Ny. Szkrjabin: 3. szimfónia
Km.:
Bogányi Gergely – zongora
Vez.: Bogányi Tibor
Pannon Filharmonikusok

2013. január 28., hétfő, 19.30 Bartók Terem

Kamarazene bérlet 3.

A Savaria Szimfonikus
Zenekar művészei
F. Mendelssohn: Oktett
F. Schubert: A pizstráng
L. van Beethoven: Szeptett

2013. február 1., péntek, 19.30, Bartók Terem

Szimfónia bérlet 6.

Kocsis Zoltán és a Savaria
Szimfonikus Zenekar
Liszt F.: Obermann völgye
(La vallée d'Obermann)
Kocsis Zoltán átírata
A. Honegger: Csellóverseny
Perényi Miklós kadenciájával
Bartók B.: Concerto
Km.: Perényi Miklós –
gordonka
Vez.: Kocsis Zoltán

SEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 11. kedd 19.30 Színház

Fricsay/2

„Pál Tamás 75 Éves”

Beethoven: VII. Szimfónia,
A-dúr , Op.92

Liszt: Esz-Dúr Zongoraverseny
Stravinsky: Tavasz Áldozat
Km.: Szergej Beljavszkij –
Zongora. Vez.: Pál Tamás

December 16. vasárnap, 11.00, Színház

Matiné/2

„Carmen-Variációk”
Bizet-Scsedrin: Carmen-Szvit
Vez.: Gyüdi Sándor
Közreműködnek: Somorjai
Péter, Suhanyecz Szilárd,
Kerek László, Laskai Krisztián
Zsolt – Ütő. A műsort
Ismerteti: Meszlényi László

December 17. hétfő, 9.20, Deák Gimnázium

Filharmóniai Ifjúsági

Hangverseny

„Carmen-Variációk”
Bizet-Scsedrin: Carmen-Szvit
Vez.: Gyüdi Sándor
Km.: Somorjai Péter,
Suhanyecz Szilárd, Kerek
László, Laskai Krisztián Zsolt
– Ütő.
A műsort ismerteti:
Meszlényi László

2013. január 8. kedd ,19.30, Színház

Fricsay/3

Borodin: Igor Herceg –
Poloveci Táncok
Csajkovszkij: Hegedűverseny,
D-dúr , Op.35
Hacsaturján: Gajane –
Balettszvit, Nr. 1.
Km.: Baráti Kristóf – Hegedű
Vez.: Gyüdi Sándor

2013. január 22. kedd ,19.30, Színház

Vaszy/3

Kodály: Galántai Táncok
Dohnányi: Hegedűverseny,
Nr.1, D-moll, Op.27
Bartók: Concerto
Km.: Szabadi Vilmos –
Hegedű
Vez.: Oliver Von Dohnányi
(Csehország)

2013. január 28-29-30-31. hétfő-kedd-szerda-csütörtök

Belvárosi Mozi

Filharmóniai Ifjúsági

Hangversenyek (9)

Rimskij-Korszakov:
Seherezade
Vez.: Gyüdi Sándor

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 3. (hétfő) 19.00

Aba-Novák Kulturális központ Liszt Ferenc hangversenyterem

Aba-Novák-bérlet

Halhatatlan zeneköltők 2. – Hommage à Beethoven. Vez.: Izaki Maszahiro

December 10. (hétfő) 19.00

Városháza díszterme

Campus & kamara bérlet

Halhatatlan zeneköltők 3. – Hommage à Stravinsky. Vez.: Cser Ádám

2013. január 6. (vasárnap) 19.00

Szolnok, Városi Sportcsarnok

Campus & kamara bérlet

Megaprodukció
Újévi táncgála a Magyar Állami Népi Együttes és a Nemzeti Énekkar közreműködésével. Vez.: Izaki Maszahiro

2013. január 14. (hétfő) 19.00

Megyeháza díszterme

Les couleurs de la musique 1.
– A kürt és a harsona.
Vez.: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA – SZENT ISTVÁN KIRÁLY SZIMFONIKUS ZENEKAR ÉS ORATÓRIUMKÓRUS

December 8., szombat 19.30

Művészetek Palotája

Béreltsorozat V/3.

Mozart: Serenata notturna
Beethoven: Ah! perfido- hangversenyária
Közreműködik: Szakács Ildikó
Beethoven: IX. szimfónia
Km: Szakács Ildikó, Gaál-Wéber Ildikó,
Horváth István, Bretz Gábor
Vezényel: Horváth Gábor

December 18. kedd, 19.00

SYMA Sport- és Rendezvényközpont

Film vs. Zene

C. Debussy: Suite Bergamasque No. 3
Claire de Lune

Zarándy Ákos: Átirat és hangszerelés a film alapján

Beethoven: Sors szimfónia

Csajkovszkij: Diótörő

Saint-Saëns: Állatok farsangja

George Gershwin:

Egy amerikai Párizsban

Leonard Bernstein: West Side Story (suite)

Irwin Kostal, Richard Rodgers:

Do-Re-Mi, No. 9/A

John William: Main Title, The Imperial March, Across the Stars,

William: Battle of the Heroes, Duel of the Fates, Hedwig's Theme

J. William: The Sorcerer's Stone, Fawkes the Phoenix

John Williams: A Bridge to the Past, Double Trouble

Klaus Badelt: I. The Curse of the Black Pearl

Hans Zimmer: II. Dead Man's Chest

Paul Lavender, Robert Longfi eld – III. At World's End

John Williams: Somewhere In My Memory

John Williams: Star of Bethlehem

John Williams: Merry Christmas, Merry Christmas

2013. január 2., szerda, 18.00

RAM Colosseum

Újévi koncert - Strauss

Vez.: Ménesi Gergely

2013. január 19., 20. 15.00, 18.00

január 21., 22., 23., 24., 25.-én 9.50, 11.00

Zuglói Zeneház Nagyterme

A Pelikán madár

Mese színházi előadás

Benedek Elek meséje nyomán írta

Geszthy Veronika

Zenéjét szerezte népdalok felhasználásával Szalai András

Jelmez és díszlettervező: Geresdi Zsófia

Mesélő-játékmester: Szerényi Béla

Rendező: Horváth Zoltán

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

DUNA szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Próbaterem: 1054 Budapest, Szabadság tér 2. (Hazatérés temploma)
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
Béreltvasárlás, Jegyrendelés:
Duna Palota Tel.: (+36 1) 235-5500
www.dunaszimfonikusok.hu
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmónia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu.

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsengő: 26.
Levélcím: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazenekar.hu
www.danubiazenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmónia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E mail: zuglofilharmonia@szenistvanzene.sulinet.hu
http://www.szenistvanzene.hu

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA, A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

e-mail: info@zenekarujsg.hu

www.zene-kar.hu

Felölös kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

A kiadvány az Allym Kft.

gondozásában készült.

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC